

હિત શિક્ષાવલી
પ્રશ્નોત્તર લક્ષ્યબોધ

પ્રકાશક

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર તેરાપંથી સભા
૧૫૬ હાસ સ્ટ્રીટ સુતાપટી ત્રીજે માળે કલકત્તા

પ્રકાશક : સહાયક

શા. કરતુરચંદ સુરજમલ્લ ચાધરી

વડનગર (માળવા)

મુદ્રક:

નટવર એમ. વીમાવાળા

ગાંડીન મુદ્રણાલય, હવાડિયો ચક્રવે. મુંબઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૨૧૨૬

કિંમત

ગ્રંથનામ

હિંદી શિક્ષણ પ્રશ્નોત્તર
સાદુલજી

તારીખ

૬-૧૩

શુદ્ધિપત્ર

પાનુ	કડી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૪	૪	નીસ	નીત્ય
૫	૭	વીચારો મઝારથલી	થલીમઝાર
૫	૧૩	વંદીશા	વંદીશ
૮	૪૩	લખ્યા	લખ્યો
પાનુ	કડી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૪	આઠ	આઠ
૪	૧૫	મહે	માંહે
૧૩	૯૭	લેલોઠીક	તે લોઠીક
૧૯	૨૮	જેહ	જેહ
૧૯	૫	નહ	નહી
૨૨	૮	તમારે	તે મારે
૨૩	વચમાં	સુચાલ અધીકાર	નહી જોધએ
૨૪	"	"	"

૨૯	૮૪	ખયાન	ખયાલ
૩૧	૧૫	અવલોચ	અવલોચ
૩૩	૩૨	દેવત	દેવત
૩૩	૩૫	શત્રુક	શત્રુકે
૩૪	૫૧	દોષણ	દોષણ
૩૫	૫૩	કૃયા	કૃયા
૩૫	૬૧	રંત	કરંત
૩૬	વચમાં	ચમર સુધમાંગતાધીકાર	નહી જોઈએ
૩૬	૩	શક	શક
૩૬	૮	શરણુમે	શરણુમે
૩૮	૨	બીજે	બીજે
૪૭	૧૦૨	વેછતા	વંછતા
૫૨	ઉપર	અથતીથી અધીકાર	નહી જોઈએ
૫૬	૬	તોહી	તાંહી
૫૮	૧૨	મુખે	મુખ
”	૧૨	તામ	નામ
”	૧૨	નામ	તામ
૬૫	૨૬	ધપી	પીધ
૬૬	૩૪	સહત	સહીત
૬૮	૧૫	સુવાધાન	સુત્રીધાન

૭૩	૭૭	કેડ	કેડી
૭૭	૮	તાહ	તાહી
૮૧	૩૬	અવગાહ	અવગાય
૮૩	૫૯	સમીત	સચીત
૮૪	૩	આણે	આણુ
૯૧	૪૯	થાન	ઠાન
૯૭	૧૧૮	અવલોચ	અવલોચ
૯૮	૧૨૬	નીચે છે	ઉપર જોઈયે
૯૮	૧૩૦	”	”
૧૧૪	૧૩	કારણુ	કારણુ
૧૧૫	૨૩	અનુકર્યા	અનુકર્યા
૧૧૫	૨૭	શ્રુતસ્કંધ	શ્રુતકંધ
૧૩૧	૧૬	ઉપાધ	ઉપાધી
૧૩૩	૩૭	આપને	આપને
૧૩૩	૪૫	હરહ	હરણ
૧૩૫	૫૫	તંદા	તદા
૧૩૫	૫૮	લગાર	લગારં
૧૩૬	૬૪	અવલોચ	અવલોચ
૧૩૭	૬૭	છાંડે	છેડે
૧૪૧	૧૦૬	શ્રુત	શ્રુત
૧૪૫	૧૫૦	શ્રુત	શ્રુત

૧૪૬	૧૬૩	કરા	કરી
૧૪૭	૧૬૮	ગર્ભાનુક્રમ	કમ્પ
૧૬૨	૮	નામ	તામ
૧૬૨	૯	એકવત	ઐરવત
૧૬૭	૪	રાતે	રાત
૧૬૯	૧૦	વીમન	વચન
૧૭૨	૨૭	આવેરે	આલેરે
૧૭૪	૩૮	કદા	કુદા

અસલ શ્વામીજીએ પોતાની મારવાડી ભાષામાં જોડી છે તે (ખીકાનેર) ભીનાશરવાસી શેઠ ધનસુખ-દાસજી હીરાલાલજી આચલીયાએ બાલબોધમાં છપાવી છે તેનું કવીતા વ્યાકરણ વીગેરેના અબ્બાણે ઉમંગથી ગુજરાતી કયું તેમાં જોડાણી વ્યાકરણ વીગેરેની અનેક ભુલ રહી છે તે ઉપર ધ્યાન ન રાખતા બાણુકારે સુધારી પ્રેસને લખવું. નવી આવૃત્તીમાં સુધારવામાં આવશેજી.

અનુક્રમણિકા

૧	પ્રસ્તાવના	દોહરા
૪	પ્રશ્ન પત્રીકા	૫૨-૧
૧	મંગલા ચરણ	૭
૨	વિજય સુર્યાભાધીકાર	૧૪
૩	દોષદી અધીકાર	૧૬
૫	નીલેપા અધીકાર	૧૧૧
૧૪	અમ્બડ અધીકાર	૬
૧૫	આનંદ અધીકાર	૧૨
૧૬	જંગા વીદ્યાચારણ ॥	૨૯
૧૯	ધર્મથે હીંસાનગણુવી	૧૮
૨૧	સુર્યાભ અધીકાર	૮૪-૬
૩૦	ચેઘઠી નીજરાઠી શબ્દાર્થ	૬૩
૩૫	ચમર સુધર્યાગત અધીકાર	૨૭

૩૮	વહી કરમા	૪૭
૪૨	અસહેજન ધીકાર	૫૫
૪૭	યાત્રાધીકાર	૪-૨૬
૫૧	તાશ અધીકાર	૪૩
૫૫	આગમાધીકાર	૧૬
૫૭	મુખ વસ્તીકાધીકાર	૭૨
૬૩	શ્યાદ વાદાધીકાર	૪૨
૬૭	વીષવાદ અધીકાર	૧૦૧
૭૬	નીચુકતી	૨૨
૭૮	નંદી શ્રીરાવત્રી અધીકાર	૬૬
૮૪	નદી અધીકાર	૨૯
૮૭	દાન અધીકાર	૧૭૮
૧૦૪	શ્રાવકને દેવાના ધીકાર	૬૯
૧૧૩	અનુકંપા ધીકાર	૧૪૦
૧૨૬	મુલદ્રા ધીકાર	૨૬
૧૨૯	ગોશાલા ધીકાર	૨૮૯-૨-૪
૧૫૯	પ્રતીમા વૈરાગ્યનો હેતુ	૨૦
૧૬૨	પ્રાહ્મી લીપી અધીકાર	૨૦-૨
૧૬૭	નવકડા	

પ્રસ્તાવના

શ્રી જીનાયનમઃ શ્રી સદ્ગુરુભ્યો નમઃ

આ સંસાર રૂપી મહાન જંગલમાં અનાદી કાળથી જીવ શ્રી જૈન પદ્ધતિ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગથી ઊલટો જઈને કુગુર હીણાચારીઓની સંગતથી કુમાર્ગ લોકીક-માર્ગ અગીકાર કરી પરીભ્રમણ કરી રહ્યો છે નરકની ગોદાદીકના અનન્તાનત દુઃખો ભોગવી પોતાના પવિત્ર આત્મા કમંડુપ અસુચીથી અપવિત્ર કરે છે. જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર આદિ પોતાના ગુણો વીસારી પાંચ ઇન્દ્રીયોના વીષય વીકારો લોકીકમાર્ગમાં લુપ્ત થઈ તેમાં જ પોતાનું કર્તવ્ય સમજી રહ્યો છે જેમ કેઈ મનુષ્ય દારૂની નીશામાં ગાંડો થઈ પોતાના સારા રહેઠાણની સુખશયા છોડી મહાદુર્ગંધ જગ્યા સુખશયા સમજી કેઈ ચતુર પુરુષનું કહેવું ન માની ત્યાં જ સુવામાં પોતાનું પરમ કર્તવ્ય જાને છે તેમ જીવ મોહ મીથ્યાત્વરૂપી નીશામાં મતવાળો થઈ જૈન કથિત લોકોત્તર માર્ગ રૂપી સુખશયા છોડી ઇન્દ્રીયોના કામ ભોગાદી લોકીકમાર્ગ શયાને સુખશયા જાણી તેમાં જ રંગરતા રહેવામાં જ ઘણું જરૂરી

કામ સમજે છે કહાય સાચા અને સ્વચ્છ શ્રી વીર
 માર્ગ લોકોત્તર માર્ગમાં ચાલવાવાળા મહારૂપો શુદ્ધ
 નીસ્નેહી મોક્ષ માર્ગ લોકોત્તર માર્ગ બતાવે તો બિલટી
 તે મહાત્માઓની વાત માને નહીં ને તે નીરાંતરી
 નીળપરીઘ્રહીઓની નીંહા કરવા તત્પર થાય છે ને જૈન-
 માર્ગ લોકોત્તરમાર્ગ કયો છે તે ઓળખવાની કેશીશ
 કરતા નથી સંસારીમાર્ગ લોઠીકમાર્ગ જૈનમાર્ગ લોકોત્તર
 માર્ગથી એકદમ વીરૂદ્ધ છે તેથી ચારગતીમાં બ્રમણ
 કરવાવાલાને લોકોત્તરમાર્ગ મુક્તીમાર્ગ ગમતો નથી.
 કહાય લોકોત્તર માર્ગ જે સામાયકમાં થાય છે. વીતરાગમાર્ગ
 જાણવાની કેાઈ હલુકમી જીવ ઇચ્છા કરે તો હીનાચારી
 કુશુર ખોટા દ્રષ્ટાન્ત સંભળાવી બહેકાવી દે છે પરન્તુ
 ન્યાયી અને વિદ્વાન પુરૂષ સત્યાસત્યનો નીણુંય કયા
 વગર રહેતા નથી જે હલુકમીઓને સંસાર સુખો લોઠીક-
 માર્ગ જે સામાયકમાં કરાતો નથી તેની અરૂચી થઈ ગઈ
 છે. તે સમ દ્રષ્ટિ તો જાણે છે કે જેટલા જેટલા સાવધ્ય
 જોગોના ત્યાગ જે સામાયકમાં કયા તે ધર્મ લોકોત્તર માર્ગ
 અને આગાર રાખ્યો તે લોઠીકમાર્ગ જે સામાયકમાં ન
 થાય તે અધર્મ છે જે કામોને સાધુ મુનીરાજ સાવધ્ય
 જાણીને ત્યાગ્યા છે ને જે કામ શ્રવક સામાયકમાં
 પોષામાં સાવધ જાણી ત્યાગે છે તે ધર્મ છે અને
 સામાયકમાં ન કરાયને આગાર રાખ્યો તે અધર્મ છે જે
 કામ સાધુ મુનિરાજ સાવધ જાણીને ત્યાગે છે જે શ્રાવક
 સામાયકમાં પોષામાં સાવધ જાણીને ત્યાગે છે. તે કામ

કરવા કરાવવા અને અનુમોદન કરવામાં પાપ છે. જૈન આજ્ઞામાં લોકોત્તર માર્ગમાં ધર્મ અને આજ્ઞા બહાર લોકીકમાર્ગમાં અધર્મ શ્રદ્ધાવામાંજ સમઘીત છે. જે કાર્ય લોકીકમાર્ગની શ્રી જીનેશ્વર અને મુની આજ્ઞા આપતા નથી અપાવતા નથી અને અનુમોદના કરતા નથી. અને કરવા, કરાવવા અનુમોદના કરવાથી સાધુજીને પ્રાયશ્ચીત આવે જે કામ ઠીધાથી, કરાવવાથી અનુમોદવાથી શ્રાવકના સામયક પોષો ભાગે તેજ કાર્ય ગૃહસ્થ કરે કરાવે ને ભલો જાણે તો લોકીક માર્ગ છે. એજ જીન માર્ગની કુચી છે તે જેણે સારી રીતે જાણી લીધી છે તે તેને નીગૂન્થ પ્રવચન અર્થ અને પરમ અર્થ છે સદ્ગુરુઓએ કૃપાપુર્વક ભવ્ય જીવો ને સંસારરૂપી સમુદ્રથી તરવાને માટે જૈન આગમ અનુસાર અનેક ગ્રંથ સરળતાથી બનાવી ઉપકાર ઠીધા છે. તેથી તે મહા પુરૂષોનો જેટલો ઉપકાર માનીએ તેટલો થોડો છે. નીંદક લોકો તે જીતેન્દીઓની નીંદા કરે પરંતુ જે સંસાર માર્ગે લોકીકમાર્ગથી વીમુખ અને લોકોત્તરમાર્ગે મોક્ષ-માર્ગની સતમુખ વીજ્ઞાન છે તેઓનો અંતકરણથી આદર કરે છે શ્રામી શ્રી ભીજનજીને ચોથે પાટ શ્રીમદ્ જ્યાયાય (શ્રી જીતમલજી શ્રામીનાથ) મહા પ્રભાવીક અને શાસ્ત્રવેત્તા થયા છે. જેઓએ ભગવતી આદીધણી સુત્રોની જોડ ઢાલબંધ સરળ ભાષામાં બનાવી શ્રી જૈન વચનો યથા તથ્ય પ્રગટ ઠીધા છે તથા અનેક ગૂન્થ બનાવ્યા છે જે વાંચવાથી સાંભળવાથી ન્યાયાશ્રયીઓને

તત્વાતત્વનું સ્પષ્ટ જ્ઞાન થાય છે આ હીત શીક્ષા વલી
પ્રશ્નોત્તર તત્વબોધ શ્રામીજીના રચેલા છે. તેનું આ ફક્ત
ગુજરાતી છે ભુલ હોય તે પ્રેસને લખશે. નવી આવૃત્તીમાં
સુધારવામાં આવશે. પ્રશ્નોત્તર તત્વબોધ રચવાનું કારણ
સંવત ૧૯૩૩ના સાલમાં અજીમગંજ મકસુદાખાદ શેહેરના
બાપુ કાલુરામજીએ એક પ્રશ્નપત્રીકા બાવન દોડરાની
લખી લાડણના શ્રાવકો ને શ્રામી શ્રી જીવમલજી
મહારાજને માલમ કરવાને મોકલી તેની નકલ

પત્ર પ્રતીકા

શ્રી જીનાય નમઃ

દોડરા

ચરણ કમળ જીનરાજના, જેમા મુઝ મન લીન	
મધુકર જ્યાં ગુજતા રહે, જ્ઞાનામૃત રસ પીન	૧
નાભેયાદીક જીનેશ્વરા, તીર્થંકર ચોવીસ	
ગણધર પાઠક સાધુપદ, ધ્યાવત વીશવાવીશ	૨
જીનવર બાપીત શુદ્ધ નય, આગમ ઉદધી અપાર	
જ્ઞમત આ કલીકાળમાં, જીન પ્રતીમા આધાર	૩
સ્વર્ગ નીવારી દેવગણ, વળી પાતાળ કુમાર	
સાશ્વત જૈન પ્રતીમા બણી, નીસ પ્રતી કરત જુહાર	૪
એહવી પ્રતીમા જીનતણી, પ્રણમો તેના પાય	
પત્ર લખુ અતી પ્રેમથી, મુની વરના ગુણ ગાય	૫

ક્રોધ લોભ મહ મોહ સર્વે, ત્યાગી વીષય વીકાર
જીતમળ મહારાજને, નમે સકલ નરનાર ૬
દોષખેતાળીશ ટાળતે, લેતે શુદ્ધ આહાર
ભવીજનને પ્રતીબોધતા, વીચરો મઝાર થલી ૭

સોરઠા

ત્રણ કરણ થીર ધાર, જીતે બાવીશ પરીસહે
જપતે દીલ નવકાર, શુદ્ધ કરી સંજમ નીર વહે ૮

દોહરા

સતાવીશ ગુણે કરી, પાલો તમે આચાર
પંચ મહાવ્રત પાળતા, એહવા તુમ અણગાર ૯
નીરજીત મન ઉન્માદપણે, વર્જીત વીષયવીકાર
તર્જીત કર્મદીક અશુભ, ગર્જીત નાણુ ઝિદાર ૧૦
શહેર લાડણુ અતી બલો, વીચરો તીહા ધરનેહ
અપ્રતી બંધ વીહાર કરી, એઠા સંવર ગેહ ૧૧
તુમ ગુણ ગણુ મકરંદથી, ભવીજન ભ્રમર લોભાય
દેશ વીદેશે માનવી, કર જોડી ગુણુ ગાય ૧૨
મે પણુ ગુણુ શ્રવણે સુણી, લેટણુ ઠી મન ચહાય
તે દીન સક્ષળ ગણીશ હું, વંદીશા તમારા પાય ૧૩
કર્મ ઇંધનને બાળવા, પ્રત્યક્ષ અગ્ની સમાન
ઈન્દ્રીય પાંચે વશ કરી, એહવા તપની આણુ ૧૪
ગુણુ સધળા તુમ અંગમાં, દેખાય છે પ્રત્યક્ષ
આગમ અર્થ વીચારને, કેમ તાણે એક પક્ષ ૧૫

પક્ષાપક્ષ કોઈ નહીં કરો, જ્ઞાન દ્રષ્ટી મન લાય	
જનવર પ્રતીમા દેખતા, દુઃખ હોહગ ટળ જાય	૧૬
ચાર નીક્ષેપા જન કહ્યા, ભાવ ચાપના નામ	
સાત નયે કરી જોઈ લો, વર્ણન ઠામોઠામ	૧૭
અમ્બડ શ્રેણીકરાય તેમ, રાવણ પ્રમુખ અનેક	
વીવીધ તરેહ લક્ષ્મી કરી, પામ્યા ધર્મ વીવેક	૧૮
પાંચમા અંગે ભાખીયો, પ્રગટ પણે અધીકાર	
સુચાલે જન વંદીયા, રાય પ્રશ્રેણી મજાર	૧૯
વીજ્ય દેવતાએ કરી, જન પુજાજન રાજ	
પક્ષપાતને છોડીને, સારો આતમ કાજ	૨૦
છઠે જ્ઞાતા અંગમાં, દ્રોપદી પાંડવ નાર	
મન વચ કાયા વશ કરી, પુજ્યા જન એકતાર	૨૧
જંગા વીદ્યા ચારણા, મુનીવર ગુણની ખાણ	
તે પણ પ્રતીમા વાંદતા, પાંચમાં અંગે વખાણ	૨૨
જન પ્રતીમા જન સારખી, ભાખી શ્રી મહાવીર	
કોઈ શંકા નહીં લાવજ્યો, જેમ પામો ભવ તીર	૨૩
જનવર મત સ્થાદવાદ છે, મત જાણો કરી એક	
દયા દાન મન ધાર દ્યો, જેથી આવે વીવેક	૨૪
જીવ દયા પાલ્યા થકાં, નીશ્રેય થાય ઉપગાર	
દયા ધર્મનો મુળ છે, એહવે આગમ સાર	૨૫
ઘાત કરતા જીવની, છોડાવે કોઈ જાય	
અભય દાન તેહને કહ્યો, આગમમાં જનરાય	૨૬

જે ન છોડાવો જીવને, તો અનુકંપા નાય	
અનુકંપા વગર જીવને, સમકીત પુણી ન થાય	૨૭
ગોશાળો બળતા થકાં, જીનજી કીધો વીચાર	
શીતળ લેશ્યાયે કરી, તેજી લેશ્યા સાર	૨૮
જેઓને કહેતા ચુકીયા, તે તો મીઠ્યા વાત	
કહપાતીત સ્વભાવ છે, ત્રણ લોકના નાથ	૨૯
નેમ કુંવર તોરણ ગયા, દેખી જીવ વીનાશ	
અનુકંપા મન લાવીને, છોડાવી પ્રભુ પાશ	૩૦
આપ મોટા અણગાર છો, પણ એ મોટી જોટ	
જે જીવ દયા નહી કરો, બંધાય પાપ શીર પોટ	૩૧
પંચ અધીક ચાળીશ વળી કહ્યા સુત્ર જીનરાય	
જત્રીશ તમે માનતા, કેણુ હેતુ કેણુ ન્યાય	૩૨
ભાખ્યા નહી સુત્રમાં, સહુ આગમના નામ	
તે જત્રીશોમાં છે, જીઓ ચીત કરી ઠામ	૩૩
સાચા જત્રીશ માનતા, બીજા ન માને સાચ	
કે કેઈ પ્રગટયો જ્ઞાન તુમ, અથવા મનની ખાંચ	૩૪
સત્ય પરપણા જે કરો, તો માનો મહારાજ	
ગહન અર્થ આગમ તણા, ભાખ્યા શ્રી જીનરાજ	૩૫
મુખપતી મુખ બાંધતા, કેણુ સુત્ર અનુસાર	
મનની જમણા મટી નહી, એ છે વીધમ પ્રકાર	૩૬
સ્લેષમાના સંલોગથી, ઉપજે જીવ અસંખ્ય	
જીવ સંમૂર્ચીમ ઇન્દ્રીયના, તેમાં નહી કેઈ વંક	૩૭

ગણધર ગૌતમ સ્વામને મીયાડેવી કહ્યો એમ મુખ બાંધેા વસ્ત્રે કરી, ગંધ ન આવે જેમ	૩૮
જ્યેા પહેલા બાંધી હતી, વળી બાંધન કેમ હોય એ વ્યતીકર તમે જાણજો, સુત્ર વીપાકે જોય	૩૯
જમ્ભા છોંકા કારણે, મોહ ઢાંકે મુનીરાય દશ વૈકાલીક સુત્રમાં, જુઓ મન ચીત લાય	૪૦
સુત્રમાં સહુ તમે જોઇ લો, બાંધવાનો નહી પાઠ ભગવતી જ્ઞાતા આદીમાં, સાખ સુત્રની આઠ	૪૧
ઇત્યાદીક સુત્રો લખ્યાં, માનો નહી વચન્ન આપ મતે નહી માનતા, કરી લો લાખ જતન્ન	૪૨
લખ્યા અજમગંજ શેહેરથી, પત્ર અધીક ઉછરંગ ખમત ખામણા માનજો, ત્રણ કરણ કરી એક સંગ	૪૩
મુની ગુણ અતી મુજ અલ્પથી, કેમ લખુ બણાય જેમ જળ આખા સમુદ્રનો, ઘડામાં નહી સમાય	૪૪
પુશળ જેમ વરતે તીહાં, ધર્મ થકી જયકાર અહીયાં પણ સુગુર પસાયથી, આણુંદ હુષં અપાર	૪૫
ભકતી પત્ર ભાવે લખ્યો, ઘર જ્યોત્તી-ત અધીકાય અધીકો એટો જે હોવે, તે ખમજ્યો મુનીરાય	૪૬
લખજ્યો બિ-તર એહતો, મત ધરજ્યો મનરીશ મારી મતી મુજબ મેલખ્યો, ધરજ્યો મન સુજગીશ	૪૭
એહવી પડપણા જો કરો, તો થાય લાભ અપાર મુગ્ધ જીવ સંસારના, બિતરે સંસારથી પાર	૪૮

જુઓ ખુટે રાયજી તેમ, વળી આતમા રામ
 ત્યાગી મન ભ્રમ આપણો, સાચાં ભવીજન કામ ૪૯
 થાઓ જો તમે એહવા, આગમ અર્થ વિચાર
 મારવાડ ઢુઢાડ મે, બહુ જન પામે પાર ૫૦
 સકળ સંઘ શ્રાવક સહુ, વાંચી ધરજયો પ્રીત
 બિ-તર પાછો અપાવજો, એ પંડીત જનની રીત ૫૧
 મુનીવરના ગુણ ગાવતા, હોતા ચી-ત આરામ
 મન તન કપટ તજી કરી, વંદત કાકુરામ ૫૨

કલશ

એમ કરી રચના અતીહી સુદર, વાંચતાં મન હુલસે
 દેવાધોદેવ ત્રીલોક શ્યામી, અંતરજામી મન વશે
 સંવત જોગણીશસે સાલ તેત્રીશ માસ આશ્વીન સુદ પખે
 મુની વીનયચંદ્ર પસાય કરી ગોપીચંદ એમ ઉપદીશે
 પુર્વોક્ત પ્રશ્ન પત્રીકા અજમગંજથી લાડણુ આવી તે
 ત્યાંના શ્રાવકોએ મહારાજને માલમ કરી ત્યારે શ્યામી-
 જીએ હીત શીક્ષાવલી પ્રશ્નોત્તર તત્વબોધ બતાવી તેને
 શ્રાવકોએ મોઢે શીખી લઈ લખીને અજમગંજ બાળુ
 કાકુરામજીને મોકલી હતી.

આ પ્રશ્નોત્તર તત્વબોધ સુત્રોના પ્રમાણે સહીત
 જન પ્રણીત વચનો યથાતથ્ય બતાવવાવાલો અને
 આત્માથી ભરીજીવેને લાભદાયક છે એ વાંચવાથી
 નીપ્પક્ષી હજુકર્મી જીવ જૈન માર્ગને સહેલાઈથી સારી

રીતે જાણી પોતાની શક્તિ મુજબ વૃત્ત પર્યબાણ અંગીકાર કરી પોતાના આત્માનું કલ્યાણ કરી શકે છે જે રાગદ્વેષ રહીત વીતરાગે પરપેલો લોકો-તર માર્ગ છે તે જે આત્માર્થી જીવો તે પુદ્ગલીક સુખો લોકીક-માર્ગથી અરૂચી છે તેને માટે આ ગ્રંથ અમૃત સમાન કલ્યાણકારી છે આ માંહેલા કેટલાએક દોહરા અગાથિ શ્રી. ખેતશી જીવરાજે મુખ્યમાં એક પુસ્તકમાં છપાવ્યા હતા પરન્તુ આ સંપુર્ણ ગ્રંથ આજ સુધી છપાયે નહોતો તે જેપુર શેહેરના નીચે લખેલા શ્રાવડોએ મોઢે કરી લીધો તેના નામ ગણેશ લાલજી સીધડ, ગુલાબ-ચંદજી લુણીયા, ચંદનમલજી દુગડ, જોરાવરમલજી ખાંડીયા, સુન્નનમલજી ખારેડ, નાથુલાલજી શ્રાવળી તે શ્રાવડો પાસેથી લખાણમે લઈને સંગ્રહ કરી ઘણા લોકોને લાભ પહોંચાડવાને માટે મારી થોડી ખુદ્દિ પ્રમાણે શુદ્ધ કરી છપાવ્યો છે કેાંઈ અક્ષર લઘુદીર્ઘાદી માત્રા વીગેરેની ભુલચુક રહી ગઈ હોય તો મને વારંવાર મીચ્છામીદુક્કડં છે પંડીત અને ગુણીજનોને મારી પ્રાર્થના છે કે કેાંઈ અશુદ્ધી રહી હોય તો તેને માટે ક્ષમા ચાહુ છું.

આપનો હીતેચ્છુ અને ગુણવાનોનો દાસ

જોહરી ગુલાબચંદ લુણીયા જયપુર

મંગલાચરણ

॥ દોહરો ॥

નમુ દેવ અરિહન્ત નિત, જનાધિપતિ જનરાય,
 ખાર ગુણે સહીત જે, વન્દુ મનવચ કાય ॥૧॥
 નમુ સિદ્ધ ગુણ આઠ સહીત, આચાર્ય મુનીરાજ,
 ગુણ છત્રીસ સહીત જે, પ્રણમું ભવસાગર ઝાજ ॥૨॥
 પ્રણમું વળી ઉપાધ્યાયજી, ગુણ પચીસ ઉદાર,
 નમુ સર્વ સાધુ નિર્મલ, સત્તાવીસ ગુન સાર ॥૩॥
 ખાર આઠ છત્રીસ ને, વલી પચીસ પ્રગટ,
 સત્તાવીસ એ સર્વાહી, ગુણ છે એકસો આઠ ॥૪॥
 નવકારવાલી છે જેના, મણકા જગત મંજાર;
 એક એક જે ગુણ તણે, એક એક મણકે સાર ॥૫॥
 એકસો આઠ ગુણ સહીત એ, પરમેષ્ટી પદ પંચ,
 તે તો ભાવ નિક્ષેપ છે, હું પ્રણમું તજ ખંચ ॥૬॥
 એ સહુને પ્રણમી કરી, સખર સમય રશ સાર,
 તત્વ બોધ અવિરોધતર, કહું અધિક ઉદાર ॥૭॥

॥ ઇતિ મંગલાચરણ ॥

“અથ પહેલો વિજય સુર્ચાભ અધિકાર”

દોહરો

કોઈ કહેજે વિજય સુર, વલિ સુર્ચાભ વિચાર,	
પ્રતિમાની પૂજા કરી, હવે તેનો ઉત્તર સાર.	૧
પ્રતિમા પૂજી વિજયસુર, જીવ અનન્તી વાર,	
વિજય પણે સહુ ઉપજ્યા, પામ્યા નહિ ભવ પાર.	૨
શકે ઇંદ્ર સામાનિક સંગમો, દેવલોક સ્થીત કાજ,	
પૂજે જીન પ્રતિમા આદિતે, બેસતાં રાજ રિવાજ.	૩
તેમજ સુર્ચાભ આદિસુર, રાજ બેસતાં તેહ,	
પ્રતિમા પૂતલી આદી પ્રતિ, જાહુ વાના પૂજેહ.	૪
સુર્ચાભે સુર લોકની, સ્થિતના વશથી જાણ,	
પૂજા જીન પ્રતિમાં તણી, કીધી કહી પિછાણ.	૫
વૃત્તિ ઓધ નિયુક્તિની, કહ્યું છે તેની માહ્ય,	
આચાર્ય ગંધ હસ્ત કૃત, છે તેમાં જાહુ વાય.	૬
મિથ્યાત્વી કે સમકતી, વીમાન અધિપતિ દેવ,	
દેવલોકની રીત મુજબ, પ્રતિમા આદિ પૂજેવ.	૭
સમદ્રષ્ટી પૂજે તેમજ, મિથ્યાત્વી પૂજંત,	
દેવલોકની રીતી વસે, પણ ધર્મ કાય નહિ હુન્ત.	૮
સુર્ચાભે જીન વન્દ્યા, પ્રભુ છ વચન આખ્યાત,	
એહ જીનો આચાર તુજ, જીત આચાર સુજાત.	૯
એહ તમારુ કામ છે, વલી છે તુજ ને કરવા ભેગ,	
એ તહને આચણું છે, છે મુજ આણુઆરોગ.	૧૦

નાટકની પૂછા કરી, ત્યાં આદર ન દીધો સ્યામ,	
મનમાં બલો ન જાણીયો, પ્રગટ પાઠમાં તામ.	૧૧
વલી મોન રાખી પ્રભુ, જીવે પાઠ પ્રસિદ્ધ,	
જે ભાવ નિદેષા આગલે, નાટક આજ્ઞા ન દિધ.	૧૨
વલી મનમાં બલુના જાણીયુ, તે પણ પાઠ મંજાર,	
આજ્ઞા વીના નહીં ધર્મ પુણ્ય, જીવે આંખ ઉધાર.	૧૩
તો તેની સ્થાપના આગલે, આજ્ઞા કેમ આપે વીર,	
એ તો ન્યાય છે પાઘરો, ધારો ધરી ચિત ધીર.	૧૪

॥ ઇતિ ॥

॥ બીજો દ્રોપદી અધિકાર ॥

દોહરા

કોઈ કહે સમકિત સદીત, પુત્રી દ્રુપદની અવલોચ,	
પ્રતિમાંની પૂજા કરી, તસું ઉત્તર હવે જોય.	૧
વૃત્તિ આદ્ય નિયુક્તની, ગંધ હસ્ત આચાર્ય	
દૃત માંચ	
જે એક પુત્ર થયા પછી, દ્રોપદી સમકિત પાય.	૨
પૂર્વ દૃત નીચાણું કરી, પ્રેરી છતી શું આય,	
પાંચ પાંડવ ત્યાં દ્રોપદી, કહ્યું સુત્ર જ્ઞાતા માય.	૩
સીવ ભોગ અભિલાષ તસુ, નિચાણુ વિનપુરેહ,	
સમકિત કેમ પામે તીકા, જીવે વર ચિત દેહ.	૪
દશાશ્રુતસ્કંધ સુત્રમાં, કરકે જે નિચાણુ,	
ચૂર્યાં સમકિત નવિલહે, ફલેલ બોધી કહ્યા જાન.	૫

- નિયાણાના બે પ્રકાર છે, ન્યાય થઈ અવલોચ, ૬
 દ્રવ્ય પ્રત્યે પહેલો ભેદ છે, ભવ માટે વળી જોય. ૬
- નિયાણુ દ્રવ્ય માટે તણા, બે ભેદ પહિછાણુ, ૭
 પ્રથમ ભેદ છે મંદ રસ,, બીજો તીવ્ર રસ જાણુ. ૭
- દ્રવ્ય માટેનું મંદ રસ, તણું, પુરૂ થયાથી તેહ, ૮
 સમકિત ચારિત્ર બેઉ લહે, દ્રોપદીની પરે એહ. ૮
- દ્રવ્ય માટે તીવ્ર રસ તણો, સમકિત ચાર્ણ ન પાય, ૯
 દશા શ્રુત સ્કંધ મહી તે, દુર્લભ બોધિયા થાય. ૯
- ભવનિયાણાના ભેદ બે, પહેલુ મંદરશનું હોય, ૧૦
 બીજુ તીવ્રરશનું વલી, ન્યાય વિચારી જોય. ૧૦
- ભવ પ્રત્યેય મંદરશ તણો, સમકિત રત્ન પામેહ, ૧૧
 પણ ચારિત્ર પામે નહીં, વાસુદેવ જેમ ચેહ. ૧૧
- ભવ માટે તીવ્રરશ તણો, સમકિત નહી પામંત, ૧૨
 વલિ ચારિત્ર પામે નહિ, બ્રહ્મદત્ત જેમ હુન્ત. ૧૨
- દ્રવ્ય પ્રત્યે ને ભવ પ્રત્યે, મંદ ને તીવ્ર રસ ખ્યાત, ૧૩
 તેહ ન્યાયથી સંભવે, વલિ જાણુ જગનાંથ. ૧૩
- તે માટે એ દ્રોપદી, નીયાણુ વિના પુરેહ, ૧૪
 પ્રતિમાં પૂજી તે સમે, સમકિત કેમ પામેહ. ૧૪
- જ્ઞાતાવૃત્તી મહે કહ્યું, એક વાંચનામાંહિ, ૧૫
 દ્રોપદી જન પ્રતિમાં તણી, અરચા ઠીધી તાહિ. ૧૫
- જણાય છે એમાં એમ કહ્યું, તે વૃત્તિની માંહિ, ૧૬
 નમુંત્યુણુનો પાઠ ત્યાં, કહ્યો દીસે નાહિ. ૧૬

॥ ઇતિ ॥

॥ અથ ત્રીજો નિરૂપા અધિકાર ॥

॥ દોહરા ॥

- કોઈ કહે બાવીશ જન, તેના મુનિ પ્રતિક્રમણેક,
કેમ કરે ચોવીસથો, બીજો આવશ્યક જેહ. ૧
- તેને કહીયે માહાવિદેહનાં, મુનિ પ્રતિક્રમણ વિષેહ,
બીજા આવશ્યકમાં શું કરે, ન્યાય વિચારી લેહ. ૨
- તે માટે નહિ છ આહરા, સરખા અધ્ધા કહેવાય.
ત્યાં અનન્તા શીવ ગયા, જસે મોક્ષ અનન્ત, ૩
- મેલ નહી ચોવીશનો, બુવોજ બુદ્ધિવન્ત.
એક એક વિજય વિષે વલી, એક એક જન રાજ, ૪
- વર્તમાન કાલે હુવે, ઉત્કૃષ્ટ પણે સમાજ.
હુવે તે ક્ષેત્ર વિદેહનાં, જન થયા સિદ્ધ અનન્ત, ૫
- તેને વાંદ્યાં ચોવીશની, સંખ્યા નહિ રહન્ત.
થસે સિદ્ધ અનન્ત જન, તેને વંદે જે કોય, ૬
- તો પણ જન ચોવીશની, સંખ્યા નહિ રહે સોય.
વિજય વિષે વીચરતા, વંદે એક જનરાય, ૮
- તો પણ જે ચોવીસથો, કેવી રીતે કહીયે તહાય.
મહા વિદેહ ક્ષેત્રના મુનીકરે, બીજો આવશ્યક જેહ, ૯
- વચલા જન બાવીશનાં, મુનિ પણ તેમજ કરેહ.
બેવારનો તેને નિયમ નહી, પણ જે કોઈ એક વાર, ૧૦
- અડિલમણમાં શું કરે, બીજો આવશ્યક સાર.

- જાતા અધ્યને પાંચમે, શેલક રૂપિના પાય,
પંચક પડિલ્લમણે કરતે, વાંદ્યા કહ્યા તાય. ૧૧
- તે માટે જે જીન હુવે, તેહ તણે લે નામ,
બીજા આવશ્યકનું તદા, નામ ઉલ્લિતા તાંમ. ૧૨
- જીન ચોવીસ તણે જ્યાં, નિયમ નહીં છે તાંમ,
તેથી ચોવીસ્થાને સ્થાન, ઉત્તીર્તન નામ. ૧૩
- અનુયોગદ્વાર વિષે અમલ, આવશ્યક છ માંચ,
અર્થ તણું અધિકાર છ, કહ્યા શ્રી જીનરાય. ૧૪
- બીજા આવશ્યકને વીષે, ઉત્તીર્તન આખ્યાત,
કહ્યું અર્થ ના અધિકારે, જીન ગુણ નામ વીખ્યાત. ૧૫
- વિદેહક્ષેત્રમાં મુનિ તણે, બીજે આવશ્યક જાણુ,
સ્વ સ્વ જીન ગુન નામ તે, ઉત્તીર્તન અભિધાન. ૧૬
- જે વિજયમાં નહીં જીન તદા; બીજા આવશ્યકમાંડિ,
આગલા જીન ગુણ ગાય તે, એવું સંભવે તાહિ. ૧૭
- વચલા જીન બાવીશનાં, મુનિ ને સ્વજીન નામ,
ઉત્તીર્તન અભિધાન તસુ, બીજા આવશ્યક નામ. ૧૮
- પહેલા જીનના મુનિ લે તેમજ, સ્વજીન ગુન
વત્રી નામ,
બીજા આવશ્યક સંભવે, ઉત્તીર્તન અભિરામ. ૧૯
- વાધુર જીનના મુનિ ભણે, ચોવીસ્થો જો હોય,
તો ગત ચોવીશી થઈ, જાણે કેવલી સોય. ૨૦
- યથા નહિ ચોવીશ જીન, તસુ વારે અવલોય,
બીજા આવશ્યક ને વીષે, ચોવીસ્થો કેમ હોય. ૨૧

ચોવીશમાં શાશ્વ ઘણી, તેહ તણી અપેક્ષાય,	
કહ્યો છે ચોવીસ્થો, બીજા આવશ્યક માંય.	૨૨
બીજા આવશ્યકનાં કહ્યા, બે નામ અવલોચ,	
ઉક્ષીતન ચોવીસ્થો, તેનો હેતુ હવે જોય.	૨૩
પાંચમા અંગે પહેલુ કહ્યું, ઇન્દ્રભૂતી સુપ્રસિદ્ધ,	
વૃત્તો વીષે કહ્યો નામએ, માતપીતાનુ દીધ.	૨૪
ગૌતમ ગોત્ર થકી કરી. ગૌતમ નામ કહાય,	
ઉતરાધ્યયન તંત્રીસમા, છઠ્ઠી ગાથા માંય.	૨૫
તેમ જનવર ચોવીશમા, તેના વારે અવલોચ,	
ગણે નામ ચોવીશ જન, તે ચોવીસ્થો હોય.	૨૬
તે ચોવીસ્થાને વિષે, ઉત્કીર્તન અભીરામ,	
અર્થ તણા અધીકાર છે, પણ મુખ્ય ચોવીસ્થો નામ.	૨૭
વીદેહક્ષેત્રમાં વીશજન, તેના મુની સ્વ જન નામ	
અર્થ તણા અધીકાર કરી, ઉત્કીર્તન નામ	૨૮
સુત્ર ઊવવાઈને વિષે, તપના બાર ભેદ	
ત્રીજો ભેદ ભીક્ષાચરી, વારૂ નામ સંવેદ	૨૯
સમવાયંગ વીષે કહ્યા, બાર ભેદ અભીરામ	
ભીક્ષાચરી ને સ્થાન જે, વૃત્તી સંક્ષેપ સુ નામ	૩૦
ભીક્ષાચરીના નામ બે, દ્વીતીય આવશ્યક તેમ	
ઉત્કીર્તન ચોવીસ્થો, ઉભય નામ તેના એમ	૩૧
નવમા જનના નામ બે, સુવીધ અને પુકુંદંત	
કહ્યા લોગસમાં પ્રગટ, દેખોજી બુદ્ધિવંત	૩૨
પુષ્પ સરખા દાંતથી, પુષ્પ દંત અભીરામ	
એમ અર્થ તણા અધીકાર કરી, ઉત્કીર્તન પણ નામ	૩૩

કૃષ્ણ અને બલભદ્રનો, કેશવ રામ આખ્યાત ઉતરાધ્યન બાવીસમાં, બીજો આવશ્યક ખ્યાત	૩૪
કીડાં ચાર મહાવૃત કહ્યા, તેને કહ્યા ચાર યામ ઉતરાધ્યન તેવીસમે, કેશી મુની ગુણુ ધામ	૩૫
બીજા આવશ્યકના તેમજ, ઊભય નામ અવલોચ ઉત્કીર્તન ચોવીસથો, સહુ ભાવે જન જોય	૩૬
ચોવીસમાં જનના મુની, કરે ચોવીસથો તામ, વીદેહ તેવીસ તણા મુની, ઉત્કીર્તન જન નામ.	૩૭
મુજને ભાસે એહવુ, વારુ ન્યાય વીચાર, વળી કેવલી જે વહે, તેહીજ સત્ય ઉદાર.	૩૮
ભાવ નીક્ષેપે ભર્તની, ચોવીસી વર્તમાન, પાઠ વંદે બહુ ઠામ છે, લોગસસ માંડી સુજન.	૩૯
ભાવ નીક્ષેપે ઐરવત, ચોવીસી વર્તમાન, પાઠ વંદે બહુ ઠામ છે, સમવાયંગે જન.	૪૦
ચોવીસી ભરત ઐરવત, અનાગત જન નામ, દ્રવ્ય નીક્ષેપે ચોથે અંગ, વંદે પાઠ ન તામ.	૪૧
આઠ અને આળીશ ના, વર્તમાન જન નામ, ભાવ નીક્ષેપો તે ભણી, પાઠ વંદે બહુ ઠામ.	૪૨
આઠ અને આળીશ ના, અનાગત જન નામ, દ્રવ્ય નીક્ષેપો તે ભણી, વંદે ટાળ્યો સાંમ.	૪૩
દ્રવ્ય નીક્ષેપે એહજન, ગણુધર વહ્યાં નાહી, તો ચોવીસથો કરતા છતા, દ્રવ્ય જન કેમ વંદાહી.	૪૪
તીથંકર ધરમા છતાં, દ્રવ્ય નીક્ષેપે જેહ, તેહ ને મુની વંદે નહી તુઝ લેખે પણ તેહ.	૪૫

- તો હોણુહાર જીનવર ભણી, ચોવીસ્થા વીવેડ,
મુનીવર કેમ વંદે તસુ, ન્યાય વીચારી લેહ. ૪૬
- વળી કહ્યો અનુયોગ દારમે, જે આવશ્યકનુ જાણુ,
હોસ્યે પણ ન થયો હજી, તે દ્રવ્ય આવશ્યક
પીછાણુ. ૪૭
- તેમ જે કોઈ એક મુની થસ્યે, પણ હમણા
ગૃહસ્થપણે,
કહી ચે દ્રવ્ય સાધુ તસુ, આવશ્યક વત ચેહ. ૪૮
- જે વંદો દ્રવ્ય નીશ્ચેપને, તો તે દ્રવ્ય મુનીના પાય,
તમે વાંદતા કેમ નથી. તુમ શ્રદ્ધાને ન્યાય. ૪૯
- ચોવીશી વર્તમાન ને, વંદે જહુ ઠામે ય,
અનાગત વાંદ્યા નથી, દેખો ચોથા અંગેય, ૫૦
- જીજ્ઞે નીશ્ચેપો દ્રવ્ય તસુ, ગણુધર વાંદ્યો નાહી,
તો જીજ્ઞે નીશ્ચેપો સ્થાપના, કેમ વંદી જે તાહી. ૫૧
- દ્રવ્ય તીર્થંકર કૃષ્ણ હતા, દીધા શ્રી નેમ જતાય,
શ્રી નેમ તણા સાધુ સાધવી, ત્યાં કેમ નહી
વાંદ્યા પાય. ૫૨
- ઉતટો કૃષ્ણ ભણી તસુ, દીધો પગે લગાય,
તો ચોવીસ્થો કરતા છતાં, કેમ વાંદે મુનીરાય. ૫૩
- દ્રવ્ય જીન શ્રેણીકરાય હતો, દીધો શ્રીવીર જતાય,
શ્રી વીર તણા સાધુ સાધવી, કેમ નહી
વાંદ્યા પાય. ૫૪
- તીર્થંકર વંદણુ તણી, તેની રાણીએને ચહાય,
તો કૃષ્ણ અને શ્રેણીક તણા, ત્યાં કેમ નહી વાંદ્યા પાય ૫૫

હલટી કરી વીડંબના, જાણીને ભરથાર,	
તો ચોવીરથો કરતાં છતાં, કેમ વાંદે અણગાર.	૫૬
જન વાંદે ત્રણ કાળના, નમુત્યુણને અંત,	
કોઈ સુત્રમાં તે નથી, જુઓજી બુદ્ધિવંત.	૫૭
જે કોઈ જીવ અજીવનું, નામ આવશ્યક દેહ,	
તે આવશ્યકનો પ્રભુ, નામ નીક્ષેપ કહેહ.	૫૮
અનુયોગદ્વાર વીશે એવો, પ્રગટ પાઠ પહીછાણ,	
તેમ હીજ તીર્થંકર તણું, નામ નિક્ષેપો જાણ.	૫૯
રૂપભદ્રેવ ભગવાનનો, નામ નીક્ષેપો તેહ.	
જેમ કોઈ જીવ અજીવનુ, રૂપભ નામ છે જેહ,	
જો વાંદો નામ નીક્ષેપને, તો તે રૂપ ભારા પાય,	
કેમ નહિ વાંદો તમે, તુમશ્રદ્ધારે ન્યાય.	૬૧
કોઈનો નામ દીધો વળી, અરીહંતને ભગવાન,	
નામ અરીહંત વંદો તમે, તો કેમ નહી વાંદો જન.	૬૨
સીદ્ધ નીરંજન નામ પણ, દેખાય બહુ જગ માંય,	
નામ સીદ્ધ વાંદો તમે, તો કેમ નહી વાંદો પાય.	૬૩
કેઈક મનુષાના કારટા. તે પણ કહે આચાર્યતાય	
વંદો નામ આચાર્ય તમે, તો કેમ નહિ વંદો પાય	૬૪
કેઈક બ્રાહ્મણલોકમાં, કહેવાય છે ઉપાધ્યાય,	
નામ ઉપાધ્યાય વંદો તમે, તો કેમ નહિ વંદો પાય	૬૫
જોગી સંન્યાસી પ્રમુખ, સાધુ નામ કહાય,	
નામ સાધુ વાંદો તમેહ, તો કેમ ન વંદો પાય	૬૬
જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રના, ગુણ નહી જે મહાય,	
તે વંદવા જોગ કેમ, નિર્મલ વિચારો ન્યાય	૬૭

કેાઈ કહે આચાર્યનાં, ઉપાધ્યાયના તાહિ,	
ઉપગ્રણની આશાતના, કહી ટાણવી કાંહિ	૬૮
જ્ઞાન દર્શન ચારિત તણાં, તે ઉપધિની માંહિ	
કેહવા ગુન છે તે ભણી, ઉપધિ સંઘટવું નાહિ	૬૯
નવમે દશવૈકલિકે, ખીજા ઉદ્દેશે ખ્યાત	
એમ કહે ઉત્તર તેહનું, સાંભલજે અવદાત	૭૦
સુત્ર વિષે તો એમ કહ્યો, ગુરુ કાયાએ કરેહ	
તેમજ ગુરુના ઉપધિદરિ, સંઘટો થયે છતેહ	૭૧
મુજ અપરાધ ખમોં તમેહ, વલિન હું કરું કેાય,	
એમ ખોલે સુવિનીત શિષ્ય, તેનો ન્યાય હવે જોય	૭૨
આચાર્યના ઉપધીએ, તેના પ્રયોગે આય,	
જેમ ગુરુના સહવર્તી તનુ, તેમ ઉપધી પણ તાય	૭૩
ભાવ નીક્ષેપે ગણપતિ, તેના ઉપધી શરીર જેમ	
તેનો સંઘટ થયા ખામવુ, ભાખ્યુ સુત્રે એમ	૭૪
થયું વળી અપરાધ મુઝ, ખમો તમે અવલોચ	
એ વચન પ્રત્યક્ષ ગુરુ તણે, ન્યાય વીચારી જોય	૭૫
જે ખમાયવો હુવે ઉપધીને, તો જુઓ ચીત દેહ	
વંદના કરી ખમાયવે, ઉપગ્રણ ર્યું જાણેહ	૭૬
એ તો ઉપધી સહીતજે, આચારજ ની જોય	
કહી આશાતના ટાળવી, નથી અન્યથા કેાય	૭૭
સચન આશન ગણપતી તણા, તેને સંઘટવું નાહી	
તેહીજ આચાર્ય વીહાર કરી, ગયા હોય જો તાહી	૭૮
સચણાશણ તેજ હુવે, શીખ્ય સેવે કે નાહી	
ભોગવીયા આશાતના, લાગે કે નાહી તાહી	૭૯

- જે પૃથ્વી સીલા ઉપરે, જેઠા શ્રી ભગવાન
કાલાન્તરે ગાયમ સુધર્મ, જેઠા કે નહીં જાણુ ૮૦
- છાયા ગણીના શરીરની, શીખ્ય આકર્મી તાસ
ચાલે કે ચાલે નહીં, જીવે હૈયે વીમાસ ૮૧
- તમારે લેખે છાયા ભણી, આકર્મવુ પણ નાંહી,
સંઘટે પણ કરવે નહીં, ગુરુ છાયાનુ તાહી. ૮૨
- તે માટે એ સ્થાપના, વંદન યોગ્ય ન હોય,
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તણા, તેમાં ગુણુ ન કોય. ૮૩
- અથવા આચાર્ય તણા, પગલા તણી પીછાણુ,
તમે કરો છો સ્થાપના, તેહને વંદો જાણુ. ૮૪
- તો ચાલે ગુરુ કેડે શીખ્ય, વીહાર કરતા જોય,
ધરતી ઉપર ગુરુ તણાં, પગલા પડે સોય. ૮૫
- ચેલાના પગ તે ઉપરે, પડ્યા દંડ સ્યુઆય,
વંદનીક પગલા કહો, તે લેખે દંડ પાય. ૮૬
- ચારીત્ર સહીત જે ગુરુ ભણી, વંદે તીરથ ચાર,
કાલ કીયા તે જ કાયને, જાણી નાંખે તે હવાર. ૮૭
- જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તણા, તેનાંમાં ગુણુ નહીં કોય,
તેથી દહન કીયા કીયા, આશાતના નહીં હોય. ૮૮
- કરી સ્થાપના તેહને, વાંધ્યા કહો છો ધર્મ,
તો એ મુળ શરીર જાળીયા, લાગે આશા
તના કર્મ. ૮૯
- આવશ્યકનો જાણુ હતો. કાલ કર્યો જેહ વાર,
દ્રવ્ય આવશ્યક તનુ કહ્યો, જીઓ અનુયોગદ્વાર. ૯૦

તેમ મુની કાલ કર્યા છતાં, જીવ રહીત જે દેહ
 દ્રવ્ય સાધુ કહીએ તેને, ન્યાય વિચારી લેહ ૯૧
 વંદનીક દ્રવ્ય મુની કહો, તો તુઝ લેજે તહાય
 દ્રવ્ય સાધુ બાળ્યા છતાં, આશાતના પાણુ થાય ૯૨
 જમ્બુદ્વીપ પત્તતીમાં કહ્યો, જીન જન્મ્યાં સુરરાય
 જન્મ ભુવન જીનવર તણા, તેને પ્રદક્ષણાં દેઆય ૯૩
 જીનને વા જીન માત પ્રતે, પ્રદક્ષણા ત્રણુ વાર
 દેઈ હાથ જોડી કરી, વંદે શક અવધાર ૯૪
 હે ધરણુહારી રત્ન કુક્ષીની, થાવો તુઝ નમસ્કાર
 એહ વીધ સુરપતી ઉચરે, એ પણુ જીત આચાર ૯૫
 એ લેજે મરૂ દેવી પ્રતે, ઇન્દ્ર કર્યો નમસ્કાર
 પણુ સમઘીત કોણુ પાસે લાહી, વારૂ ન્યાય વીચાર ૯૬
 ગૃહસ્થપણે જીન જનકના, પદ પ્રણુમે અવલોચ
 લલો કીક હેતે જાણુવું, ધર્મ હેતુ નહી કોય ૯૭
 જ્ઞાતા અધ્યેયન આઠમે, મલ્લીનાથ ભગવાન
 લાગી પગે પીતા તણે, લોઠીક હેતે જીન ૯૮
 મલ્લીનાથ થયા કેવલી, ત્યાર પછી મા તાત
 વાણી સંભળી શ્રાવક થયા, પાઠ વીશે અવદાત ૯૯
 એ લેજે મલ્લીનો પીતા, પહેલા શ્રાવક નાહી,
 તેના પગ પ્રણુમ્યા મલ્લી, ધર્મ નહી તે માંહી. ૧૦૦
 તેમજ દ્રવ્ય જીનવર ભણી, ઇન્દ્ર કરે નમસ્કાર,
 એ તેનો રીત રીવાજ છે, શ્રી જીન આજ્ઞા બહાર. ૧૦૧
 જીવ રહીત જીન દેહને, દ્રવ્ય જીન તેને કહેહ,
 તે વંદનીક કંઈ વીધ હુવે, ન્યાય વીચારી લેહ. ૧૦૨.

- જો વંદનીક દ્રવ્ય હોવે તો તુમ લેખે કહેહ,
શરીરને દાઘ દીધા છતાં, આશાતના લાગેહ. ૧૦૩
- જો દ્રવ્ય નીશ્વેષ વંદો તમે, તો જમાત્રી આદી
દ્રવ્ય સાધુ કહીએ તેને, વંદો કેમ ન સંવાદી ૧૦૪
- ભાવે જે સાધુ હુતો, સેવ્યો તેણે અણાચાર
ભાવનીશ્વરો તેનો ગયો, કે ગયો દ્રવ્ય જે વાર ૧૦૫
- મુની વેસે સેવ્યો તેણે, અણાચાર અવધાર
તે દ્રવ્ય મુની વંદો કે નહી, ધર્મ હિતુ ધર પ્યાર ૧૦૬
- કૃષ્ણાદીક નરકે પડ્યા, દ્રવ્ય જનવર કહેવાય
ભાવે કહીયે નેરીયા, વંદનીક તે નાંચ ૧૦૭
- તીર્થંકર જન્મ્યા પછી, તે પશુ દ્રવ્ય જનરાય
ભાવ નીશ્વરે તેહને, ગૃહસ્થી કહીયે તહાંચ ૧૦૮
- તીર્થંકર દીક્ષા લીધા, તે દ્રવ્ય જન કહેવાય
ભાવે તે મોટા મુની, વંદનીક તેના પાય ૧૦૯
- ચોવીસ અતીશય એપતા, વાણી ગુણ પેત્રીસ
કેવલ જ્ઞાન થયા પછી, ભાવે જન જગદીશ ૧૧૦
- વંદનીક ભાવે મુની, વળી ભાવે જનરાય
એવળખને જપતાં થકાં, પાતીક દુર પલાય ૧૧૧

॥ ઇતી નીશ્વેષા અધીકાર ॥

॥ ચોથો અમ્મડ અધીકાર ॥

દોહરા

કોઈ કહે અમ્મડ કહ્યું, અરીહંત વીણ અવલોચ
વળી અરીહંતના ચૈત્ય વના, નથી વાંદવા મોચ ૧

પહેલા ઉપાંગ વીષે એવો, આખ્યો શ્રી જીનરાય
 તે અરીહન્તના ચૈત્ય કોણ, તેનો ઉતર કહેવાય ૨
 અરીહન્ત તો પહેલા પદ વીષે, પ્રતીમા ચૈત્ર કહેવાય
 તો મુનીવર નહી વંદવા, અન્ય વજ્રયાં તે ન્યાય ૩
 મુનીપદ તો છે પાંચમો, તે ધુર પદમાં નહી આય
 તે કારણ અરીહન્તના, ચૈત્ય મુની કહીવાય ૪
 જીન પ્રતીમા જીન સારખી, તમે કહો તે ન્યાય
 પ્રતીમા ધુર પદ થઈ, મુની ધુર પદ નહી આય ૫
 અરી હન્ત તો એ દેવ છે, અરી હન્ત ચૈત્ય સુસન્ત,
 તેહ ગુરુએ દેવ ગુરુ, વીના ન બીજા વદન્ત. ૬

॥ ઇતી ॥

॥ પાંચમું આનન્દ અધીકાર ॥

દોહરા

કોઈ કહે આજુદ કહ્યો, અનતીર્થક સંગ્રહીત,
 અરીહન્તના જે ચૈત્ય પ્રતે, વંદુ નહી પ્રતીત. ૧
 એહ સાતમા અંગમાં, દાખ્યો ગુણધર દેવ,
 તે અરીહન્તના ચૈત્ય કોણ, ઉતર તેને કહેવ. ૨
 આનંદ કહ્યું અણુ તીર્થકને, અણુ તીર્થકના દેવ,
 અન્ય તીર્થક પરીગ્રહી તજે, અરીહન્ત ચૈત્ય કહેવ. ૩
 એ ત્રણે ને વંદના, કરવી કદપે નાહી,
 નમસ્કાર કરવો નહી, એ ત્રણે ને તાહી. ૪
 પહેલા બોલાવ્યા વીના, બોલુ નહી એકવાર,
 વારંવાર બોલુ નહી, આપુ નહી તેને આહાર. ૫

ચૈત્ય ઇહાં પ્રતીમા હુવે, તો બોલાવે કેમ,
 વલી આપે અશનાદી કેમ, ન્યાય વીચારો એમ. ૬
 કોઇ કહે તસુ દેવને, કેમ બોલાવે તાય
 વળી અશણાદીક કેમ દે, નીર્મળ સુણો તસ ન્યાય ૭
 પુત્ર સુજેષ્ટાનો કહ્યો, મહાદેવ તેનો દેવ
 નવમે ઠાણે અર્થમે, તે વીરથકા સ્વયંમેવ ૮
 એકા રાજની સુતા, તે સુજેષ્ટા જાણ
 તે કારણ તેનો દેવતે, વીધમાન પીછાણ ૯
 તેને બોલાવે નહી, વળી નહી આપે આહાર
 વળી ચૈત્યમુની અરીહંતના, બ્રહ્મ થયા તેણુવાર ૧૦
 તે અન્ય તીર્થીકમાં જઈ મળ્યા, અન્ય તીર્થીક પાણુ તાસ
 ગ્રહણ કર્યાનીજ મત વીશે, અન્યતીર્થીક ગ્રહીતવીમાસ ૧૧
 નહી બોલાવુ તેહને, વળી નહી આપુ આહાર
 અભીગ્રહ એ આનન્દ લીયો, વારૂ ન્યાય વીચાર ૧૨

॥ ઇતી ॥

છકું જંઘા વીધાચારણુ અધીકાર

દોહરા

કોઇ કહે મુની લખ્ખીધર, જંઘા વીધાચાર
 જાએ રચક નંદીશ્વરે, વંદે ચૈત્ય તે વાર ૧
 વીસમે સતકે ભગવતી, નવમે ઉદ્દેશ વિગેહ,
 પ્રભુ કહ્યા તે ચૈત્ય કોણુ, ઉતર તાસ કહેહ. ૨
 જંઘા વિધા ચારણા, રચક નન્દીશ્વર જાય,
 ત્યાં વંદે પાઠ છે, પણ નમસઈ નાય. ૩

- માનુષો-તર ગિરી વિષે, કૂંટ ચાર આખ્યાત,
 નથી કહ્યું સિદ્ધાયતન, ચોથે ઠાણે અવદાત. ૪
- વૃત્તિ વિષે બાર કહ્યા, ત્યાં દેવતા વાસ,
 આખ્યા પશુ સિદ્ધાયતન, કૂંટ કહ્યો નહિ તાસ. ૫
- ત્યાં ચૈત્ય વન્દે કયા, તેથી ચૈત્ય તે સુજ્ઞાન,
 કરે તાસ ગુણુગ્રામ અતિ, દેખી ને તે સ્થાન. ૬
- ધન ભગવન્તનો જ્ઞાનએ, ધન્ય ભગવન્તનો જ્ઞાન,
 જેમ કહ્યું તેમજ સહુ, એમ કરે સ્તુતી જાણુ. ૭
- નમસઈ ત્યાં પાઠ નહીં, વન્દઈ પાઠ જ એક,
 તેહનો છે સ્તુતિ અર્થ, બુવો ધરી સુવિવેક. ૮
- અશ્વ હજારો પૂછિયા, ગૌતમ પાંચમે અંગ,
 ત્યાં વન્દઈ નમસઈ છે, બેઠી પાઠ છે સુચંગ. ૯
- એ તો છે અતિ અજબ ગતી, રૂચક
 દ્વીપ સુધી જાય,
 તિહાં નમસઈ પાઠ નહીં, નમોત્યુષ્ઠું પણ નાય. ૧૦
- શ્રાવક તુગિયાનાં પ્રવર, આયા સ્થીવરજી પાસ,
 ત્યાં વન્દઈ નમસઈ, બાંનેપાઠ ગુણુ રાસ. ૧૧
- જો પ્રતિમાં વન્દન ગયા, તો કરતા નમસ્કાર,
 નમોત્યુષ્ઠું ગુણુતે વલિ, દેખો હૃદય વિચાર. ૧૨
- તથા ચૈત્ય તે જન બહુ, તે તણાં ગુણુ ગાય,
 ધન્ય પ્રભુ ધન્ય પ્રભુ એમ કહેતસું, સત્ય વચન
 સુખદાય ૧૩
- કાઈ કહે પ્રભુજી ને વળી, ચૈત્ય કિહાં આખ્યાત,
 કહીએ ઉત્તર તેહને. સુણુજયો સુગણુ સુજાત ૧૪

સૂર્યાલે મન ચિન્તવ્યું, કલ્યાણકારી સ્વામ,	
દુર્ગતી ઉપશમ કારી થકી, મંગલીક અભિરામ	૧૫
ત્રણ લોકના અધિપતિ, તેથી દેવના નાથ,	
કારણ સુપ્રસન્ન મનતણાં, તેથી ચૈત્ય આખ્યાત	૧૬
સય પ્રશેણી વૃત્તિમાં, ચૈત્ય અર્થે જન ખ્યાત,	
તે માટે ઇહાં સંભવે, બહુ જન ગુણ અવદાત	૧૭
બહુ જનેન્દ્ર કે જન કહે, રૂચક નન્દીશ્વર માંચ,	
ભાવ કહ્યા તેમજ સહુ, જોઈ હૈયે હુલસાય	૧૮
ધન્ય જનેન્દ્ર ધન્ય કેવલી, ગિરી કુંટાદિક જોહ,	
જેમ કહ્યા તેમ જ છે એ, એમ તેની સ્તુતિ કરેહ	૧૯
તે માટે અહિં આ ચૈત્ય તે, બહુ જન કહીએ સોયે,	
વન્દઈ તેની સ્તુતી કરે, એ અર્થે પણ હોય	૨૦
વગર આલોવે તે મુની, કાલ કરે જો કોય,	
તેને વિરાધક પ્રભુ કહ્યા, પાઠ વિષે અવલોચ	૨૧
ત્યારે કોઈ તર્ક કરે એમ, દિસાં ગોચરી જાય,	
પાછા આવી પડિછમે, ઇર્ષાવહી મુનિરાય	૨૨
તેમ એ પણ આવી કરી, ઇર્ષાવહી ગુણેય,	
તેને ઉત્તર કહીયે હવે, સાંભળજ્યો ચિત્ત દેય	૨૩
દિસાં ગોચરી મુની જઈ, આવતા ઈધો કાલ,	
તે વિરાધક નહી હુવે, જુવો નયણ નિહાલ	૨૪
જંઘા વિદ્યાચારણા, આવતા જતા ઈધો કાલ,	
તેને વિરાધક પ્રભુ કહ્યા, નથી આરાધક નહાલ.	૨૫
તેથી ઇર્ષા વહી તણે, નથી મલતો એ ન્યાય,	
લખી ફેડવી તેહનો, હંડ કહ્યો જનરાય.	૨૬

દોહરા

ધર્મ માટે હિન્સા કીધા, તમે દોષ કહો નાંહિ,
 પુષ્પ આદિ આરંભમાં, ધર્મ કહો છો તાહિ. ૨૭
 તો યાત્રા કરવા માટે, લખ્ધી ફેરી જેહે,
 ધર્મ સારૂ એ કાર્યનો, કેમ પ્રભુ દંડ કહેહ. ૨૮
 જાત્રા અર્થે લખ્ધિ જે, ફેરવિયાં દંડ આય,
 તો પુષ્પઆદિ કાર્યમાં, ધર્મ પુન્ય કેમ થાય. ૨૯

ધર્મ

॥ સાતમું ધર્મ અર્થ હિન્સા ન ગણે તહનો
 ઉત્તરનો અધિકાર ॥

દોહરા

કોઈ કહે ધર્મ કારણે, જીવહણે ને કોય,
 પાપ ન લાગે તેહને, હવે તેનું ઉત્તર જોય. ૧
 દેવલ પ્રતિમાં કારણે, હણે ને પૃથ્વી કાય,
 મન્દ બુદ્ધિ તેહને કહ્યા, દશમાં અંગની મહાય, ૨
 અર્થ ધર્મને માટે હણે, મન્દ બુદ્ધિ કહ્યા તાસ,
 એ પણ દશમાં અંગમાં, પ્રથમ અધ્યેન વિમાસ ૩
 જન્મ મણી મુકાવવા, હણે જે પૃથ્વી કાય,
 કહ્યા અહિત અખોધ તમું, પ્રથમ અંગની મહાય. ૪
 ધર્મ માટે જીવ હણે, દોષ ઇહાં નહ કોય,
 એ અનાર્યતું વચન, આચારંગે જોય. ૫
 જીન આલય સાવધ સહુ, વચન માત્ર પણ સોય,
 મુજને આચરવા નહી, પરપરા નહીં કોય. ૬

મહાનિશીથને પાંચ મે, કમલ પ્રભાઃ એમ ખ્યાત,
 સાવધ પાપ સહિતમાં, ધર્મ પુન્ય કિમ થાત. ૭
 અન્ધ સંઘ પટ્ટક કીધો, જન વલ્લભ સુરેણુ,
 જન પ્રતિમાં યાત્રા ભણી, કેહવું કહ્યું છે તેણુ. ૮
 લોહના કાંટા ઉપરે, માંસ ઠલી પ્રતિ તાહિ,
 મુંઠી પકડે માંચ્છલી, માચ્છીમાર જગ માંહિ. ૯
 તેમ જન ગિમ્મ જન નામ કરી, મુગ્ધ
 લોક જે મીન,

જન યાત્રા દિ ઉપાય કરિ, કુચર ઠગત મત હીન. ૧૦
 ॥ અત્ર જન વલ્લભ સુરિકૃત સંઘ પદ્માની કાવ્ય ॥
 ॥ આ કૃષ્ણ મુગ્ધામીનાન્ બહિશ પિશિતવ ખિન્નમા
 દશ્ય જૈન ॥ તન્નામ્ના રમ્યરૂપાન પવર કમઠાન્
 સ્વેષ્ટ સિદ્ધ યૈ વિધામ્ય ॥ યાત્રા સ્નાત્રો ધુપાયૈ નમ
 સતિક નિશા જગરાધૈ શ્ચલૈશ્ચ ॥ શ્રદ્ધાહુ નામ જૈનૈ
 શ્ચલિત ઇવ શઠૈ વચ્ચ તેહાજનોડઅમ્ ॥ ૨૧ ॥

દોહરા

ભરમ ગ્રહ કરીને વણી, દશમુ અછેર કરેહુ,
 મિથ્યા મન કહ્યું સંઘપટ્ટે, જન વલ્લભ સૂરેહુ. ૧૧
 ચંદ્રગિંજ પ્રતિબાળવીન, ગ્રહવું કેણુ વંછેહુ,
 ત્રીજા કાવ્ય નકતા મરે, ન્યાય વિચારી લેહુ, ૧૨
 તેમજ જે જન ગિંજપ્રતે, જન જાણીને જેહુ,
 જાળ અજાણુ વિના કેણુ, અંગીકાર કરેહુ. ૧૩
 દ્રવ્ય પૂજા સાવધ છે, કે નિરવધ આખ્યાત,
 ઉત્તર હૈયે વિચારિયે, છોડીને પક્ષપાત. ૧૪

- નિરવધ છે તો મુનિ કરે, ગૃહસ્થી સામાયક મહાય,
તે પણ દ્રવ્ય પૂજા કરે, તમારી શ્રદ્ધાને ન્યાય. ૧૫
- જો સાવધ દ્રવ્ય પૂજા હોય, તેથી મુનિન કરેહ,
તો સાવધમાંહિ ધર્મ પુન્ય, કેમ કહીયે તેહ. ૧૬
- આરંભજે છકાયનાં, પચાણુ પચાવણુ જાસ,
પોતા પારકા કે જાને અર્થે કીયાં, નિન્દા
ગરહૂ તાસ. ૧૭
- એમ કહ્યું વંદીતા વિષે, સાતમી ગાથા જોય,
તો સાહુમ્મી વરછલ વિષે, ધર્મ પુન્ય કેમ હોય. ૧૮

ઇતિ

॥ અત્રે વંદીતુની ગાથા ॥

છછાય સમારંભે, પચાણુ પચાવણુજે દોસા ॥
અતદ્દા પરદ્દા અં, ઉભયદ્દા ચેવતં નિન્દે ॥

ઇતિ

॥ આઠમો સુર્યાલ અધિકાર ॥

દોહરો

- કોઈ કહે સુર્યાલસુર, પ્રતિમાં પૂજી તાંમ
ત્યાં હિત સુક્ષ્મ પાઠ હે, નિસેસ્સાએ અનુગામ. ૧
- તે નિસેસ્સાનું અર્થ તો, મોક્ષ અમર પદ હોય,
તે માટે શિવ હેતુ એ, તેનો ઉત્તર હવે જોય. ૨
- રાય પ્રશેણીમાં કહ્યું, જે સુર્યાલ સુદેવ,
ઉપજિયો ત્યારે ચિન્તવ્યું, મનમાંહી સ્વયમેવ. ૩

શું મુજને કરવું હવે, પહેલાં પછી જ કાજ,
 શું મને પહેલાં શ્રેય છે, શ્રેય વલી પછી સમાજ. ૪
 શું મને પહેલાં ને પછી, હિત સુખખમ નિસ્સેસાહિ,
 અનુગામી કેડે હુધ, એમ ચિન્તવ્યો મન માંહિ. ૫
 સામાનિક પરીપથ સુરે, જાણીએ અધ્યવસાય,
 કરજોડી સુર્યાલ પ્રતિ, બોલ્યા એમ વધાય. ૬
 છન પ્રતિમાં દાંઠાં પ્રતે, આપ ભણી અવલોચ,
 અન્ય બહુ વૈમાનીક દેવો, દેવી માટે વલી જોય. ૭
 અચરણ જોગ જ જાવ વલી, સેવા જોગ જ જોહ.
 તે માટે પહેલાં પછી, તમારે કરવું એહ. ૮
 પહેલાં પછી જ એ શ્રેય, પૂર્વ પચ્છા પણ જોય,
 હિત સુખમ નિસ્સેસાએ છે, અનુગામિક અવલોચ. ૯
 એમ સાંભલ સુર્યાલસુર, હૂંટ તુંટ સલહીજ,
 યાવત વિકસ્યો હૃદય વલી, ઊઠ્યો સેજયા યદીજ. ૧૦
 પ્રવર સભા ઉષપાતથી, નીકલી કુંડ વિષેહ,
 આવીને તે દ્રહ પ્રતે, તથા પ્રદક્ષણા દેહ. ૧૧
 કુંડમાં ઉતરી સ્નાન કરે, જિહાં અભિષેક,
 ત્યાં આવી સિંધાશણે, બેઠો પૂર્વ સમ્પેખ. ૧૨
 સામાનિક સભા પ્રમુખ, સુર સુર્યાલ પ્રતેહ,
 આઠ હજાર ને ચોંસઠવલી, પાણી ભરિયા કલશેહ. ૧૩
 ઇન્દ્રાવિષેક કરી કહે, સુરગણમાં જેમ ઇન્દ્ર,
 તારા ગણમાં ચંદ્ર જેમ, અસુર વિષે અમરિન્દ્ર. ૧૪
 નાગ વિષે ધ્રુવિન્દ્ર જેમ, ભરત ચક્રી મનુષ્ય માંહિ,
 ભાર પડ્યો યમ લગી તમે મર ચાગકેગમ માંહિ. ૧૫

ચાર હજાર સામાનિકા, યાવત સોલ હજાર,
આત્મ રક્ષક દેવતા, તે તણેં અવધાર. ૧૬
અધિપતીવલી સ્વામી પાણું, કરતાં થકા સોય,
પાલતા રહેજો તમે, એમ કહે દેવ અવલોચ. ૧૭
અંલકાર સભા ત્યાં, આવી કરે અત્રંકાર,
આવી વ્યવસાયે સભા, પુસ્તક વાંચી તેવાર. ૧૮

સુર્યાભિ અધીકાર

પછી આવી સિદ્ધાયતન, પ્રતિમાં આદિક પૂજેહ,
સુત્રમાં વિસ્તાર છે બહુ, અહીયા કહ્યું
સક્ષેપેહ. ૧૯
એમ પ્રતિમાં દાઠાં પનગ, પુતલી અદિક પેળ,
બહુ વાના પૂજ્યા તેણે, સ્વર્ગ રીતથી દેખ. ૨૦
ઉપજ્યો સુર્યાભિ તણે, ચિન્તવિષા મન જેય,
પૂર્વ પછી કરવું કયું, મને પૂર્વ પછે શું શ્રેય ૨૨
જે કાર્ય કીધા થઈ, પહેલાં પછીથી મોય,
હિત સુખ પ્રમુખભણીહુવે, એમ વિચાર્યું સોય. ૨૨
ધર્મ કાર્ય તો જાણતો, સમદ્રષ્ટિ હોતો જેહ,
તે માટે શું ચિન્તવે, કેમ તમું અમર વહેહ. ૨૩
પણ રાજ બેસતા કામ જે, કરવું પૂર્વ પછેહ
તે કામ સંસારના, મંગળ હેતુ કહેહ ૨૪
તે રીત નહી જાણતો, નવે! ઉપજ્યો એહ
તેહથી ચીતવ્યું મારે કયું, કરવું પૂર્વ પછેહ ૨૫
એહ વિચાર સુર્યાભિના, સામાનીક સુરધાર
બળી પરખદાના દેવતા, જાણ લીધા તેણવાર ૨૬

એ જુના હતા તે ભણી, રાજ જેસતા તહાય	
કારજ કરવો તેહના, જાણકાર હતા અધીકાય	૨૭
તે માટે સુર સ્થીતી હતી, તે દીધી તેણે બતાય	
જીન પ્રતમા દાઢા ભણી, કહ્યો પુજવો તાય	૨૮
સ્વર્ગ રીત જાણી કહ્યું, સુયાંભદ્રેવ પ્રતેહ	
પુજા હીત સુખ પ્રમુખપણા, પ્રભુ કહ્યા વચએહ	૨૯
પુઁવી પચ્છા પાઠ ત્યાં, પહીલા પછે સુજોય	
હીત સુખ આદી કહ્યો સુરે, પણ પેચ્યા પાઠ ન કોય	૩૦
પુર્વ પછા ને અભાવે, દ્રવ્ય મંગળ કહેવાય	
વીધન ઉપસમ અર્થે કર્યા, રાજ જેસતા તહાય	૩૧
શ્રાવક તુંગીયા નાસ્થીવર, વદન જતા ઈધ	
સરશવ દુધ અક્ષત દહી, દ્રવ્ય મંગળીક પસીદ્ધ	૩૨
ઊતરાધ્યન બાવીસમે, દ્રવ્ય મંગળ સંવાદી	
તોરણ જતા નેમ કૃત, દધી અક્ષત દોવાદી	૩૩
તેમજ સુચાંલિ કરી, સંસારીક મંગળીક	
પુજા જીન પ્રતીમાદીની, સ્વર્ગ રીત તહતીક	૩૪
પ્રભુ વંદન સમયે કહ્યું, પેચ્યા હીત સુખઆદી	
પેચ્યા તે પરભવ વિષે, જુઓ તજી અસમાધી	૩૫
પ્રતીમા ત્યાં પુઁવી પચ્છા, વળી વંદન જીનરાય	
પેચ્યા પાઠ કહ્યો તીહાં, રાયપ્રશ્રેણી માંય	૩૬

સુચાંભા ધીકાર

પંચમાં અંગ બીજે શતક, પ્રથમ ઉદ્દેશે પેખ	
અંધક દીક્ષા અવશરે, એહ વીધ કહ્યું વીશેખ	૩૭

ધન કાઢે ગૃહસ્થી આગથી, પચ્છા પુરાએ તાય વંછીત કાલથકી પછી, વળી પહેલા કહેવાય તે ગૃહસ્થી જાણે મને થશે, એ ધન હીત સુખ કાજ	૩૮
ક્ષમ સમરથ નીસ્સેસાયજે, વળી અનુગામીક સાજ તેમ જન્મ મરણની લાયથી, સ્વ આત્મ કાઢયા તાય પરલોક હીત સુખ જાણી, વળી મુજ ક્ષેમ નીસ્સેસાય	૩૯
મેઘ કહ્યું ધન લાયથી, કાઢયા પુર્વ પશ્ચાત હીત સુખ ક્ષેમ નીસ્સેસાય વળી, પણ પેચ્યા પાઠ નખ્યાત	૪૦
તેમ જરા મરણની લાયથી, સ્વ આત્મા કાઢયા સોય થશે વીછેદ સંસારનું, જ્ઞાતા પ્રથમ મે જ્ઞેય પ્રતીમાની પુજ તોડા, લાયથકી ધન બહાર	૪૧
કાઢે ત્યાં પચ્છા પ્રથમ, તે આ ભવમાં ધાર જન વંદને પેચ્યા કહ્યું, ચારીત્ર લીધા પરલોક તે પર ભવહીત સુખ પ્રમુખ, જુઓ દર્ઘ ઉપયોગ	૪૨
કોઈ કહે પ્રતીમા તણી, પુજ છે નીરદોષ હીત સુખ ક્ષેમ નીસ્સેસાયે કહ્યું. નીસ્સેસાયે તે મોક્ષ	૪૩
તેને કહીએ ધન આગથી, કાઢે તેને પણ સોય હીત સુખ ક્ષેમ નીસ્સેસાયે કહ્યું, અર્ધયાં મોક્ષ સુહૈય ધન કાઢે જે આગથી, આ ભવ પુર્વ પશ્ચાત	૪૪
હારીદ્રથી મુકાવવો, તે મોક્ષ હારીદ્રની ખ્યાત	૪૫

તેમ પુન મંગલીક અરથ, આ ભવ પુર્વ પશ્ચાત	
વીધન થઈ મુકાવવો, તે મોક્ષ વીધનની ખ્યાત	૪૮
સતક પંદરમે ભગવતી આજુદ થીવર પ્રત્યેહ	
મોશાલે જે વણીકનું, આખ્યુ દ્રષ્ટાંત દેહ	૪૯
ચોથો વદ્યુ ફેડતાં, વૃદ્ધ પુરૂષ તેહવાર	
ફેડણુવાલા પુરૂષનુ, હીત સુખ વંછણુહાર	૫૦
પથ્ય આનંદ કારણુતાણું, વંછણુહારો તેહ	
અનુકંપા કારક તીકો, નીશ્યય જશ વંછેહ	૫૧
નીસ્સેસાઅનુ અર્થ જે, કહ્યો વૃત્તી વીરેહ	
વંછેહ મોક્ષજ વીપત્તાની, વીપત મુકાયવું જેહ	૫૨
તેમ પ્રતીમાં પુજે તીહાં, નીસ્સેસાય આખ્યાત	
વીધતતણી એ મોક્ષહે, વીધન મુકાયવું ખ્યાત	૫૩
એ દ્રવ્ય મંગળ રાજ બેસતાં જે જગ માંહી ગીણેહ	
વીધન ન પડે નહી રાજમેં, દહી અક્ષત જેમ જેહ	૫૪
કેઈ કહે પ્રતીમા તણી, પુનથી કહેવાય	
અનુગ્રામીયાએ કહ્યું, ફળ તેને કેડે આય	૫૫
તસુ કહીયે ધન લાયથી, કાઢે તસુ પાણુ સોય	
અનુગ્રામીયા એ એવો, પાઠ સરીખો જોય	૫૬
જે ધન કાઢે આગથી, આ ભવ પુર્વ પશ્ચાત	
તેને ફળ ધન કાઢવા તણું, જ્યાં જાય તીહા આત	૫૭
વીમાન અધીપતી અભવ્યથા, સ્વર્ગતણી સ્થીતી વંત	
સહુ સુર્યાભ તણી પરે, પ્રતીમાદીક પુજંત	૫૮
તેમ પુન પ્રતીમા તણી એ ભવ પુર્વ પશ્ચાત	
તસુ ફળ દ્રવ્ય મંગળ તણું, જ્યાં જાય ત્યાં આત	૫૯

શુભ સુચક સંસારમે, દહી અક્ષત દ્રોવાદી	
તેમ પણ એ સુરલોકમે, શુભ સુચક સંવાદ	૬૦
ભાષા શ્રી જનરાયની, ગાવે વીવાહ વીવેહ	
તેમ પ્રતીમા પુત્ર તણી, વળી નમોત્યુષ્ણ ગુણેહ	૬૧
રાજ બેસતા કામ જે, સહુ સંસારીક હેત	
સ્વર્ગ સ્થીતી માટે ઈયાં, ધર્મ પુન્ય નહી તેથ	૬૨
કોઈ કહે પુત્ર ઈધા, એ ભવ વીદન મીટેહ	
પુણ્ય બંધ કેમ નવી કહો, હવે તેનો ઉત્તર લેહ	૬૩
ચઢ્યો સુર સંચામમાં, કરી બહુ જન સંહાર	
આવ્યો જીત ક્ષેત્રે કરી, સુજશ કરે બહુ નરનાર	૬૪
સાવધ યુદ્ધ તેથી કરી, અશુભ કર્મ બંધાય	
તે અશુભ કર્મે કરી, સુજસ હવે કીમ તહાય	૬૫
નામ કર્મની પ્રકૃતી, યસો કીર્તી પુન્ય જેહ	
તે તો પાછળ ભવ બંધી, વર શુભ યોગ્ય કરેહ	૬૬
તે યસો કીર્તી પુણ્ય પ્રકૃતી, યુદ્ધ સમય સુધીયાર	
ઉદય આવી લે કારણે, સુજસ કરે નરનાર	૬૭
જન બહુ જાણે યુદ્ધથી, સુજસ થયો જગમાંય	
પણ નહી જાણે પુર્વ બંધ, પુણ્ય થકી જશ પાય	૬૮
તુઝીયાના શ્રાવકે કીધા, વીદન હરણને કાજ	
દહી અક્ષત દ્રોવાદી જે, એમ હીજ નેમ સમાજ	૬૯
દહી અક્ષત દ્રોવાદી થકી, અશુભ કર્મ બંધાય	
વીદન મટે કેમ તેહથી, કેમ સુખ સંપત્તી પાય	૭૦
વીદન મટે અરીજન હટે, સુખ સંપત્તી પામેહ	
તે પુણ્ય પ્રકૃતી પુર્વભવે, બંધી શુભ જોગેહ	૭૧

તે પુણ્ય પ્રકૃતી કદાચ, મંગળ કીયાં પછેહ	
ઊદય આવ્યા સુખ સમ્પન્ને, વળી બહુ વીધ મીટેહ	૭૨
જન જાણે મંગળ થકી, હીત સુખ પ્રમુખ જે થાય	
પણ નહી જાણે પુર્વજંધ, પુણ્ય થકી એ થાય	૭૩
પુત્રાદીક પરણાયવે, આરા મોસર આદ	
સુજસ હુવે તે પુર્વજંધ, પુણ્યે કરી સંવાદ	૭૪
બ્રહ્મા વીળણ મહેસ વળી, દેવી પુજા આદી	
કીધા સુખ સંપત્તી મળે, તે પુર્વપુણ્ય પ્રસાદી	૭૫
મહા આરંભ મહા પરી ગ્રહી, કરે પંચેન્દ્રી ઘાત	
માસ ભક્ષણ એ ચાર થકી, નરકાયુ જંધાત	૭૬
નરકે પંચેન્દ્રીય પણે, પુણ્ય પ્રકૃતી છે જેહ	
તે તો છે પુર્વ જંધ્યો, વર શુભ જોગ કરેહ	૭૭
પણ મહા આરંભ આદી જે, ચાર કારણે કરી જોય	
પંચેન્દ્રીય પણ નહી જંધે, ન્યાય હીયે અવલોચ	૭૮
તેમ પ્રતીમાં પુજ્યાં છતાં, હીત સુખ પ્રમુખ ન થાય	
પુર્વ જંધે પુણ્ય હુવે, હીત સુખ ક્ષેમ નીરસેસાય	૭૯
વર સુર્યાભ વીમાનનો, અધીપતી દેવ કીંવાર	
મીથ્યાદ્રષ્ટી પણ હોવે, ભવ્યા ભવ્ય વીચાર	૮૦
જે સુર્યાભે સાચવી, તે હીજ રીત તે વાર	
રાજ બેસતાં સાચવે, વીમાન અધીપતી ધાર	૮૧
પ્રતીમાદીક પુજે તીકે, વળી નમોત્યુજું ગણેહ	
તીજસુએ સ્થીતી સ્વર્ગની, મંગલીક હેતેહ	૮૨
બહુ સાગર સુર સુરીતાણું, અધીપતી પણે કરેહ	
એ પણ વચન છે દેવાનું, દેખો પાઠ વીચેહ	૮૩

આયુષ્ય જે સુર્યાભિનું, ચાર પદ્યોપમ ખ્યાન
બહુ સાગર લગ કેમ રહે, જુઓ તજ પક્ષપાત

૮૪

ગીતકે છંદ

પ્રતીમા તણી પુજા તીહાં સુર્યાભિને સુર આખીયો
પુઠ્ઠી અને પચ્છા હીયાએ આદીપાઠ સુભાખીયો
પુઠ્ઠી પચ્છા તે આ ભવે સંસારના મંગલી કહી
તુન્ગીયાદીના જેમ વીધ હરવા દ્રોવસરસવ-
તેમવહી

૧

સુર્યાભિજન વંદનતણી મનમાંહે ધારી છે તીહાં
પેચ્યા હીયાએ પાઠ આદ્ય પ્રકટ અંતર એ જીહા
પેચ્યા તીકે પરભવ વીશે હીત સુખ પ્રમુખ
પહીછાણુવુ

પચ્છા અને પેચ્યા ખંનેનું અર્થ દીક્ષમાં આણુવુ
ખંધક કહ્યો ધન આગથી કાઢે તે તો ચિન્ટે સહી
પચ્છા પુરાએ સુહાએ આદી પાઠ સુ પ્રગટહી
તેમ જરા મરણજ લાયથી નીજ આત્મા પ્રતી
કાઠયા થકે

૨

મુજ હસે પરત્રોકે હીયાએ, પ્રમુખ પાઠ કહા તીકે
પ્રતીમાં તણી પુજા અને, ધન આગથી કાઢે વહી
પચ્છા હીયાંએ પાઠ છે, પણ પચ્છા વા પરભવ નહી
સુર્યાભિજન વંદન, અને જે ખંધકે દીક્ષા ગ્રહી
પેચ્યા તથા પરભવે, એહવે પાઠ પણ પચ્છા નહી
અંપા તણા જન વૃન્દ, જન વન્દન સમય એ
વીધ કહી

૩

૪

પ્રભુ વન્દતાં ફળ પેચ્યા, ભવ વા આ ભવહી

તસુખ પ્રમુખહી

વળી તુન્ગીયાના આવકે પણ સ્થવીર વંદન સમ
યહી

ફળ વન્દનાનુ આ ભવે વાપરભવે થશે સહી ૫

શીવરાજ રૂપી વળી રૂપમદ-તે કહ્યું પ્રભુ વંદનતાણું

ફળ આ ભવે વાં પરભવે હીત સુખ પ્રમુખ થશે ઘણું

એમ જીન મુની પ્રતે વંદતા, ફળ પેચ્યા વાપર
ભવ વહી

પણ પાઠ પચ્છા શબ્દ કીહાહી શુભમાં કહ્યાં
નહી ૬

અથ નવમુ ચેઇઠી નીજજ રાઠી શબ્દાર્થે અધીકાર

દોહા

કોઇ કહે પ્રતીમા તણી વ્યાવચ કરવી સાર

આખી દશમાં અંગમાં ત્રીજે સંવર દ્વાર ૧

ઉત્તર તેહનો સાંભળો હવે, તે ઠાણે એમ વાય

આરાધે એ ત્રીજુ વ્રત, તે કહેવું મુનીરાય ૨

ઉવધી ભાત પાણી જીકો, પ્રતીત ધરથી આણ

સંચહ કરવા કુશળ વળી, કુશળ દાનમે જાણ ૩

તે કેને આપે તીકો, અત્યન્ત ગાઠો બાળ

દુર્બળ તે બળ રહીત જે, વળી ગ્લાન મુની

નીહાળ ૪

વૃદ્ધ તેને કહીયે સ્થીવર, ખમગ માસ ખમણાહી

પ્રવર્તાવે જે યોગ્ય તેમ, પ્રવર્તક તે સમ્વાદ ૫

આચાર જ ઊવળાય વળી, નવ શીખ્ય સાધર્મીક	
તપસી કુળગણ સંઘ એ, તમુ વ્યાવચ તહતીક	૬
કુલતે ગચ્છ સમુદાય છે, ચન્દાદીક કહેવાય	
ગણ તે કુલ સમુદાય છે, સંઘ તે ગણ સમુદાય	૭
એટલાની વ્યાવચ કરે, ચૈત્ય જ્ઞાન અર્થક	
નીરજરાનુ અરથી છતો, કર્મક્ષયાથી તેહ	૮
પુનઃ પ્રલાધા રહીત ચીત, દશ વીધ બહુ વીધ જેહ	
કરે વ્યાવચ તૃતીય વૃત, આરાધે મુની તેહ	૯
અપ્રતીત કારી ઘર વીશે, પ્રવેશ ન કરે જાણ	
અપ્રતીત કારી ઘર તણો, નહો લેવે અન્નપાણ	૧૦
અહીયા કહ્યું જે ઉપધી કરી, વળી ભાંત પાણુ કરેહ	
અત્યંત બાળ પ્રમુખ તણી, કરે વ્યાવચ તેહ	૧૧
કેઈ કહે પ્રતીમા તણી, વ્યાવચ કરવી ખ્યાત	
તો પ્રતીમારે એ ત્રણે, વસ્તુ કામ ન આત	૧૨
પ્રતીમાં અન્ન ખાતી નથી, પીતી નથીજ પાણુ	
વસ્ત્ર ઓઢતી પણ નથી, નથી પહરતી જાણ	૧૩
તે માટે એમ સંભવે, ચૈત્ય જ્ઞાન અર્થક	
નીરજરાનુ અર્થી છતો, કરે વ્યાવચ જેહ	૧૪
ચૈત્ય જ્ઞાન અર્થ કરે, એક અર્થ એ હોય	
બીજો અર્થ કહીયે હવે, સાંભળજો અવલોક	૧૫
આરાધે એ તૃતીયવૃત તે કેહવુ મુનીરાય	
એમ શીખ્ય પ્રશ્ન કરે છતે, હવે ગુરુ ભાળે વાય	૧૬
ઊવધી ભાત પાણી જે, પ્રતીતધરથી આણી	
સંપ્રદ કરવામાં કુશળ, કુશળ દાનમે જાણી	૧૭

તે કેહને આપે તે અત્યંત ગાઠો બાળ	
દુર્બળરોગી વૃદ્ધ વળી, ખમગ પ્રવર્તક નીહાળ	૧
આચારજી ઊવઝાય શીળ્ય, સાધર્મીક પીછાણ	
તપસી કુલ ગણ સંઘમે, ચૈત્ય તીકો જન જાણ	૧
પુર્વ કહ્યા તે સર્વનું, અર્થ પ્રયોજન જેહ	
નીરજરાનો અર્થા છતો, કરે વ્યાવચ તેહ	૨
પુનઃ પ્રલાધા રહીત ચીત, દશ વીધ આચાર્યાદી	
બહુ વીધ ભત પાણીદીકરી, કરે અનેક પ્રકાર	
સંવાદી	૨
ચીત એહલાહ તે ભણી, ચૈત્ય કેવલી જાણ	
ભાત પાણી તસુ આણી દે, વળી ઉપધાદીકદે આણ	૨
સુત્ર ભગવતી મેં કહ્યો, સીહો મુની સુજાણ	
ચાક કોલા વીર પ્રતે, વોહોરી આપ્યો આણ	૨
અન્ય કેવલી તેહને, ઉપધાદીક દે આણ	
આરાધે એમ ત્રીજુ વૃત, મહા મુની ગુણુ જાણ	૨
રાય પ્રેસણીમે કહ્યા, વીર તણા ચાર નામ	
કહ્યાણ મંગળ વલી દેવત ચૈત્ય સુ તામ	૨
મહ્યા ગીરી કૃત વૃતીમે, અર્થ એવો આપ્યાત	
કહ્યાણકારી તે ભણી, કહ્યાણીક જગનાથ	૨
હરીત વીજન જ તેહના, ઉપસમકારી સ્વામ	
તે માટે જગનાથ ને, કહ્યો મંગલ નામ	૨૬
ત્રણ દોકના અધીપતી, તેથી દેવતજ્યાત	
હેતુ સુપ્રજન મન તણાં, તેથી ચૈત્ય સુંજત	૨૮

ચૈત્ય શખ્દનું અર્થ એમ, આખ્યો છે તે સ્થાન	
તે માટે એ ચૈત્ય જન, તાસ વયાવચ નાણુ	૨૯
મુનીના એ પણુ નામ ચાર, કહયા છે બહુ ઠામ	
કલ્યાણકારી તે બણી, મુની કલ્યાણીક નામ	૩૦
દુરિતો સમકારી પણે, મંગલ મુની કહેવાય	
ચાર મંગળ મે જોઈ લો, ત્રીજો મંગળ તાય	૩૧
દવત કહેતા દેવ એ, પંચદેવમે તાહી	
ધર્મદેવ મુનીને કહ્યા, શુત્ર ભગવતી માંહી	૩૨
ભવ દ્રવ્ય દેવ ભવાન્તરે, દેવ હોશે તે તાય	
ચક્રી તે નર દેવ છે. ધર્મ દેવ મુનીરાય	૩૩
દેવાધી દેવ ત્રીચંકરા, તેથી દેવત વીર	
ત્રણલોકના અધીપતી, યુગ કેવળ ગુણહીર	૩૪
ભાવદેવ ચાર જાતના, ભવન પત્યાદીક જોહ	
જારમે શર્તકે ભગવતી, નવમા ઊદ્દેશ વીરોહ	૩૫
તે માટે એ ચૈત્ય જન, તાસ વૈયાવચ તાંમ	
નીરજરાનુ અર્થા છતો, કરેમુની ગુણધામ	૩૬
કેઈ કહે એ ચૈત્યનુ, અર્થ અહીયા જન હે.ય	
તો છેહડે એ કેમ કહ્યું, તેનો ઉત્તર હવે જોય	૩૭
ચૈત્ય તમે પ્રતીમા કહો, તો છેહડે કેમ ખ્યાત	
તુમ લેજો તે. ધુર કહી, પછે અન્ય મુનીઆત	૩૮
જન પ્રતીમા જન સારખી, તુમે કહો છો સોય	
તે માટે એ આદીમે, કેહવું ચૈત્ય મુ જોય	૩૯
અહીયા જાળ અત્યન્ત ધુર, દુર્બળ ગ્લાન પરચાત	
કમીવર પ્રવર્તક ધુર કહી, પછી આચારજ ખ્યાત	૪૦

આચાર્ય પદનો પ્રથમ, કહેવું ધુર અલ્લાહ	
ઠામ ઠામ વ્યાવચ વીધે, આચારજ પદ આદ	૪૧
અહીયા પ્રથમ બાળાદી કહી, પછી આચારજ જોય	
તેહનુ કારણ કંઈ નહી, દેખો દીલ અવલેય	૪૨
તેમહીજ અંતે ચૈત્યજન, અહીયા કહયુ છે સોય	
તેહનુ પણ કારણ નહી, હીયે વીચારી જોય	૪૩
મુની સહચારી પણાયદી, પ્રથમ કહ્યા અણગાર	
પછી ચૈત્ય તે જન કહ્યા, તેમાં નહી દોષ લગાર	૪૪
ગણો અનુપુર્વી તમે, પદ તેના એકસો વીશ	
પચ્છાનુપુર્વી વીધે, પહેલા મુની જગીશ	૪૫
બિવઝાયા આચાર્યસીધ, અરીહંત અન્ત કહે	
અન્નાપુર્વી વીધે, આધા પાછા લેહ	૪૬
અનુયોગ દ્વારે આખીયો, પુર્વાનુપુર્વી જન	
પચ્છાનુપુર્વી વળી, અનાનુપુર્વી આન	૪૭
પુર્વાનુપુર્વી તીહાં, રૂપલ જાવ વર્ધમાન	
મહાવીર યાવત રૂપલ, પશ્ચાનુપુર્વી જન	૪૮
આધા પાછા નામ લે, અનાનુપુર્વી તેહ	
એ ત્રણ અનુપુર્વી કહી, દેખોજી ચીત દેહ	૪૯
સમાચારી દશ વીધ કહી, અનુયોગદ્વાર વીધેહ	
મુચ્છા મીચ્છા ધુર અખી, પુર્વાનુપુર્વી એહ	૫૦
છિત્તરાધ્યેયન છવીસમે, આવસ્સીયા ધુરજોય	
અન્નાનુ એહ છે, તેમાં દોષણ નહી કાંય	૫૧
જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તપ, શીવમગ એ ચાર સાર	
છિત્તરાધ્યાન અઠાવીસમે, પ્રથમ જ્ઞાન મુવીચાર	૫૨

તે હીજ અધ્યયનને કૃયા, રૂચી દર્શન જ્ઞાન ચારીત્ર	
અહીયા દર્શનધુર આખીઓ, તેનું કારણ ન કથીત	૫૩
અભીણી બોધીક ધુર કહી, પછી કહ્યો શ્રુત જ્ઞાન	
ભગવતી આદી વીષે પ્રભુ, પ્રગટ પાઠ પહીછાન	૫૪
હિત્તરાધ્યેયન અઠાવીસમે, કહ્યો પ્રથમ શ્રુત જ્ઞાન	
અભીણી બોધ કહ્યો પછે, તેમાં દોષ નહી જાન	૫૫
પુર્વાનીપુર્વી કીડાં, કીડા દ્વીતીયા અવલોચ	
અનાનુપુર્વી કહી કીડાં, તેમાં દોષ નહી કેચ	૫૬
પાંચ જ્ઞાનમાં જોઈ લો, છેહડે કેવળ જ્ઞાન	
છેહડે દર્શન ચારમાં, કેવળ દર્શન જાન	૫૭
ચાર ધ્યાન માંહી વળી, છેહડે શુકલ ધ્યાન	
છેહડે ગુણસ્થાણા મધ્યે, અજોગી ગુણસ્થાન	૫૮
છેહડે ચાર જાત દેવમાં, વૈમાનિક સુરખ્યાત	
ચારીત્રમાં છેહડે કહ્યું, યથાક્ષાત જગનાથ	૫૯
વળી છ નીચકાને વિષે, છેહડે સ્નાતક જાન	
ઈત્યાદીક બહુ સુત્રમાં, ભાખ્યા શ્રી ભગવાન	૬૦
અનાનુપુર્વી કરી, અહીયા ચૈત્ય જીન અન્ત	
હપધી ભાત પાણી કરી, તેની વ્યાવચ મુની રંત	૬૧
આશયે એમ ત્રીજી વ્રત, મહા મોટા મુનીરાય	
ખીજો અર્થ એ આખીયો, નીર્મળ વીચારો ન્યાય	૬૨
ચૈત્ય જ્ઞાન ધુર અર્થ કહ્યું, ખીજો અર્થ જીન જ્ઞેય	
વળી કેવળ જ્ઞાની વડે, તેહી જ સત્ય મુહોચ	૬૩
અથ કશમુ સમર મુધમાંગત અધીકાર	

દોહરા

કોઇ કહે અસુરેન્દ્ર જે, સ્વર્ગ સુધર્મે જાય
ત્યાં પ્રતિમાનુ શરણુ કહ્યું, તસુ ઉત્તર કહેવાય ૧
શુભ ભગવતી તૃતીયસત, બીજા ઉદ્દેસા માંય
અમર વીરનુ શરણુ લે, સ્વર્ગ સુધર્મે જાય ૨

અમર સુધર્મા ગતાધીકાર

જઇ સુધર્મે શક પ્રતી, બોલ્યો વીરઇ વાન
શક કોય કરી મુઠીયો, વજ્ર સુ જવાજલ માન ૩
પછી ઇન્દ્રે વીચારીયો, વાન નેશ્રાય સુજ્ઞેય
આવે અમર સુધર્મ એ, એવી શક્તી નહી હોય ૪
અરીહંત અરીહંત ચૈત્ય વળી, ભાવી તાત્મ
અણુગાર

આવે એ ત્રણ સરણુ લઇ, અમર સુધર્મે ધાર ૫
તે માટે મહા દુઃખ એ, અરીહંતની અવલોચ
ભગવંત ને અણુગારની, અતી આશાતન હોય ૬
એમ ચીન્તવ અવધે કરી, પ્રભુ કહે મુજ પ્રતે દેખ
શીઘ્ર ગમન કર સંશ્રદ્ધો, વજ્ર પ્રતે સુવીરોખ ૭
અહીયા ત્રણ શરણુમે પ્રથમ, અરીહંત કેવળધાર
અરીહંત ચૈત્ય છદમસ્થ જન, ચીહુંજાની સુવીચાર ૮
ભાવીતાત્મ અણુગાર વળી, એહ તણુ શરણુમંત
અહીયા ચૈત્ય તે જ્ઞાનવંત, અભિનાણી ભગવંત ૯
વળી મન સક વીચારીયો, અરીહંતની અવલોચ
ભગવંતને અણુગારની, અતી આશાતન હોય ૧૦

ચૈત્ય સ્થાન ભગ શબ્દ કહ્યો, ભગનુ અર્થ સુજ્ઞાન	
ચીહુ જ્ઞાની અરીહંત એ, પણ પ્રતીમાં નહી જાન	૧૧
કેાઈ શરણુ તો ત્રણુ કહે, આશાતના કહે હોય	
અરી હન્ત ને પ્રતીમા તણી, એક કહે છે સોય	૧૨
શરણુ વિષે તો પાઠ ત્રણુ, આશાતનમે જોય	
હોય પાઠ દાખ્યા હતા, તો આશાતનમે હોય	૧૩
શરણુ વીશે તો પાઠ ત્રણુ, આશાતનમે જોય	
ત્રણુ પાઠ છે તે ભણી, આશાતના ત્રણુ હોય	૧૪
પ્રત્યક્ષ સુત્રે શરણુ તીહુ, આશાતના ત્રીન	
અરીહંતને ભગવાંતની, વળી મુની તણી કથીન	૧૫
ત્રણુ આશા તનને વીશે, ચૈત્ય શબ્દ નહી ખ્યાત	
ચૈત્ય ઠેકાણે ભગ કહ્યું, જુઓ તજ પક્ષપાત	૧૬
અરીહંતને પ્રતીમાં તણો, મુનીનો શરણુજી થાય	
તો છદ્મ જનનુ શરણુ બ્રહ્મું, તે કેાણુ શરણુમાય	૧૭
અરીહંત તો કેવળ ધરા, તેહ વીશે સુવીચાર	
જન છદ્મસ્થ તણો શરણુ, આવે કેાણુ વીધ સાર	૧૮
જન પ્રતિમાંનુ શરણુ કહે, તેમાં પણ નહિ આય	
ત્રીજા શરણુ જન વીન મુની, કેમ તે વીધે કહાય	૧૯
તેહથી છદ્મસ્થજન તણું, બીજુ શરણુ એ હોય	
જો પ્રતીમાનુ શરણુ હુવે, તો કેમ આવે મનુષ્ય લોય	૨૦
સભા સુધર્માની નજીક, સીદ્ધ આયતન જાય	
જન પ્રતીમાંનુ શરણુ તો, ગ્રહણ કરંતો તહાય	૨૧
તે માટે અહીયા ચૈત્યનુ, અર્થ જ્ઞાન અવલોય	
અન્ય ઠામ પણ ચૈત્યનુ, અર્થ જ્ઞાન કહ્યું સોય	૨૨

ચોવીશ તીર્થંકર તણા, ચૈત્ય રૂખ ચોવીસ	
સમવાયંગ વીધે કહ્યા, એ જ્ઞાન રૂખ સુજગીસ	૨૩
ચૈત્ય જ્ઞાન કેવળ લહ્યું, જે ઝાડ તળે જીનરાય	
ચૈત્ય વૃક્ષ એ જાણવા, એ જ્ઞાન વૃક્ષ કહેવાય	૨૪
તેમજ અરીહંત ચૈત્ય પ્રત્યે, ચીહુ જ્ઞાની અરીહંત	
બીજી શરણુ એ જાણવું, દેખોજી મતીવંત	૨૫
બીજી આશાતનને વીધે, ચૈત્ય સ્થાન ભગવંત	
અહીંયા અર્થ જે ભગતણે, કહીયે જ્ઞાન સુતંત	૨૬
તે માટે અરીહંતની, પ્રતીમાંની અવલોચ	
શરણુ કહે છે તે અહીંયા, નથી સંભવે સોચ	૨૭

વલીકર્મમા અધીકાર

કેાઈ કહે વલીકર્મ શબ્દ, સુત્ર વીધે બહુ સ્થાન	
તેહ તણું શું અર્થ છે, હવે તેનો ઊત્તર જાન	૧
ચંચમ ઊદેશે બીજેશત, તુંગીયા તણા વીચાર	
શ્રાવક સ્થીવર ને વાંદવા, ત્યાર થયા તેહવાર	૨
સ્નાન કરી વલીકર્મ કૃત, તાસ અર્થ વૃત્તીકાર	
કીધો છે ગૃહ દેવતા, દેખો હૈયે વીચાર	૩
એમજ ઊવવાઈ મે કહ્યાં, પ્રવૃત્તી વાહુક કીધ	
વલીકર્મ સ્વચ્છ દેવતા, વૃત્તી વીધે સુપ્રસીદ્ધ	૪
કેાઈ અહીંયા ગ્રહ દેવતા, જીન પ્રતીમા કહેવ	
યણુ એટલું જાણે નહી, એ કેાણુ ધરનો દેવ	૫
તીર્થંકર તો છે સહી, ત્રણુ લોકના દેવ	
તે કેમ જીન પ્રતીમાં જાણી, ધરના દેવ કહેવ	૬

જન પ્રતીમાં જન સારખી, એમ પણ કહેતા જાય	
વલી સ્થાપે ઘર દેવતા, કીણુ વીધ મળશે ન્યાય	૭
કદાપી કુળદેવી પ્રત્યે, કહીએ ધરના દેવ	
લોકીક હેતે પુજતાં, શ્રાવક પણ સ્વર્ગેવ	૮
જેહે દેવતા શબ્દ નીત, સી લીગ વાચી હોય	
કહ્યુ અમર મે તે ભણી, ન્યાય હીચે અવલોચ	૯
નવમે ઊદેશે સમશત, વર્ણુ કીધ વલીકર્મ	
અર્થ દેવતાનુ કીયો, વૃત્તી વીશે એ મર્મ	૧૦
વલીકર્મનુ અર્થ ધર્મસીંહ, સ્નાન તણોજ વીશેખ	
કીધો વલીકર્મ શબ્દ કરી, આયા કારજ શેખ	૧૧
જ્ઞાતા અધ્યયેન દુસરે, સુત વંછાને હેત	
નાગભુત મક્ષ પુજવા, ગઈ સુભદ્રા તેથ	૧૨
પુન્કરણી મે સ્નાન કર, કીધા વલીકર્મ જોય	
એ વાવ મધે કેણુ દેવની, પ્રતીમા પુજ સોય	૧૩
ભીની સાડી ઓઢણુ, એહવી છતીજ તેહ	
કમળ જહુ ગ્રહી નીકલી, પુન્કરણીથી જેહ	૧૪
જહુ પુષ્પ ગન્ધ ધુપણો, માળ પ્રમુખ અવલોચ	
કાંઠે જે મુકયા પ્રથમ, તેહ લખને સોય	૧૫
પછે નાગ ઘર આયને, પ્રતીમાં પુજ આમ	
જાવ વેશ્રમણની વળી, પુજ આખી તામ	૧૬
વલીકર્મ પુન્કરણી વીષે, કીધો ઘુર આખ્યાત	
તે પુન્કરણીને વીષે, કીસા દેવની જાત	૧૭
મલ્લી પીતાને પાસ રે, આવંતા નહાયા કહ્યા	
જાવ શબ્દ મે તાસરે, વલીકર્મમા એ પાઠ છે	૧૮

વલી મલ્લી છ રાજનરે, સમજાવા આવી તહા	
જાવ શબ્દમે જાનરે, વલી કમ્મા એ પાઠ છે	૧૯
દેખો મલ્લી ભગવાનરે, પ્રતીમા પુણ કહેની	
અધ્યયન અષ્ટમ જાનરે, આખ્યો જ્ઞાતાને વીવે	૨૦
ખલીકમ્માનુ જાણુરે, અર્થ કહે પુજા તણે	
એજાન પ્રતીમાની માણુરે, કે પુજા કુલદેવની	૨૧
જો સ્થાપે જાન બીજરે, તો મલ્લી તીર્થ કર છતાં	
પુજે તે અન્યંભરે, વલી પ્રતીમા કયાજાન તણી	૨૨
જાન પ્રતીમાની તાયરે, મલ્લીનાથ પુજા કરી	
તો ભાવે સુની પાયરે, દેખી પ્રાણમે કે નહી	૨૩
વળી અઢી દ્વીપરે માયરે, ભાવે જાન ઉત્કૃષ્ટથી	
એકસો સી-તેર થાયરે, જઘન્ય વીશથી નવી ઘટે	૨૪
ત્યાં દ્રવ્ય જાન ધરમાંયરે, ભાવે જાન વંદે કે નહી	
વળી તેની વાણ સુહાયરે, તેને લેખે કેમ નહી સુણે	૨૫
મલ્લીનાથ ધર માંડીરે, જાન પ્રતીમા પુણ કહે	
તો દ્રવ્યે જાન પણ તાડીરે, ભાવે જાન વંદે ન કેમ	૨૬
જો સ્થાપે કુલ દેવરે, મલ્લીનાથ પુજા કરી	
સુર સહાય સ્વયમેવરે, કેમ ન કરે શ્રાવક સમકીતી	૨૭
સ્નાન તણુજ વીશેખરે, અર્થ કહે વલીકર્મનુ	
તો ટળીયો કલેશ અશેખરે, સહુ ઠામ વીસેખ	
	સ્નાનનુ ૨૮

દોહરા

ભગવતી નવમા શતકમે, તે તીશમે બિદેશ	
જમાણી મંજન ધરે, સ્નાન વલીકર્મ શેખ	૨૯

અલંકાર કર નીકલ્યો, મંજન ધરથી હેવ	
એ નહાવાના ધર વીષે, કેહવો પુજ્યો દેવ કહેવ	૩૦
દેવાનંદા બ્રાહ્મણી, વલીકર્મ મંજનગેહ	
તે નહાવા ને ઘેર કયો, પુજ્યો દેવ કહેવ	૩૧
બીજા ઊપાંગ પ્રદેશી નૃપ, દેવ પુજવા જાય	
પહેલા નહાવા ધર વીષે, વલી કર્મ કીધો તાય	૩૨
એ નહાવાના ધર વીષે, કયો પુજ્યો દેવ	
દેવ પુજવા તો હવે, જાય છે સ્વયમેવ	૩૩
જ્ઞાતા અધ્યયયેન સોલમેં, દ્રોપદી મંજન ગેહ	
સ્નાન વલીકર્મ કૌતુકઃ પવર વસ્ત્ર પહેરહ	૩૪
મંજન ધરથી નીકલી, આવી જીન ધરમાંય	
એટલા સુધી પાઠ છે, જોઈ વીચારો ન્યાય	૩૫
પહેલા તો નહાવો કહ્યો, પછે કહ્યું બલીકર્મ	
પછે વસ્ત્ર પહેર્યો કહ્યો, હવે જીવો એ મર્મ	૩૬
સ્ત્રી જાતી સુભાવ નગન, થઈ નહાવા જોઈ જેહ	
ત્યાં નહાવાના ધર વીષે, કેહવો પુજ્યો દેવ	૩૭
વલીકર્મ કરજીન ધર વીષે, પ્રતીમા પુજી આય	
તો વલીકર્મ મંજન ધરે, તે કેહની પ્રતીમા	
થાય	૩૮

સોરઠો

અપાત ચીલાતી નહાયરે, કયવલી કર્મમા પાઠ ત્યાં	
જ'બુદ્ધીપ પન્નતી માયરે, કયો દેવ ત્યાં પુજ્યો	૩૯

દોહરા

કેાણીક જીન વંદન ગયો, કહ્યો સ્નાન વીસ્તાર
વળીકમ્મ શબ્દ જ મુલગો, નથી તીહા
અવધાર ૪૦

સોરઠા

વલી કમ્મ શબ્દે જેહુ રે, પુજા જીન પ્રતીમાતણી
તો કેાણીક અધીકારેહુ રે, જીનવંદન સમય
એ નકેમ ૪૧

જમ્મુદ્વીપ પન્નતી એમરે, ભરતેશ્વરના સ્નાનનુ
વીસ્તાર કેાણીક જેમરે, ત્યાં વલીકમ્મા પાઠ નહી ૪૨

સ્નાન તણો જે સ્થાનરે, વીસ્તાર પણે નવી વરણ્યું
ત્યાં બલીકમ્મા જાનરે, પાઠ જોઈ નીરણ્ય કરો ૪૩

જહાંજલી પ્રમુખરે, સ્નાન કરંતો જે કરે
કુરલાદીક પ્રત્યક્ષરે, સ્નાન વીશેશણુ એહુ છે ૪૪

તે માટે અવલોચરે, વલીકમ્મા જે પાઠનુ
સ્નાન વીશેશણુ સોચરે, અર્થ ધર્મસીહુ એમ કર્યો ૪૫

વૃત્તીકાર કહ્યું સોચરે, વલી કમ્મ અહુ દેવતા
તસુ પુજા અવલોચરે, અહીયા કુલદેવી સંભવે ૪૬

સ્નાન વીશેશણુ સોચરે, વા પુજા અહુદેવતા
જાન્ને અર્થ અવલોચરે, સત્ય સર્વગ્ય વદે તીકે ૪૭

અથ અસહજ ધીકાર દોહરા

વલી કહે શ્રાવક સમકતી, ચાર જાતના દેવ
તેનો સાઝ વંછે નહી, મુત્ર વીષે એ ભેવ ૪૮

તે માટે વહી કર્મ ને, જીનપ્રતીમા પુજંત	
પણ કુળદેવી અર્થ નહી, હવે તેનો ઉત્તર લહંત	૪૬
અસેહજજા પાઠનો જાણુરે, અર્થ જે છે વૃત્તીમે	
આપદ પડયે સુજાણુરે, સાજ ન વંછે દેવનું	૫૦
પોતે કીધા પાપરે, તે પોતે હીજ ભોગવે	
અદીન મનોવૃત્તી સ્થાપરે, એક અર્થ તો એમ	
કયો	૫૧
વળી પાખંડી આયરે, ચલાવે સમઠીત આદીથી	
તો નહી વંછે સહાયરે, સમર્થ સ્વયમેવ હટાવવા	૫૨
વળી જીન સાસન માંયરે, અત્યંત ભાવી આશતા	
તે માટે અસહાયરે, અર્થ જીજે એમ વૃત્તીમે	૫૩
તુંગીયાને અધીકારરે, ખંને અર્થ એ આખીયા	
તાસ ન્યાય સુવીચારરે, ચીત્ત લગાઈ ને સાંભળો	૫૪
જીજે અર્થ પહીછાણુરે, સમઠીત વ્રત સેઠાપણુ,	
પ્રવર મુળ ગુણ જાણુરે, એહ અવસ્થ ગુણ જોઈયે	૫૫
એ ગુણ ખંડીત થાયરે, તો થાય વીરાધક પાંતીમે	
શુદ્ધ થયાથી તાયરે, આરાધાક પદ આખીયો	૫૬
જો પાખંડીને જેહ રે, જવાજ દેવા સમર્થ નહી	
પર સહાય વગર તેહ રે, તેથી ચળાવ્યો નહી ચળે	૫૭
તો પણ મુળ ગુણ તાસરે, તેહનું ન ગયું સર્વથા	
સમઠીત વ્રત નીરાશરે, અખંડપણુ રાખી તેણે	૫૮
આપદ પડીયા આયરે, સુર સહાય વંછે નહી	
એ ધુર (પ્રથમ) અર્થ કહાયરે, ઉત્તર ગુણ જાણુવું	૫૯

મુની ધુર પહોર સઝાયરે, બીજા પહોરમે ધ્યાનવર	
ત્રીજે ગોચરી જાયરે, ચોથે પહોર સજાય વળી	૬૦
ચિત્તર ગુણુ એ ચારરે, કહ્યા વીચક્ષણુ મુની તણે	
જે ન કરે અણુગારરે, તે સંયમમે ભંગ નહી	૬૧
તેમ શ્રાવકને એહરે, ચિત્તર ગુણુ અસહાયતા	
સુર સહાય વંછેહરે, તે સમકીતમાં ભંગ નહી	૬૨
સુત્ર ઊવવાઇ માંયરે, અંબડ ને અધીકાર પણ	
જાવ શબ્દમે તાંહીરે, અસહેજજા એ પાઠ છે	૬૩
તાસ અર્થ વૃત્તીમાંહરે, એક જ કીધોય છે	
આ પદ સુર અસહાયરે, એ અર્થ કીધો નથી	૬૪
કુતીર્થીક પ્રેરીતરે, સમકીતમાં અવિચળપણે	
પર સહાય નવી ચીત્તરે, એહ અર્થ એક જ તીહાં	૬૭
આપદ સુર અસાયરે, એહ અર્થ કીધો નથી	
કુતીર્થીકથી તાહી રે, ન ચળે એહીજ અર્થ ત્યાં	૬૮
આનન્દાદીક સારરે, અસહેજજા પાઠ કહ્યો તીહાં	
છ છંડી આગારરે, દેવાભીજિગે પાઠમે	૬૯
અન્ય તીર્થીને ધારરે, તથા દેવ જે તેહના	
શ્રદ્ધા ભ્રષ્ટ અણુગારરે, અન્ય તીર્થી ગ્રહ્યા તેહને	૭૦
ન કરે વંદના તાયરે, નમસ્કાર પણ નહી કરે	
પહેલા બોલુ નાહીરે, અશણ્ણાદીક આપુ નહી	૭૧
અભીગ્રહ એ વીશેશરે, છછંડી આગાર ત્યાં	
રાજને આ દેશરે, તથા કુટુંબ આદેશથી	૭૨
બળવંત તણે પ્રયોગરે, દેવતણે પર વશ પણે	
કુટુંબ વડાને યોગરે, અટવી વીષેજ કારણે	૭૩

એ છ ત્રણે પ્રકારે, અન્ય તીર્થાદીક સહુ ભણી વંદે કરી નમસ્કારે, અશણ્ણાદીક દે તેહને	૭૪.
આપદ ઉપજે આયરે, અથવા તેહના ભય કરી વંછે દેવ સહાયરે, જાણે સવજ તેહને	૭૫.
તેનુ સમકીત કેમ જાયરે, સમકીત તો શ્રદ્ધાઅ છે હૈયે વીચારે ન્યાયરે, સમકીત કાર્ય જુદા જુદા	૭૬
છછંડી વગર ત્યાગરે, એ પણુ ગુણ અધીકાય છે અધકેરો વેરાગરે, વ્રત સાંકડા જેહના	૭૭.
એક ત્રશના પચખાણુરે, કીધાંથી શ્રાવક હુવે શતક સતરમે જાણુરે, બીજે ઉદ્દેશે ભગવતી	૭૮
અનર્થ દંડ પરીહારરે, એ આઠમુ વ્રત છે અર્થતણુ આગારરે, ન્યાય હુવે તેનો સુણો	૭૯
અર્થ દંડમે એહુરે, આઠ આગાર જ આખીયા બીજા સુખગડાંગેહુ રે, બીજે ઉદ્દેશે જોઈ દ્યો	૮૦.
આત્મજ્ઞાત ઘર તેહરે, પરીવાર ને મીત્ર કરણુ નાગ ભુતયક્ષ હેતરે હીસાંદીક આરંભ કરે	૮૧
અર્થ દંડરે માંહીરે, એ આઠેહી આખીયા નાગ ભુત યક્ષ તહાયરે, શ્રાવકને આગાર છે	૮૨
ધારણીનો તેહ વારરે, અકાલે ધન ડોહલા અર્થ દેખો અભય કુમારરે, જ્ઞાતા સુર આરાધીયો	૮૩.
કુળજે પણુ સુવીશેખરે, નાના ભાઈને કારણુ દેવ આરાધ્યો દેખરે, અંતગડમાંહી કહ્યો	૮૪
અકી ભત સુસોયરે, દેવી દેવ ભણી તેણુ જમ્બુદ્વીપ પન્નતી જોયરે, અકુમ કરી આરાધીયો	૮૫.

વળી મુકયા છ બાણુરે, નમસ્કાર સુરને લખ્યો	
તે પ્રત્યક્ષહી પહીછાણુરે, વંછ્યો સહાય દેવનો	૮૬
વળી ચક્રી ભતેશરે, ચક્રતણી પુત્ર કરી	
એમજ સુર સંપેખરે, પુજે સ્વાયં કારણે	૮૭
શાન્તી કુંથુ અર બાણુરે, ચક્ર રત્ન પુજ્યો કે નહી	
છખંડ સાધત પાંણુરે, અક્રમ તપ કીધા કે નહી	૮૮
લવણ સુઠીયો દેવરે, કૃષ્ણે પણ આરાધીયો	
જાતા સોલમે ધ્યેનરે, સુર સહાય વંછ્યો તેણે	૮૯
પુર્વાકત પહીછાણુરે, દેવ સહાયજ વંછવે	
સમ્યક દ્રષ્ટી બાણુરે, સાવજ લોકીક કૃત્ય કરે	૯૦
સમઠીત તાસ ન જાયરે, નહી જાય શ્રાવકપણુ	
જો સુર પુજે નાહીરે, તો ગુણ અધીકેરો અછે	૯૧
નારદ કેરો પાયરે, દુપદ સુતા પ્રણમ્યા નથી	
એ ગુણ છે અધીકાયરે, પણ પંડુ પ્રણમતકરી	૯૨
જાવ શબ્દરે માંયરે, કૃષ્ણે પણ નારદ બણી	
પ્રણમત કીધી તાંહીરે, પણ તેની સમઠીત નવી	
	ગઈ ૯૩
પ્રત્યક્ષહી પહીછાણુરે, સમદ્રષ્ટી શ્રાવક તીકે	
શીશ નમાવે જાણુરે, મ્હરચના રાજા પ્રતે	૯૪
તેમજ ડરતા તાયરે, અથવા સ્વાયં કારણે	
પ્રણમે સુરના પાયરે, તે માર્ગ લોકીક છે	૯૫
તે માટે પહીછાણુરે, પાંખડીથી નવી ચળે	
દ્રઢ આસતા જાણુરે, મુજ અર્થ અસેહજમનુ	૪૬

વળી જે કહે એમ વાણુરે, સુર સહાય નહી વંછણે।	
તો ચોવીશ છનના જાણુરે, ચોવીશ જક્ષ જક્ષણી	૬૭
સાસણુદેવ સહાયરે, તસુ થુધ પડી કમણે પઢે	
વળી શત્રુજયે ત્યાયરે, પુજે કેમ ચક્રેશ્વરી	૬૮
તથા ચતી ચકા પ્રત્યક્ષરે, કાલાગોરા ભૈરવ	
માણુભદ્ર દીક ચક્ષરે, આરાધે રક્ષાભણી	૬૯
એ લેખે તો જોયરે, સહાય દેવનો વંછવે	
નીજ શ્રદ્ધા અવલોયરે તુમ ગુરુ પણુ નહી	
સમકતી	૧૦૦
પુજે ભૈરવ આદીરે, શ્રાવક પરણી જે તદા	
શીતલાદીક અહલાદરે, તુમ લેખે નહી શ્રાવકપણે।	૧૦૧
તીજથી દેવ સહાયરે, લોદીક ખાતે વેછતા	
સમકત તાસ ન જાયરે, નહી જાવે શ્રાવકપણેઃ ઈતિ	૧૦૨

અથ ૧૨મુ યાત્રા અધીકાર

હોહરા

યાત્રા શેત્રુજાહીની, કરવી કેઇક ખ્યાત	
પણુ એ યાત્રા સુત્રમે, કહી નહી જગન્નાથ	૧
શતક અઠારમે ભગવતી, દશમે બિદેશે સાર	
સોમલ પુછયો વીર પ્રત્યે, પ્રશ્ન યાત્રાદી પ્રકાર	૨
હે ભગવંત શુ તાહરે, યાત્રા અધીક બિદાર	
એમ સોમલ પુછ્યા વીર પ્રત્યે, પ્રશ્ન યાત્રાદી પ્રકાર	૩
છન ભાખે સુણુ સોમીલા, છે માહરે સુખકાર	
તપ અગ્રણીક નીચમ, તેહ અભીશહ સાર	૪

સંયમ વળી સગઝાય તે, ધર્મ કથા દીક જાણુ
 ધ્યાન આવશ્યક આદીવર, જોગ વીમળ પહીછાણુ ૫
 એ પુવેં કહ્યા તેને વીરે, જયણુ પ્રતે રાખે જેહ
 તે માંહરે યાત્રા અછે, કહયા પ્રવર વચ એહ ૬
 પણ શેત્રુજ્યદીક તણી, છન યાત્રા કહી નાંહી
 દેખોજ દેખો તમે, દેખો હઠકા માંહી ૭
 સોરઠા

વૃત્તી વીશે એમ વાયરે, યદ્યપી પ્રભુ કેવળપણે
 આવશ્યકાદી તાયરે, જોલ કંઈક નહી છે તસુ ૮
 તથાપી તપ નીયમાદીરે, તસુ ફળના સઘ લાવથી
 તપ નીયમાદી સંવાહીરે, કહીયે ફળ તે આશરી ૯
 દોહરા

એમજ પુષ્ટીયા ઉપાંગમે, ત્રતીય અધ્યયન મઝાર
 પાર્શ્વનાથ ભગવંત પ્રતે, સોમલ વીપ્રજે વાર ૧૦
 પ્રશ્ન યાત્રા દીક પુછીયા, તપ નીયમાદી પ્રવૃત્તી
 પાર્શ્વ પ્રભુ યાત્રા કહી, પણ ગીરીની ન કથીત ૧૧
 જ્ઞાના અધ્યયને પાંચમે, મુની સ્થાવરચા પુત્ર
 તેહ પ્રતે શુક પુછીયા, પ્રશ્ન યાત્રાદી પ્રભુત ૧૨
 હે ભદ્રંત યાત્રા કંઈ, શુક પુછે એ સાર
 કહ્યું થાવરચા પુત્ર એમ, જે મુજ જ્ઞાન છિદાર ૧૩
 હર્શન ચારીત્ર તપ વળી, સંયમ આદી વીચાર
 ચોગે યત્ના જીવની, એ મુજ યાત્રા ધાર ૧૪
 અહીયા પણ યાત્રા કહી, જ્ઞાનાદીકની જોય

પણ શત્રુજ આદીની, યાત્રા ન કહી કેય	૧૫
ઉત્ત્રાધ્યેયન સુત્ર બારમે, હરકેશી પ્રતી સાર	
વીપ્ર પુછ્યો થાહરે, કુણુ દ્રહ તીર્થ બિદાર	૧૬
ધર્મરૂપ મુનીદ્રહ કહ્યો, બદ્ધચર્ચ અવલોચ	
તીર્થ શાન્તીકારી કહ્યો, પર્ણગીરીને ન કહ્યો કેય	૧૭
શેત્રુજે પંચએ સીધે, સુત્રમે એમ ગીરી ખ્યાત	
પણ શેત્રુજે તીર્થ સીધે, એમ ન કહ્યો ગણીનાથ	૧૮
જગ્યા અલાહેદી જાણીને, કીધા તીહા સંધાર	
વંદનીક તો ગુણુ છે, જુઓ હૈયે વીચાર	૧૯
જીવ રહીત શરીર તેહનું, તે પણ નહી વંદનીક	
તો જગ્યા વંદનીક કેમ, ન્યાય વીચારો ઠીક	૨૦
ખનાજ ખલાથી લેઈ કરી, ઘાટ્યો જે કોઠાર	
ખાલી ખલા પડી રહ્યા, ચાટે તે ગમાર	૨૧
હુડી જે લાખો તણી, શીકારતાં જે સ્થાન	
જાળ કેટલેક શેઠજી, છોડી તેહ દુકાન	૨૨
હુવે હુડી શીકરે નહી, તેહ દુકાને જોય	
એમ શેત્રુજદીક વીધે, જીન મુની સીધા સોય	૨૩
હુવે તે પર્વતને વીધે, હુડી તણુ જ સોય	
શીકારણુવાળો નહી રહ્યો, વંદનીક કેમ હોય	૨૪
વંદનીક જો ગીરી હુવે, તો તે ઉપર તહાય	
જા દીધા આશાતના, હોવે તુમ શ્રદ્ધા ન્યાય	૨૫
૧૫ અંદોષને વીધે, હોય સમુદ્ર વીધેહ	
હુ ઠામું સીધા મુની, મનવણુસોળમે એહ	૨૬

જ્યાં એક સીધા ત્યાં, સીધા મુની અનંત
 સુત્ર ઊવવાઈ ને વીરે, ભાખ્યો શ્રી ભગવંત ૨૮
 આ લેખે તુમારે વંદવા, અઢીદ્રીપ અવધાર
 વળી બે સમુદ્રપ્રતી વંદવા, ત્યાં સીધા આજુગાર ૨૯
 તે માટે વંદનીક છે, જીન મુની મહા ગુણધાર
 પણ સ્થાનક વંદનીક નહી, વારૂ ન્યાય વીચાર ૩૦

ઈતી

અથ ૧૩મુ એકવીશ હજાર વર્ષ તીર્થ રહેશે તે અધીકાર
 તીર્થ અધીકાર

દેહરા.

સુત્ર ભગવતીમાં કહ્યું, વીસમા શતક વીરેહ
 અષ્ટમુદેશક વીર પ્રત્યે, ગોતમ પ્રશ્ન કરેહ ૧
 જમ્બુદ્રીપના ભરતમાં, એ અવશપીંણીમાંહી
 કાળ કેટલો આપરો, તીર્થ રહેશે તાંહી ૨
 જીન કહે જમ્બુ ભરતમે, એહ અવશપીંણીમંત
 વર્ષ સહસ્ર એકવીશ મુજ, તીર્થ રહેશે તંત ૩
 તીર્થ કહી જે કહેને એમ કેાઈ પશ્ચ કરેહ
 તસુ ચિત્તર તીર્થ તીકે, આગમ સુત્રકહેહ ૪
 વર્ષ સહસ્ર એકવીશ લગ, રહીસે સુત્ર ઉદાર
 અહુ ઠામે જે તીર્થનુ, સુત્ર અર્થ મુવીચાર ૫

સોરઠા

તીર્થ આગમ ધારરે, અમરકેાવમે આખીવે
 તીજા કાંડ મઝારરે, ચાંત લવચે અચુવે ૬

નીપાન આગમ જેહરે, રૂપી સેવ્યો જળ ગુરૂવીષ
એ ચારે અથ' વીષેહરે, તીથ' શબ્દ કહ્યો તીહાં ૭

અથ તીથ' અધીકાર

શ્લોક

નીપાનાડાગમયો તીથ' મૃષી જુષ્ટ જળે ગુરો
ઇત્યમર તૃતીય કાણડે થાંતત વર્ગે

સોરઠા

તીથ'શાત્ર અવધાર રે, હેમ અનેકાર્થે અખ્યુ
બાર નામ મઝાર રે, પ્રથમ નામ એ આખીયો ૮

શ્લોક

તીથે' શાસ્ત્રે ૧ ગુરો ૨ યજ્ઞે ૩ પુણ્ય ક્ષેત્રા ૪
વતારયો ૫ રૂપી જુષ્ટે ૬ જળે મંત્રીણ્યુ' ૭
પાયે ૮ સ્ત્રીરજસ્યપી ૯ યોનૌ ૧૦ પાત્રે ૧૧
દશ'નેષુ ૧૨

ઇતી હેમ અનેકાર્થે

સોરઠા

વીશ્વ કેાવરે માંહીરે, તીથ' નામ કહ્યું શાસ્ત્રનુ
નવ નામો મેતાંહીરે, પ્રથમ નામ એ પેખીએ ૯

શ્લોક

તીથ' શાસ્ત્રા ૧ ઋગ્ ૨ ક્ષેત્રો ૩ પાયો ૪ પાઘ્યાય
૫ મંત્રીયુ ૬ અવતારૂપી ૭ જુષ્ટાણ; ૮ સ્ત્રી
રજ; ૯ સુઅખી સુવ'

વીશ્વ થાંત તવર્ગે

અથ તીર્થ અધીકાર

સોરઠા

તીર્થશાસ્ત્રે એમ લેખરે, કહ્યો મેદની કેાપમે
દશ નામોમે દેખરે, પ્રથમ નામાએ પરવરે ૧૦

સ્લોક

તીર્થ શાસ્ત્રા. ૧ધ્વર, રક્ષત્રો, ઉપાય, ઝનારીરજ, ૫
સુચ અવતા રૂપી, દબ્બુટાવુ, ઉપાત્રો, ૮ પાધ્યાય
૯ મંત્રીષુ ૧૦ ઇતીમેદની થાંત તવર્ગે

સોરઠા

શુભત્રીસમે ઊદ્યેતરાયણરે, ઝોલ ગુનીસમવૃ તીમે
તીર્થ શબ્દે વયણરે, ગણુધરવા, પ્રવચન શ્રુત ૧૧
ભગવર્ધ વૃત્તી મઝારે, તીર્થ ગરાણુનો અર્થ
તીર્થ પ્રવચન સારરે, એમહીજ સમયાયંગવૃત્તી ૧૨
તીર્થ પ્રવચન સારરે, તેહુના અવ્યતી રેકથી
સંઘ તીર્થ સુવીચારરે, તેના કર્તા તીર્થકરા ૧૩

સોરઠા

તીર્થ પ્રવચન સારરે, તતકરણુ શીલ તીર્થકરા
નમોત્યુણુ મે ધારરે, રાય પ્રશ્રેણી વૃત્તીમે ૧૪

સોરઠા

પન્નવણાવૃત્તી મઝાર રે, પંદર લેહમે તીર્થ સીધા
પ્રથમપદે અવધાર રે, હાખ્યો છે તે સાંભળો ૧૫

સત્ય પરૂપક સોયરે, પરમ શુર છે તેહના
વચન વીમળ અવલોચરે, તીર્થ કહીયે તેહને ૧૬
તે નીરાધાર નહી હોયરે, તસુ આધારજ સંઘ પ્રતી
તીર્થ કહીયે જોયરે, વા ધુર ગણધર તીહાકહ્યું ૧૭

સોરઠા

આવશ્યક નીચુંકતી રે, તાસ અર્થ મે ભાવથી
તીર્થ પ્રવચન ઉકત રે, સમર્થ કોધાદી જીતવા ૧૮

સોરઠા

હત્યાદીક બહુ કુભરે, તીર્થ સુત્ર ભણી કહ્યું
તે તીર્થ પ્રવચન તાંયરે, રહીર્યે એક વીસ હજાર વર્ષ ૧૯
પ્રવચન તીર્થ સોયરે, સંઘ આધારે હુંવા કદા
કોઈ એક વેળા જોયરે, દ્રવ્ય લીગી આધાર હુવે ૨૦
ત્યારે કોઈ પ્રશ્ન કરંત રે, મુનીના ગુણવીન તેહતુ
ભણ્યુ સુત્ર કેમ હોતરે, તેનો ઊત્તર હવે સાંભળો ૨૧
પ્રથમ ઊદ્દેશ વવહારરે, બહુ શ્રુત બહુ આગમ ભણ્યું
દ્રવ્ય લીગી જે ધારરે, મુની પ્રાયશ્રીત લે તેકને ૨૨
મહાં દ્રવ્ય લીગી આધારરે, સુત્રાગમ શ્રીજીનકહ્યા
તેના શ્રદ્ધા આચારરે, વીરૂદ્ધ હોય તેતો જુદા ૨૩

સોરઠા

વળી વવહાર કથીતરે, બહુશ્રુત આગમ ભણ્યુ
આવક પશ્રાદૃત્યરે, મુની આત્માવે તે કને ૨૪
મહાં ગ્રહસ્થ આધારરે, બહુશ્રુત આગમજીન કહ્યા
તેનો સાવધ વેપારરે, એતો એહથી છે જુદો ૨૫

અર્થ૩૫ અવલોચરે, જાણપણું છે જેહતુ	
તે નીર્વધ છે સોચરે, સુત્ર તીર્થ છે જે ભણી	૨૬
મીથ્યા હાટી દેખરે, દેશ ઉંણો દશ પુર્વધર	
ઉત્કળો સંપેખરે, નદી માહી નીહાળજ્યો	૨૭
મીથાત્વી આધારરે, અહીયા પ્રભુ પુર્વઆખીયો	
શ્રદ્ધા તેની અસારરે, તેતો ધુર આશ્રવઅ છે	૨૮
એમજ પંચમ આરરે, કેાઈ વેળા મુની નહી થયા	
દ્રવ્ય લીગ્યાદા ધારરે, સુત્ર ૩૫ તીર્થ હુએ	૨૯
સંધ આધારે જેહરે, સુત્ર ૩૫ જે તીર્થ તે	
નીરંતર નહી દીસેહ રે, વર્ષ સહસ્ર એકવીશ લગ	૩૦
કદાચ સંધ આધાર રે, કદેહી અન્ય આધાર હુએ	
સુત્ર તીર્થ સુખકાર રે, વર્ષ એકવીશ હજાર લગ	૩૧
કેાઈ કહે ચતુર્વીધ સંધ રે, તેહ ભણી તીર્થ કહ્યું	
તસુ આધાર સુ ચંગરે, પ્રવચન તીર્થ તે ભણી	૩૨
પણ પ્રવચન સુપ્રસંસ રે, દ્રવ્ય લીગી આધાર તસુ	
તીર્થ તણોજ અંશ રે, કેમ કહીયે ? ઉત્તર તસુ	૩૩
પંડીત મહુ વિખ્યાત રે, શત બીજે બિદેશ ધુર	
પાઉગમન સુજાત રે, ભત્ત પચખખાણુજ હુસરો	૩૪
સુખવચને કરી નહાલ રે, મરણ પંડીત બે આખીયા	
મુની અણુશણુ વીન કાલ રે, કરે તીકેા પંડીત મરણુ	૩૫
જાળ મરણુ વળી બાર રે, મુખ્ય વચન કરીને કહ્યા	
બાર મરણુ વીન ધાર રે, અસંચંતીનો જાળ મરણુ	૩૬
પુરણ તાપશ તાહીરે, વળી જમાલી તામલી	
બાર મરણુમે નાહીરે, પણ જાળ મરણુ તે જાણવો	૩૭

મુખ્ય વચન કરી બારરે, બાળ મરણ આખ્યા પ્રભુ
તેમ તીર્થ સંઘ ચારરે, મુખ્ય વચન કરી જાણવા ૩૮

પંડિત મરણ પણ જોયરે, મુખ્ય વચને કરીને કહ્યા
તેમ ચાર તીર્થ જોયરે, મુખ્ય વચન કરી જાણવા ૩૯

વર્ષ એકવીશ હજારરે, તીર્થ રહેશે ન્યાય તમુ
એમ સંભવે સારરે, વળી બહુ શ્રત કહે તેહ
સત્ય ૪૦

વર્ષ એકવીશ હજારરે, તીર્થ રહેશે એમ કહ્યો
પણ ચાર તીર્થ સારરે, રહેશે એમ આખ્યો નથી ૪૧
તે માટે અવધારરે, તીર્થ પ્રવચન સુત્ર છે
કહાય સંઘ આધારરે, દ્રવ્ય લીગી આધાર કદી ૪૨

દોહરા

સુત્ર ભગવતીની પવર, મમ કૃત જોડ વીષેહ
વલી કમ્મ તીર્થ ન્યાય કહ્યું, તે અહીયા ગ્રહણ
કરેહ ૪૩

અથ ચૌદસું આગમાધીકાર

દોહરા

પંચ અને ચાલીશ મેં, જે ચાર શરણ^૧ વિચાર
નામ ભક્ત પરીજા^૨ વળી, વળી પદ્મનોસંધાર^૩ ૧
જીત કલ્પ^૪ પીડનીયુક્તી,^૫ પરચખાણુ કલ્પ^૬
અવલોચ
એ ખટની નંદી વીષે, સાખ નહી છે કોય ૨

મહાનસીથ વીશે કહ્યું, બીજા અધ્યયન મઝાર	
કુલીખત દોષ દેવો નહી, તસુ કારણુ અવધાર	૩
એહીજ મહાનીશીથમાં, કીહાંચક અર્ધ રલોક	
કીંહા રલોક કયાં અક્ષરની, પંકતો ઉલી પ્રયોગ	૪
કીહાંચક પાનો અર્ધ હી, કીહાં પત્ર બે ત્રણ	
ગળ્યો ગ્રંથ એમ આદી બહુ, એહ વીધ કહ્યું સુચીન	૫
વળી કહ્યું ત્રીજા અધ્યેનમે, એ પુસ્તક રે માંહી	
ચોટયો એક પાના થઈ, બીજો પાનો તોહી	૬
તે માટે એ સુત્રના, આલાવા ન પામેહ	
તીહા લણહાર સુત્રો તણા, ત્યાં અશુદ્ધ લખ્યું	
હોય જેહ	૭
દોષ ન દેવો તેહનો, ખંડ ખંડ થઈ તેહ	
પત્ર સડયા ખાધા વળી, જીવ ઉદેહી જેહ	૮
હરીભદ્ર નીજમતી કરી, સાંધી લખ્યુ જ તામ	
એમ કહ્યુ મહાનીશીથમાં, વળી અન્ય આચાર જ	
નામ	૯
તેથી મહાન શીથ પણ, ડાહલાણો છે એહ	
સર્વ મુળગો નવી રહ્યો, નીપુણ વીચારી લેહ	૧૦
સેવરહ્યા ખટ તેહમે, કાઈક કાઈક વાય	
અંગથી ન મળે તેહવચ, કેમ માનીજે તાય	૧૧
ટીકાયુર્ણ દીપીકા બાળ્ય નીયુકતી જાણુ	
કીણહી કરી દીસે નથી, તેહથી અહ પ્રમાણુ	૧૨
અગીઆર જે અંગથી, મલતા વચન સુજાણુ	
સર્વ માનવા યોગ મુજ, પછિના પ્રમુખ પીછાણુ	૧૩

પહેલા બે અંગની વૃત્તી જે, શ્રીલાચાર્યે કીધ	
અભય દેવ સુરીએ કરી, નવ અંગ વૃત્તી પ્રસીદ્ધ	૧૪
વળી અભય દેવ સુરે રચી, પ્રથમ ઉપાંગ પ્રબંધ	
ચંદ્ર સુરી વીરચીત વૃત્તી, નીરાવલીયા શ્રતસ્કંધ	૧૫
બાકી ઉપાંગ અને છેદની, મલયા ગીરીકૃત જ્ઞેય	
હેમાચાર્ય વૃત્તી કરી, અનુયોગ દ્વારની સોય	૧૬
હરીભદ્ર સુરે કરી, દશ વૈકાલીક વૃત્તી	
ભાષ્ય અને વળી ચુણી, પણ પુર્વાચાર્ય કૃત	૧૭
તેમ એ છની નવી કરી, પુર્વાચાર્યે જ્ઞેય	
તેથી તેને ન માનીયા, એહવું દીસે સોય	૧૮
બાકી રહ્યા બત્રીસજે. માનવા યોગ્ય આરોગ્ય	
એથી મળતા બીજા પણ, છે મુજ માનવા યોગ્ય	૧૯

અથ પંદરમું મુખ વસ્તીકા અધીકાર

દોહરા

ઇંદ્ર ભુતી ને આબીયો, મૃગા રાણી તાંહી	
મુહપોતીયાએ કરી, મુખ બાંધો મુનીરાય	૧
તે મુખ કહીયે કેહને, ઉત્તર તેનો અવલોચ	
નાક તણો એ નામ મુખ, ન્યાય વીચારી જ્ઞેય	૨
દુર્ગંધ આવે નાકને, તે માટે સુચીચાર	
નાક બાંધવાની કહી, મૃગ્યા રાણી જે વાર	૩
જ્ઞાતા અધ્યયન આઠમે, દુર્ગંધ વ્યાખ્યાં તાહી	
છરાજ મુખ ઢાંઢીયા, તે દુર્ગંધ નાકે આંચ	૪

જ્ઞાતા નવમે અધ્યયનમે, દુર્ગંધ વ્યાખ્યા નહાળ	
મુખ ઢાંકયા આખ્યા તોંહા, જનરીવને જનપાળ	૫
જ્ઞાતા અધ્યયન ખારમે, જે જીત શત્રુરાય	
મુખ ઢાંકે એમ આખીયા, દુર્ગંધ વ્યાપે ત્યાંય	૬
મુખ અવ્યય નાક છે, તે નાક ભણી મુખ ખ્યાત	
વારૂ ન્યાય વીચારને, સમજો સુગુણસુખત	૭
હોટ હટપચી નાક વળી, ચક્ષુ ગાલ નીલાડ	
મુખના અવયવ તે ભણી, મુખ કહીયે સુ વીચાર	૮
પહેલા અંગ પ્રથમ અઝઝયણમાં, બીજા ઉદ્દેશ ઉદ્દાંત	
પૃથ્વી વેદના ઉપરે, અંધ પુરૂષ દ્રષ્ટાંત	૯
પગથી લઈ શીર લગી, શરીરના બત્રીસ સ્થાન	
ભાલાથી ભેદે વલી, ખડગે છેદે જન	૧૦
ત્યાં હોટ હડવટી નાક વળી, આંખ જીભ ને દંત	
ગાલ નીલાર અને કાન વળી, જુ જુઆ નામ કથન્ત	૧૧
એ મુખના અવયવ કહ્યા, પણ મુખે નો નકહ્યો તામ	
તે માટે એ સહુ ભણી, મુખ કહીયે છે નામ	૧૨
ખાર આંગળ મુખ કહ્યો, નવ મુખનો સહુ દેહ	
અનુયોગદ્વારે આખીયો, દેખો પાઠ વીવેહ	૧૩
લલાટથી લઈ કરી, ખાર આંગળ જાણ	
નાક હોટ હડવટી, એ મુખ તણુ પ્રમાણ	૧૪
ગર્ગાચાર્ય ના કુશીળ્ય, મુખને વીવે વીકાર	
ભૂકૃતી કરે કહ્યા પ્રભુ, ચિત્તરાધ્યન મઝાર	૧૫
મુખનો દેશ નીલાડ છે, તે નીલાડ ને મુખખ્યાત	
ભૂકૃતી લલાટને વીવે, પ્રત્યક્ષ હી દેખાત	૧૬

ઠામ ઠામ સુત્રે કહ્યું, ત્રીવલી ભૂકુટી લલાટ	
નીરાવલીયાદીક ને વીધે, પ્રભુજી આખ્યા પાઠ	૧૭.
તેમજ મૃગારાણી તદા, નાક ભણી મુખ ખ્યાત	
તે દુર્ગંધ પ્રતી ટાળવા, જુઓ તજ પક્ષપાત	૧૮
કર રાખે મુખ વસ્તીકા, જેને તીખો ઉપયોગ	
તો પણ નહી અટકાવ તસું નહી, મુઝ ખંચ પ્રયોગ	૧૯.
તીખો નહી ઉપયોગતસું, જતના કાજ સુજોય	
મુખ ખાંધે મુખ વસ્તીકા, તો પણ દોષ ન હોય	૨૦.
મુખ ખાંધે દોરે કરી, કેાઈ કહે કયાં ખ્યાત	
સાચુજી સાચુ કહ્યું, સાચુ પ્રશ્ન સુજાત	૨૧
નહી તીખો ઉપયોગ તસુ, મુખ ખાંધે સુવીચાર	
વાયુની જતના ભણી, પણ નહી છે શ્રૃંગાર	૨૨
સુઠ તણો જે ગાંઠીયો, ગણીદેવાધર્મી સંવાદ	
ભોગવણો ભુક્તી ગયા, સંધા આવ્યો માદ	૨૩.
જાણ્યો બુદ્ધી હીણી પડી, લીખ્યા સુત્ર મુખ રાશ	
વીર નીર્વાણુ ગયા પછી, નવસ્સય એસી વાશ	૨૪.
તેમ તીખો ઉપયોગ અતી, રહેતો જાણે નાંહી	
ડોરાથી મુખ વસ્તીકા, ખાંધે છે મુનીરાય	૨૫.
અશણુદીક પ્રતી વહોરતા, પાંતી કરતાં સોય	
અન્ય સાધુ પ્રતિ ધામતાં, ચરચા કરતા જોય	૨૬.
મુનીને કાચં ભલાવતાં, ઇત્યાદીક સુપ્રયોગ	
મુખ ખાંધ્યા વીન કેમ રહે, અતી તીખો ઉપયોગ	૨૭.
તેથી ચતના કારણે, ડોરો ઘાલી સોય	
મુખ ખાંધે મુખ વસ્તીકા, ચોર કારણ નહી કોય	૨૮.

જઘી કહે ડોરો કયા કહ્યો, તસુ કહીયે એમ વાય	
કાન વીધે ઘાલે તીકા, કયા સુત્રની માંય	૨૬
મુખ બાંધે ડોરે કરી, તસુ કરે નીદા તાત	
કાન વધાવે પ્રગટએ, એ કયા સુત્રની વાત	૩૦
તક' કરે દોરા તણી, કહે કયા સુત્રે જ્યાત	
કાન વધાવે તેહની, કેમ નહી પુછે વાત	૩૧
મોર પીચના દેશ પ્રતી, ઘાલી કાન મઝાર	
પાણી થકી છાંટયાં થકા, કુળે તે તેવાર	૩૨
એમ નીત્ય પ્રત્યે બહુ ખપ કરી, કણું વધાય વીશેખ	
એમ ઘાલે મુખ વચ્ચીકા, કયા સુત્રમાં લેખ	૩૩
કહે વચન શુદ્ધ ચતના અર્થ, ઘાલાં કાન મઝાર	
તો દોરો પણ ચતના અર્થ, ન્યાય સરીખો ધાર	૩૪
પાણીના ઘડાને વીધે, ડોરી બાંધે તેહ	
કયાં સુત્રમાં તે કહ્યું, દેખોજી ચીત્ત દેહ	૩૫
તથા તર્પણી પ્રમુખ જે, ડોરી બાંધે તાસ	
તે કયા સુત્રમાં આખીયુ, જુઓ હૈયે વીમાસ	૩૬
કમ્બર બીછાણાની કરે, તેને ડોરી બાંધેય	
તે પણ કયા સુત્રે કહ્યું, ન્યાય વીચારી લેય	૩૭
વળી સીરાણા બાંધતા, ડોરી થકીજ જોય	
તે પણ કયા સુત્રે કહ્યું, જિત્તર આપો મોય	૩૮
વળી ચીરમળી સુત્રમે, આખી શ્રી ભગવાન	
તેને ડોરી બાંધે તીકા, કયા સુત્રમે જાણ	૩૯
પુસ્તકોને પુઠા તણે, પડતારે પહીછાણ	
ડોરી બાંધે છે તે, કયાં સુત્રમે વાણ	૪૦

વળી લેખણ રાખવા, કમલદાન કહેવાય	
ડારી બાંધે તેહને, કયા સુત્રે માંય	૪૧
લખવાની પાટી તણે, ડારી પ્રતી બાંધેહ	
કયા સુત્રમાં તે કહ્યું, જુઓ તેને લેખેહ	૪૨
તથા લીટી પાના તણે, ડારીથી પાડેહ	
ફાંટયાની પાટી કરે, કયા સુત્રમે તેહ	૪૩
કારણમે પગ પ્રમુખને, પાટો બાંધે દેખ.	
ડારી બાંધે તેહને, કયા સુત્રમે લેખ	૪૪
ગોઠાને દોરી થઠી, પાત્રા બાંધે તેહ	
કયા સુત્ર માંડી કહ્યો, ઊંતર આપો એહ	૪૫
ડારાથી મુહ પતીયા, બાંધે જ્યણુ કાજ	
તક કરે તેને પુછીયે, આટલાં જોલ સમાજ	૪૬
કહે આઠ પહોર બાંધ્યા રહે, તે કયા સુત્રે જ્યાત	
તો એક પહોર બાંધે તોડે, કયા સુત્રે અવદાત	૪૭
વખાણુમા એક પહોર લગ, કણુધાલ બાધંત	
તે પણુ કોઇ સીદાંતમાં, ભાજ્યો નહી ભગવંત	૪૮
આઠ પહોર બાંધ્યા થકા, દોષ ઘણો ને હોય	
તો એક પહોર બાંધ્યા થકા, દુષણુ થોડો જોય	૪૯
ને એક પહોર બાંધ્યા થકાં, દોષ નહી છે હોય	
તો આઠ પહોર બાંધે તસુ, દોષણુ કઇ વીધ હોય	૫૦
ડારો બાંધે કણુ મે, તેહનો દોષણુ હોય	
તો કાન વીધે મુખ વસીકા, ઘાલ્યાં દોષણુ જોય	૫૧
ને કણુ વીધે મુખ વસીકા, ઘાલ્યા દોષ ન હોય	
તો ડારો બાંધે કણુ મે, તે પણુ દોષ ન હોય	૫૨

કોઇ કહે મુખ વસીકા, અઘટ પહોર લગ એહ	
બાંધ્યાં કફમે ઉપજે, જીવ અસંખીત જેહ	૫૩
જે મુની અઝઝા શરીર વીણે, થયો ગુમ્મટો કોય	
રાધી રૂધીરની ઉપરે, પાટો બાંધે સોય	૫૪
જીવ સમુચ્છીમ તે વીણે, ઉપજે તીણુરે લેખ	
પાટારે લાગા રહે, રૂધીર રાધી સંપેખ	૫૫
જીવ કહે તનુની ગર્મથી, જીવ ન ઉપજે આય	
તો કફમે કેમ ઉપજે, એક સરીખો ન્યાય	૫૬
પાટે જીવ ન ઉપજે, તો કફની કેમ તાણુ	
સમજેજી સમજે તમે, સમજે ચતુર સુખાણુ	૫૭
તનુ અસઝાઈ મુની તણે, એક વીધ પ્રણ સંવેદ	
રજશ્વલને પ્રણ કુંન, અજઝાને જે લેદ	૫૮
એ તનુ અસઝાય વીણે, મુની અઝઝાને તહાય	
નીજ નીજ સ્થાનકને વીણે, કરવી નહીં સઝાય	૫૯
એ તનુ અસઝાય વીણે, મુની અઝઝાને તાહી	
દેવી લેવી વાંચણી, કહ્યે માંહો માંહી	૬૦
વૃવહાર ઉદેશે સાતમે, એમ ભાખી પ્રભુવાણુ	
રાખો જીન વય આસ્થા, ચમકે મત સુખાણુ	૬૧
તનુ સલગ્ન વસને વીણે, જે જંતુ ઉપજેહ	
તો માંહો માંહી વાંચણી, તેને આજ્ઞા કેમ દેહ	૬૨
જે ઊઘાડે મુખ બોલીયા, ન મરે વાયુ કાચ	
તો વખાણુમાં મુહ વસીકા, તે બાંધે કોણુ ન્યાય	૬૩
કુક દેવી વરજી પ્રણ, વાયુ ને અધીકાર	
દશ વેકાલીક જોઇ હો, ચોથા અધ્યયન મહાર	૬૪

મુખના વાયુ કરી મરે, વાયુ જીવ વીચાર	
દશમાં અંગે જોઈ લો, પહેલે આશ્રવ દ્વાર	૬૫
સુત્ર ભગવતીને વીણે, સોલમા શતક મઝાર	
ખીજ ઉદેશે ભાખીયો, કહીયે તે અધીકાર	૬૬
શકેદ ઉઘાડે મુખ લવે, ભાષા સાવધ સોય	
હસ્ત વસ્ત્ર મુખદે વહે, નીરવદ ભાષા હોય	૬૭
વૃત્તીકાર એમ આખીયો, જીવ સંરક્ષણ સોય	
નીરવદ ભાષા બાણવી, અન્ય (ખીજી) સાવધ હોય	૬૮
વીકલેન્દ્રી ના પઝઝતગા, તેડના સ્થાનક જેહ	
તે સુરલોક વીણે નથી, પન્નવણુ દીતીય પહેહ	૬૯
ધર્મ સંબંધી વાર્તા, કરે શક જેહ વાર	
ખોલે મુખ ઢાંકી તદા, તે નીરવદ વચ સાર	૭૦
સંસારીક જે વાર્તા, કરે શક જેહ વાર	
વહે ઉઘાડે મુખ તદા, તે સાવધ વચ ધાર	૭૧
તે કારણ વાયુ તણી, દયા અર્થ મુનીરાજ	
મુખ બાંધે મુહ પોતીયા, પણ અવર નહી છે કાજ	૭૨
ઇતી	

અથ સત્તરમુ સ્યાદ્વાદ અધીકાર

દોહરા

કેાઇ કહે ભગવંતનો, સ્યાદ્વાદ મત જોય	
એકાન્તીક કહેણું નહી, તેનો ઉત્તર અવલોચ	૧
સ્યાદ કથંચીત્ત બાણુનું, કીણુહી પ્રકાર કરેહ	
વદણુ કહેણુ વાદતે, સ્યાદવાદ છે એહ	૨

કહીયે કોઈ એક પ્રકાર કરી, તે સ્વાદવાદ કહેવાય	
ન્યાય કહ્યું છું તેહનો, સાંભલજે ચીત્તવાય	૩
સુત્ર ભગવતીને વીધે, શતક સાતમે સોય	
બીજે બિદેશે ભાખીયો, જીવ પ્રશ્ન અવલોચ	૪
કોણુપ્રકાર કરી પ્રભુ, જીવ સાશ્વતો જ્યાત	
કોણુ પ્રકાર કરી અસાસ્વતા, આખ્યા શ્રી જગનાથ	૫
દ્રવ્ય થકી તો સાસ્વતો, ભાવ થકી સુવીચાર	
અસાસ્વતા પ્રભુજી કહ્યા, એ સ્વાદવાદ મતસાર	૬
સુત્ર ભગવતીને વીધે, શતક ચૌદ મેં સાર	
ચોથે બિદેશે ભાખીયો, પરમાણું અધીકાર	૭
કહ્યા પરમાણું સાસ્વતો, કોણુ પ્રકાર કહેહ	
કોણુ પ્રકાર અસાસ્વતો, હવે તેનો ન્યાય કહેહ	૮
દ્રવ્ય થકી તો સાસ્વતો, પરમાણું પ્રતે જ્યાત	
ન મટે પરમ અણુપણું, કોઈપણ કાલ વીજ્યાત	૯
વર્ણાદીક ને પઝઝવ કરી, અસાસ્વતા અવલોચ	
સ્વાદવાદ વચ્ચેએહ છે, ન્યાય દ્રષ્ટી કરી જોય	૧૦
બૃહત કલ્પ માંહે કહ્યું, પાંચમાં બિદેશ મઝાર	
પ્રથમ પહોર અશણુદી પ્રતી, વહોરી ને અણુગાર	૧૧
ચોથે પહોર રાખી કરી, તે અશણુદી પ્રતેહ	
ભોગવણું કલ્પે નહી, સુખે સમાધે એહ	૧૨
ગાઠાગાઠ આતંક કરી, તુર્ય પોહરમે તેહ	
ભોગવણું કલ્પે સહુ, સ્વાદવાદ વચ્ચેએહ	૧૩
પ્રથમ પોહર વહોરી કરી, કારણ પડ્યા તાહી	
પ્રતી વીધે જે ભોગવે, એ સ્વાદવાદ મતનાહી	૧૪

તુયં પોહરની આજ્ઞા કહી, નીશીની આજ્ઞા નાહી તેથી રાત્રે નહી ભોગવે, કારણ પડીયા તાંહી	૧૫
ખીજા ઉદ્દેશોને વીધે, પ્રહત કલ્પની માંહી જળવા મદના ઘટ તીહાં, રહેવું કલ્પે નાહી	૧૬
અન્ય સ્થાન ન મળે કદા, તે એક જ નીશી જાણ રહેવું કલ્પે પ્રભુ કહ્યો, એ સ્યાદવાદ પીછાણ	૧૭
તીણુ હીજ ઉદ્દેશે આખીયો, જે આખી નીશી માંહી ત્રીપક વા અગ્ની બળે, તીહા નહી રહેવું તાહી	૧૮
જો અન્ય જગ્યા નહી મળે, તે એક જ રાત તે સ્થાન રહેવું કલ્પે પ્રભુ કહ્યો, એ સ્યાદવાદ વચ જાણ	૧૯
મુની ને સંઘટ્ટો સી તણો, કરવો વરજયો સ્વામ સોલમા ઉતરાધ્યયનમે, વળી બહુ સુત્રે તાંમ	૨૦
મૃહતકલ્પ છઠે કહ્યું, નદી પ્રમુખથી બહાર બજબજ પ્રત્યે કાઢે મુની, એ સ્યાદવાદ મતસાર	૨૧
પ્રહસ્થ પુરુષવા સી ભણી, નદી પ્રમુખથી જોય કાઢે મુની વચ એહવુ, સ્યાદવાદ નહી કોય	૨૨
શવૈકાલીક દેખલ્યો, ચોથા અધ્યયન મઝાર સચીત ઉદક નહી સંઘટે, એ છન આજ્ઞા સાર	૨૩
મહત કલ્પ ત્રીજે કહ્યું, વીહાર કારણથી જોય નદી બિતરણી પ્રભુ કહી, એ સ્યાદવાદ વચ હોય	૨૪
મરણાન્ત કળે મુની ભણી, સચીતોદક અવલોય ભોગવણું પ્રભુ એહવુ, સ્યાદવાદ નહી હોય	૨૫
ઉત્તરાધ્યયન કથા વીધે, પરીસહ ખીજે પ્રસીદ્ધ મરણાન્ત કળે ક્ષુલક રીખ્ય, સચીતોદક નહી ઘપી	૨૬

શત અષ્ટાદશ ભગવતી, દશમ ઉદ્દેશે દેખ	
પુછ્યો સોમલ પ્રભુ પ્રત્યે, જે સ્યુ છે તમે એક	૨૭
તથા તમે શું દોય છે, વા અક્ષય તમે હોય	
વળી સ્યુ અવ્યય છે તમે, અવસ્થીત તમે જોય	૨૮
કે તમે અનેક ભુત વળી, ભાવ ભવીક અવધાર	
વીર ભણી છ પ્રશ્ન એ, સોમલ પુછ્યા સાર	૨૯
વૃત્તીકાર કહ્યો તખ પ્રભુ, સ્યાદવાદ પ્રતે ત્હાય	
સર્વ દોષ ગોચર રહીત, અવલંબી કહીવાય	૩૦
એક પણુ હું છું સોમીલા, યાવદ વલી અનેક	
ભુત ભાવ ભાવી અપી, હું છુ એમ કહું પેખ	૩૧
છીણુ અર્થે પ્રભુ એમ કહું, જાવ ભાવીક હુ સોય	
પ્રભુ કહે દ્રવ્યાર્થ કરી, એક પણુ છુ અવલોય	૩૨
જ્ઞાન દર્શન કરી દોયહુ, પ્રદેશાર્થ કરી ત્હાય	
અક્ષય હુ અવ્યય અપી, અવસ્થીત પણુ થાય	૩૩
અનેક ભુત ભાવી અપી, હું ઉપયોગ કરેહ	
ન્યાય સહ ત ઊત્તર છએ, સ્યાદવાદ વચ એહ	૩૪
એમજ યાવરચા શુક પ્રત્યે, જ્ઞાતા પંચમ લેહ	
એમજ પાશ્વ સોમલ પ્રતે, પુખ્તીયા વીશે કહેહ	૩૫
સહુ દોષણુ કરી રહીત છે, સ્ય દવાદ વચ એહ	
પણુ દોષ કરી સહીત વચ, સ્યાદવાદ ન કહેહ	૩૬
પુર્વા પર અવીરુદ્ધ વચ, સ્યાદવાદ મત માંહી	
પણુ પુર્વા પર વીરુદ્ધ વચ, સ્યાદવાદ વચ નાહી	૩૭
ઈત્યાદીક પ્રભુ આખીયા, છીછીણુ પ્રકાર કરેહ	
નીત્ય અનીત્યાદીક જુકે, સ્યાદવાદ વચ તેહ	૩૮

પણ જ્યો કોઈ પણ પ્રકાર કરી, કુંશીલ માનહી ધર્મ	
વળી નહી કોઈ પ્રકાર કરી, શીલ વીશે પાપ કર્મ	૩૯
અજ હીન્સાદીક મે નહી, કીણહી પ્રકારે ધર્મ	
કીણહી પ્રકાર બંધે નહી, સંવરથી અધકર્મ	૪૦
કોઈ પણ પ્રકારે થાય નહી, સાવધ માંહી ધર્મ	
કોઈ પ્રકારે બંધે નહી, નીરવધથી અધકર્મ	૪૧
કોઈ પ્રકાર કરી હોવે નહી, જન આજ્ઞાવીન ધર્મ	
કોઈ પ્રકારે બંધે નહી, આજ્ઞાથી અધ કર્મ	૪૨

ઠતી

અથ ૧૭ મું વીષંવાદ અધીકાર

દોહરા

કોઈ કહે વીષંવાદમત, પ્રભુનો સમય વીષેહ	
કોઈ સુત્રે વચ જે કહ્યું, ઈહાં અન્યથા તેહ	૧
કોઈ સુત્રે વચ જે કહ્યું, તે વચ બીજા સુત્રેહ	
વીકટે તે વીષંવાદ કહે, ચિત્તર તાસ સુણેહ	૨
શખર સખત ભંગી કહી, જન વાણી સુખદાય	
સખતનયે કરી સત્યવચ, તેને વીષંવાદ ન કહાય	૩
કોઈક સુત્ર વીષે પ્રભુ, આખ્યા વચન વીખ્યાત	
વીગટે જે અન્ય સુત્રથી, તે વીષંવાદ વચ થાત	૪
વીષંવાદ વચ એહ તો, પ્રભુનો નહી છે કોય	
વચ કેવળ જ્ઞાની તણો, વ્યભચારીક નહી હોય	૫
વીષંવાદ જોગે કરી, અશુભ નામ કર્મ બંધ	
અષ્ટમ સતકે ભગવતી, નવમે ઉદેશે સન્ધ	૬

વીષંવાદ એ અશુભ છે, તેથી અશુભ જ બંધ	
તો કેમ હોવે પ્રભુજી તણો, વીષંવાદ વચ મંદ	૭
એ વીષંવાદ યોગે કરી, નામ કર્મ શુભ બંધ	
આઠમા શતકે લગવતી, નવમા ઊદ્દેશે સન્ધ	૮
દશમા અંગમે દેખ લ્યો, સાતમા અધ્યેયનમાંહી	
સત્યવાદી છે તેહનું, વીષંવાદ વચ નાહી	૯
સત્યવાદી સંસારના, તેના વીષંવાદ વચનાય	
તો પ્રભુજીના વચન તે, વીષંવાદ કેમ થાય	૧૦
પુર્વો પર અવીરૂદ્ધ વચ, પ્રભુના સમવા ચંગ	
વચ અતીશય પેત્રીસમે, અતીશય નવમુ સુચંગ	૧૧
ઉત્સર્ગ મે આજ્ઞા ઠીહા, ઠીહા આજ્ઞા અપવાદ	
એકથી એક વીગટે ન તે, પણ નહી છે વીષંવાદ	૧૨
ઉત્સર્ગે આજ્ઞા નથી, તે કાર્યની જન	
અપવાદે આજ્ઞા કહી, તે વીષંવાદ મત માન	૧૩
વીષંવાદ ની ઉપરે, કહી યે હેતુ સાર	
નીપુણ ન્યાય વચ સાંભલી, દ્રેષ હૈયે મત ધાર	૧૪
બાર માસ છે વર્ષના, તેહ વીષે સુવાધાન	
અધીક ધર્મ કરવા તણો, માસ ભાદ્રવે જન	૧૫
તેહ વીષે પણ પ્રગટ હે, અધીક ધર્મના દીહ	
પર્વ પશુશણુ પ્રસીદ્ધ હે, પોસાહ પ્રમુખ શુલીહ	૧૬
તે પર્યુષણુને વીષે, કલ્પ સુત્ર વ્યાખ્યાન	
તેહ વીષે વતકા કહી, સુણુને સુગુણ સુજન	૧૭
પ્રભુ દશમા સુરલોકથી, ભવસ્થીત ભોગવ તેહ	
સર્વીયા પહેલાને પછી, જાણ્યું અવધી કરેહ	૧૮

ચવન સમય નવી જાણીયો, સુક્ષ્મ કાળ વીશેખ એમજ પંદરમા અઝયજીમે, ખીજ આચારંગ લેખ	૧૬
કદપ અને ધુરઅંગમે, ચવન કાળ ત્રણધાર એક સરીખા આખીઆ, હવે સાહરણ વીચાર	૨૦
ગભે સાહરણ કર્યો તીહા, કદપ સુત્રમેખ્યાત સંહરીયા પહીલા પછી, જાણ્યું શ્રી જગન્નાથ	૨૧
સંહરતા વેળા પ્રભુ, વર્તમાન કાલેહ જાણ્યું નહી એવું કહ્યું, કદપ સુત્ર વચ એહ	૨૨
આચારંગ પન્નરમે કહ્યો, સાહરણ પ્રથમ પશ્રાત વળી સાહરતાંવાર પણ, જાણ્યું શ્રી જગન્નાથ	૨૩
ચવન કાળ તો સમય એક, છદમસ્થનો ઉપયોગ અસંખ્ય સમયનુ તે ભણી, ચવન ન જાણ્યું જોગ	૨૪
સુર કાય સાહરણ તે, સમય અસંખ્ય સુજાણ તીજીથી સાહરણતા પ્રભુ, જાણ્યું અવધી પ્રમાણ	૨૫
સાહરતા જાણ્યું નહી કદપ સુત્ર મેખ્યાત સાહરતા જાણ્યું કહ્યું, ધુર અંગે જગન્નાથ	૨૬
કદપ સુત્ર ધુર અંગ મે, એ જોહુ વચ આખ્યાત વચ સાચો જુઠો કર્યો, દેખો તજ પક્ષપાત	૨૭
વીર પ્રભુ તો એક છે, જાણ્યું ધુર અંગ ખ્યાત નવી જાણ્યું કદપે કહ્યું, જોડી સાચા કેમ થાત	૨૮
જે માંહેલો એક તો, મીત્રયા વચન વીશેખ જુઓજી જુઓ તમે, જુઓ તજ મત ટેક	૨૯
જાણ્યા ધુર અંગે કહ્યા, તેહ સત્ય વચ જાણ નવી જાણ્યું કદપે કહ્યું, તેહ વચણ અપ્રમાણ	૩૦

બૃહત્કલ્પરે પાંચમે, તનુ કારણથી ત્હાય	
સુર્ય ઊગ્યા જાણીને, આહાર લીયો મુનીરાય	૩૧
લોગવટા શંકા પડી, રવી ઉગ્યો કે નાહી	
અથવા સુર્ય આથમ્યો, તથા આથમ્યો નાહી	૩૨
શંક સહીત એમ લોગવ્યા, રાત્રી લોજન પીંડ	
લોગવતો પામે તીકો, શુર ચોમાસી દંડ	૩૩
એમજ કારણ વીન રવી, ઊગ્યો જાણી ત્હાય	
આહાર ગ્રહ્યો પણ શંક મહીત, લોગવીયા દંડ આય	૩૪
દશમા ઉદ્દેશ નીશીથમે, રાત્રી લોજનતાય	
કારણથી પણ લોગવ્યા. દંડ ચોમાસી આય	૩૫
નીશીથ ઉદ્દેશે જારમે, ચુર્ણી વીશે અવલોય	
નીશી લોજન કારણ થકી, લોગવણો કહ્યો સોય	૩૬
એમજ બૃહત્કલ્પ તણી, ચુર્ણી વૃત્તી વીષેહ	
રાગાદીક કારણ મુની, નીશી લોજન જીમેહ	૩૭
સુત્રે રાત્રી લોજન પ્રતે, વરજ્યો તે તે શુદ્ધ	
ચુર્ણી વીશે એ સ્થાપીયો, તેહ પ્રત્યક્ષ વીરૂધ્ધ	૩૮
નીશીથ ઉદ્દેશે પંદરમે, આખી શ્રી જીનવાણુ	
સચીન આંખ ચુસે મુની, દંડ ચોમાસી જાણુ	૩૯
આખ્યો ચુર્ણી મે તીહાં, શીખ્ય અપંડીત સોય	
રોગ મીટાવવા નીમી-તે, વૈદ કથનથી જોય	૪૦
અથવા મારગ ચાલતાં, ઉણોદરી છે તેહ	
અણુ સરતે જે લોગવે, વીરૂદ્ધ કહી જે જેહ	૪૧
સુત્રે વરજ્યો સચિત આંખ, ચુર્ણિકાર વળી તેહ	
કારણ પડીયા ચુસવું, કહ્યું વિરૂદ્ધ વચ ચેહ	૪૨

સચિત ઝાડ મુનિ જો ચઢે, તો ચોમાસિક ઢંડ	
નિશીથ ઉદેશો ખારમૈં, શ્રી જીન વચન સુમંડ	૪૩
સુત્ર નીશીથ તણી જેહ, ચુષ્ટિ વિષે એમ વાય	
સ્વાન વગેરેના ભય હરણ, ઢંડો લે મુનિરામ	૪૪
પહેલા અચિત ઢાંડો લેહ, પછી મિશ્ર પરિ તેણ	
પ્રથમ અચિત યાવત્ત પછી, અનન્ત કાયતું જેણ	૪૫
રૂખ ઉપર મુનિ નહી ચઢે, એ જીન આજ્ઞા શુદ્ધ	
ચુષ્ટિઠારે કહ્યું સચિત ઢંડ, ગ્રહૈતેવચન વિરૂદ્ધ	૪૬
રૂપભ ભરત અને બાહુબલિ, બ્રાહ્મી સુંદરી બેહ	
લાખ ચોરાસી પૂર્વનું આયું તીજ અંગેહ	૪૭
રૂપી મણુડલ માંહિ કહ્યું, રૂપભદેવ ભગવાન	
ભરત વિનાવલિ રૂપભનાં, પૂત્ર નન્વાણું જાન	૪૮
ભરત તણાં વલી આઠ સુત, અષ્ટોતરસો એહ	
એક સમય સીઝયા તીકો, વિરૂદ્ધ વચન છે જેહ	૪૯
રૂપભ બાહુબલીનો આઉખો, પૂર્વ ચોરાસી લક્ષ	
કેમ તેને સીધ ગતી એક સમય, વિચારો તજ	
મત પક્ષ	૫૦
સતક ચૌદમે ભગવતી, સાતમા ઉદેશ વીવેહ	
વૃતિ વિષે આખ્યો તિકો, સાંભલજો ચિત્ત દેહ	૫૧
પંદરસો પ્રતિ બોધિયા, તાપસ ગૌતમ સાંમ	
પ્રભૂપૈ આવતા પામીયા, કેવલ જ્ઞાન અભિરામ	૫૨
લો સાધો વંદો તુમ્હે, શ્રી જીન પ્રતિ શિરનામ	
એમ ગૌતમ કહ્યો થકે, જીન ભાષે ગુણધામ	૫૩

એ કેવલ જ્ઞાની તણી હે જૌતમ મુનિરાય	
લાગે તુજને આશાતનાં, વૃતિ વીષે એ વાય	૫૪
દશવૈકલિક સુત્રમાં નવમાં અધ્યન વીષેહ	
પ્રથમ ઉદ્દેશે અગીયારમી, ગાથામાં ઇમલેહ	૫૫
વિપ્ર અગ્નિહોત્રી તિકેા અગ્નિ પ્રતે શિરનામ	
આહુતી પદ મંત્રપદ. ધૃતાદિ સીંચે તામ	૫૬
આચાર્ય પ્રતે એ વિધૈ, વારૂ શિષ્ય વિનીત	
વર અનન્ત જ્ઞાની છતે, આરાધે એ રીત	૫૭
હરીભદ્ર સૂરે કરી, વૃતિ વીષે એમ ઉક્તિ	
શિષ્ય કેવલ જ્ઞાની છતો, કરે શુરનીં ભક્તિ	૫૮
કહ્યું વૃત્તિમાં જીન પ્રતૈ, વંદો જૌતમ ખ્યાત	
તસું પ્રભુ કહી આશાતનાં, કેમ મલે એ વાત	૫૯
શુર વંદે શિષ્ય કેવલી, સુત્ર મહી એમ ખ્યાત	
તો પ્રભુ વંદો એમ કહ્યાં, આશાતના કેમ થાત	૬૦
સચીત્ત આહાર મુનિને, અભક્ષ પાંચમે અંગ પ્રખંધ	
જ્ઞાતા અધ્યેનૈં પંચમે, નિરાવલિયાશ્રત સ્કંધ	૬૧
દ્વિતીય આચારંગ લાગતાં, આધાકરમી આહાર	
અપ્રાશુક પિષ્ણ વૃતિ મેં, ભોગવણું કહ્યું ધાર	૬૨
કહ્યો અકાસુ અભક્ષજીન, વૃતિ વીષે વલી તેહ	
કહ્યું ભોગવણો કરણેં, વિરૂદ્ધ વચન છે એહ	૬૩
શતક પચીસમે ભગવતી, છઠ્ઠા ઉદ્દેશા માંહિ	
બકુશ ઉત્તર ગુણ તણો, પડિ સેવી કહ્યું તાહિ	૬૪
તેજ ઉદ્દેશે વૃતિમેં, બકુશ પ્રતિ એમ ખ્યાત	
મૂલ ઉત્તર પડિશેવિયે, તેહ વિરૂદ્ધ સંજાત	૬૫

ઠાણા અંગ ઠાણે ચતુર્થ, પ્રથમ ઉદ્દેશે પેખ	
સનત કુમારતણી કહી, અંત કૃપા સુવીશેખ	૬૬
આવશ્યક નિયુક્તીમાં, ઉત્તરાધ્યેન વૃત્તિ માંહિ	
તીજે સ્વર્ગ ગયો કહ્યો, મલ્લે નહિ એ વાય	૬૭
અષ્ટમ શતકે ભગવતી, બીજા ઉદ્દેશ માંહિ	
એકેન્દ્રી નિશ્ચય કરી, કહ્યા અજ્ઞાની તાહી	૬૮
કર્મ ગ્રંથમાં જોઇ હ્યો, એકેન્દ્રીની માંહિ,	
એ ગુણ થાણા કહ્યા, તે વિરૂદ્ધ કહેવાહી	૬૯
શતક સાતમે ભગવતી, છઠ્ઠે ઉદ્દેશ સંબેદ	
છઠ્ઠે આરે વૈતાલ્ય વિન, સહુ ગિર હુસ્યે વિષેદ	૭૦
પ્રકરણમાં શત્રુજ ગિરિ, સાત હાથ પરિમાણ	
રહેશે કહ્યો તે વચન, પ્રત્યક્ષ વિરૂદ્ધ પિછાણ	૭૧
આઠમાં શતકે ભગવતી, નવમાં ઉદ્દેશ વિષેહ	
માયા ગૂઢ માયા કરે, વચન અલીક વહેહ	૭૨
કુડા તોલા ને વલી, કુડા માંપ કરેહ	
એ ચારેઈ પ્રકાર કરિ, તીર્થંચ આયુ બંધેહ	૭૩
એ ચારે કારણ અશુભથી, તીર્થંચ આયુ બંધ	
તિણકારણ તિર્થંચનું આયુ પાપ કથિન્ધ	૭૪
કર્મ ગ્રંથ માંહી કહ્યો, તિર્થંચ આયુ પુન્ય	
તે માટે એ સુત્રથી, વચન વિરૂદ્ધ જાણુન્ય	૭૫
પાંચ સ્થાવર વિકલેન્દ્રિયો, એ પણ તીર્થંચ જાણુ	
તાસ આઉખો પુન્ય કહે, પ્રત્યક્ષ વિરૂદ્ધ પિછાણુ	૭૬
જઘન્ય આઉખાનો ઘણી, તીર્થંચ મરીને તેહ	
જો તીર્થંચમાં ઉપજે, કોડ પૂર્વ સ્થિત કેહ	૭૭

જઘન્ય આયુ પાંચ તીર્થ'ચના, માંઠા અધ્યવસાય	
કહ્યા ભગવતીને વિષે, શતક ચોવીસમાં માહ્ય	૭૮
અપસત્ય અધ્યવસાયથી, કેાડિપૂર્વ તિરિ હેાય	
તેથી એ તીર્થ'ચ આઉખો, પાપ કૃત અવલેાય	૭૯
કુલ ચણુકાલે ઉપનોં, હરકેશી મુનિરાય	
ઉત્તરાધ્યયન વિષે કહ્યું, ખારમા અધ્યેન મહાય	૮૦
કર્મ ગ્રન્થ માંહી કહ્યો, છઠ્ઠું ગુણુ ઠાણુહ	
નીચ ગોતનો ઉદય નહોં, ન્યાય મલે કેમ તેહ	૮૧
અષ્ટમશતકે ભગવતી, દશમ ઉદેશે છપ્પ	
જઘન્ય જ્ઞાન આરાધનાં, સતઆઠ ભવ ઉત્કૃષ્ટ	૮૨
વૃત્તિકાર કહ્યું' થહ વિધ, ચરિત સહિત જે જ્ઞાન	
તેહની જઘન્ય આરાધનાં, તસું ભવ એ પિછાન	૮૩
ખીજા સમ દ્રષ્ટી તણાં, દેશ વૃત્તી નાંજેહ	
ભવ ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્ય છે ન્યાય વચન છે એહ	૮૪
ચંદા વિજય ગ્રંથમાં, આરાધકનાં સોય	
આખ્યા ભવ ઉત્કૃષ્ટ ત્રણુ, એ મલે નહિ કેાય	૮૫
અષ્ટમ અંગે નેમ પ્રભુ, કૃષ્ણ ભણી આખ્યાત	
તું તીજી પૃથ્વી વિષે, જસે આયુ સાગર સાત	૮૬
તીજીથી અન્તર રહિત, નિકલીસેય ખારેહ	
અમમ નામ ખારમા જન, થશે મહા ગુન ગેહ	૮૭
અહીંઆ કહ્યો અન્તર રહિત, તૃતીય નરકથી તાહિ	
નિકલી તીર્થ'કર હુસ્યે, તિજુશું મિચ ભવ નાહિ	૮૮
પ્રકણુ રતન સંચય વિષે, આખ્યો કૃષ્ણ મુરાર	
ખાલુ પ્રભાથી નીંકલી, નર ભવ લહી ઉદાર	૮૯

બ્રહ્મ કલ્પમાં સૂર થઈ, ઘશે તીર્થંકર દેવ	
એમ કહ્યા તસુ પાંચ ભવ, કેમ મલે એ ભેવ	૯૦
ઇત્યાદિક જે સૂત્રથી, વૃત્તિ વગેરે માંહિં	
વિરુદ્ધ વચન છે તે પ્રતે, કેમ માની જે તાહિ	૯૧
દ્વિતીય આચારંગને વિષે, દસમા ઉદ્દેશા મ્હાય	
મંસ મચ્છ કહ્યો પાઠમે, તાસ અર્થ કહેવાય	૯૨
ટખો પાર્શ્વચંદ્ર સૂરિકૃત, તે વીષે એમ ખ્યાત	
વૃત્તિકાર એ મંસ મચ્છ, લોક પ્રસિદ્ધ આખ્યાત	૯૩
વિરુદ્ધ સુત્રથી તે માટે, ન સંભવે એ અર્થ	
વલી ગીતાંય જે વહે, પ્રમાણુ છેજ તદર્થ	૯૪
અસ્થી શબ્દે સુત્રમાં, ઠલીયા છે બહુ સ્થાન	
એગઠિયા હરડે કહ્યું, સુત્ર પત્ર વણા જન	૯૫
કહ્યા દાદમ પ્રતે બહુઠિયા, એહવા શબ્દ પ્રભૂત	
અસ્થિ શબ્દ ઠલીયા કહ્યા, તે મંસ શબ્દ ગણ હુન્ત	૯૬
એહવુ સંભવે છે, તે માટે અવલોચ	
વનસ્પતિજ વિશેષ છે, મન્સ મચ્છ, એ જોય	૯૭
ભાવ ઉઘાડે મન્સ મચ્છ, ચારિત્રયા નૈં જેહ	
કારણથી પણ આહાર વે, યોગ્ય નથી દીસેહ	૯૮
વલિ સૂત્રમા સાધુને, ઉત્સર્ગ ભાવ આખ્યાત	
વૃત્તિ વિષે અપવાદ એ, ભાવ તણો અવહાત	૯૯
તિણુજે વિશેષ સૂત્રના અર્થ ઉત્સર્ગ પણેહ	
જેમ છે તિમ હિજ મિલે, ઇમ કહ્યું ટખા વિષેહ	૧૦૦

ટખાકાર પણ એમ કહ્યો, સૂત્ર થકી વિગટેહ
અર્થ પ્રમાણ તિકો નહીં, તો મુઝ દુષણ કેમ હેહ ૧૦૧

॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૮ મું ભગવતીમાં નિયુક્તી કહી તથા
પન્નવણુ સામાચાર્ય કૃત કહે તેના ઉતરનો
અધિકાર ॥

॥ દોહા ॥

કોઈ કહે નિયુક્તી કહી, શતક પરચીસમાં માંહી
તીજ ઉદેશે ભગવતી, તુમ્હે ન માનો કાંહિં ૧
તમું પૂછી જે નિયુક્તી, કહની કીધી જેહ
ભદ્રબાહુ કૃતા તખ કહે, ચૌદ પુર્વધર તેહ ૨
તેને કહીયે જે તમે કહી, ભદ્ર બાહુ કૃત એહ
તો ભગવતી સુત્ર વીષે તે, કેમ કહી છે તેહ ૩
વીર છતાં એ ભગવતી, તેહ વિષે અવધાર
કેમ કહી ભદ્રબાહુ કૃતા, જીવે ન્યાય વિચાર ૪
ભદ્રબાહુ મોડા હુવા, પાંચમે આરે સુજાત
ચોથા આહરે ભગવતી, તેહ વિષે કેમ થાત ૫
આમે નાસ્તિ સીમકૃતઃ, ભદ્રબાહુ અજુગાર
નહી હતા તો તેની કીધી, કેમ નિયુક્તી તિંવાર ૬
સુત્ર ભગવતીને વિષે, કહી નિયુક્તી જેહ
તે માનવા યોગ્ય અમ્હે, પણ હમણા નથી તેહ ૭

ત્યારે કહે પાટ તેવીસમે, સામાચાર્ય તાહ
 સુત્ર પન્નવણા તેણે કયું, કહ્યો પીઠકા માંહિ ૮
 ગણધર કૃત તે ભગવતી, તે વિષે સુવિચાર
 નામ પન્નવણાનો કહ્યો, તે કિણુ વિધ અવધાર ૯
 તસું કહીયે તે પન્નવણા, સામાચાર્ય જોય
 મોટાની નાની કરી, એવું દીસે સોય ૧૦
 પણ મુલ થકી કરી નવી, એવું સંભવે નાંચ
 દશ પૂર્વધર તે નહીં, તેની કીધી કેમ થાય ૧૧
 સમ્પુર્ણ દશ પૂર્વ ધર, ચૌદ પૂર્વ ધાર
 તેના રચેલા આગમ હુવે, વાર ન્યાય વિચાર ૧૨

નિશીથ નંદી દશ વૈકાલીકાધિકાર

હેમિનામ માલા વિષે, પહેલા કાંણુડે અવદાત
 સુંહસ્તાધા વળન્તા, દશ પૂર્વ ધર આખ્યાત ૧૩
 સુંહસ્તથી લેધ કરી, વળ સ્વામી લગી જોય
 દશ પૂર્વ ધર બતાવ્યા, અધિક પૂર્વ નહિં હોય ૧૪
 સ્વામી વળ થયા પછી, બહુ વર્ષે સુવિમાસ
 સામાચાર્ય તો થયા, દશ પૂર્વ નહિં જાસ ૧૫
 તસું કૃત આગમ કેમ હુવે, ન્યાય નેત્ર કરિ જોય
 સુત્ર મોટાનો નાનો કરે, તસું કારણ નહિ કોય ૧૬
 એમજ સુત્ર નિશીથ પ્રતિ, ગણી વિસાહ વિચાર
 મોટાનું નાનું કયું, એવું લાગે સાર ૧૭
 વલિ દશવૈકાલિક પણ, કરયું સીજંભવ એહ
 તાસ નામ નંદી વિષે, કેમ કહ્યો ગુણ ગેહ ૧૮

ગણધર કૃત જે ભગવતી, તાસ વિષે સુવિચાર	
નામ નંદીનું પણ કહ્યો, હવે તેનો ઉતર સાર	૧૯
જેમ પત્રવણા તેમજ એ, મોટા થકી નાની કીધ	
પણ મૂલ થકી કીધી નવી, નહી સંભવે સીધ	૨૦
ચૌદ પૂર્વ માંહિથી, અથ' અનોપમ સાર	
દશ વૈકાલિક મોટું પણ, પૂર્વે રચિત ઉધાર	૨૧
તે મોટાનું એ નાનું, મનક પુત્ર માટેહ	
સુત્ર સીજંભવ પણ કયું, ન્યાય સંભવે એહ	૨૨

॥ ઈતિ ॥

“ ૧૯ સું નંદી ચિરાવલી અધિકાર ”

કેઈ કહે નંદી તણી ચિરાવલી છે તેહ	
ગણધર કૃત કે અન્ય કૃત, હવે તેનો ઉતર લેહ	૧
નંદી પીઠકા ને વિષે, સુધર્મ જમ્બુ કાંમ	
પ્રભવ સીજંભવ આદિ ત્યાં પાઠ વન્હે બહુ ઠામ	૨
અનાગત જન ચોથે અંગ, વન્હે પાઠ ન ખ્યાત	
તે ઘનાર મુનિભણી, કેમ વન્હે ગણી નાંથ	૩
તેથીએ ચિરાવલી, દેવ વાચક કરી કહેવાય	
પણ ગણધર કૃત એ નહીં, નિર્મલ વિચારો ન્યાય	૪
ચિરાવલી ને અન્તે કહું, અન્ય પણ સહુ ભગવંત	
પ્રજુમી જ્ઞાન પરપણા, કહીસુ તાસ ઉદન્ત	૫
નદી સૂત્રની વૃતિ મે, કહ્યો એમ અવદાત	
દુષ્ય ગણીનો શિષ્ય જે, દેવવાચક એમ ખ્યાત	૬

એ લેખે નંદી સુત્ર; દુષ્ય ગણી શિષ્ય દેવ મોટાનું નાનું કયું, તે જાણે જન લેવ	૭
કથા તણી ગાથા જે, નદી સૂત્રની માંય દેવવાચક કરી હુવે, એવું દીસે ન્યાય	૮
દશ ચૌદશ પૂર્વધરા, આગમ રચે ઉધાર તે પણ જનની શાખથી, વિમલ ન્યાય સુવિચાર	૯
પણ જનની જે શાખ વિના, આગમ સૂત્ર અમોલ છદ્ધસ્થ કૃત કંઈ રીતે હુવે, ત્રાજવું ન્યાયથી તોલ	૧૦
ચાર જ્ઞાની ગૌતમ ગણી, ચૌદ પૂર્વ ધાર તે પણ વચન ખલાવિયા, સાતમા અંગ મઝાર	૧૧
દષ્ટીવાદ તણે ધણી, વચન ખલાયાં તાહી અન્ય મુનીને હસવું નહીં, દશવૈકલિક માંહિ	૧૨
પાંચમે અંગ ત્રીજે શતક, પ્રથમ ઉદ્દેશે તાંચ વૈક્રિય શક્તી સુર તણી, અગ્નિભૂતિ કહિ વાય	૧૩
ત્રાયભૂતિ શ્રદ્ધી નહીં, પ્રતીત ન આણી તેહ પ્રભુને પુછી ખમાવિયા, બાર અંગ ધર એહ	૧૪
કાણુ અંગ ઠાણે સાતમે, હિન્સા જુઠ અદત સખ્દ રૂપ ગંધ રૂશ રસ, આસ્વાદી હુવે રકત	૧૫
ત્રિપુજ સત્કાર પ્રતિ, પામીને હુર્પાય સાવધ ઇહવધ કહી, તાસ સેવવું થાય	૧૬
જેમ પરપે તે વિષે, નથી પાલવું હોય પ્રાત પ્રકારે જાણવું, છદ્ધસ્થ પ્રતિ અવલોચ	૧૭

ચૌદ પૂર્વ ધર પણ કરે પડિકમણું એઉ કાલ ભુલતા ખામીનુ તિકો, જીવે ન્યાય નિહાલ	૧૮
તેથી ચૌદ પૂર્વ ધર, વલિ દશ પૂરવ ધાર જીન શાખે આગમ રચે, એવો સંભવે સાર	૧૯
એમજ પ્રત્યેક બુદ્ધિ પણ, જીન શાખે સુવિચાર આગમ રચવું સંભવે, અમલ ન્યાય અવધાર	૨૦
એમ મને જ્યાસે તેમ કહ્યું, અર્થ અનૂપ ઉદાર વલી દેવલ જ્ઞાની કહે, તે હિજ છે તંત સાર	૨૧
ત્યારે કહે ચૌદ પૂર્વધર, ભદ્ર બાહુ ગુન ગેહ નિયુકતી તેહની કરી, કેમ માનો નહી તેહ	૨૨
હવે તેહનો ઉત્તર સાંભલો, તે નિયુકતી માંહિ હું વાદ્દ વજ્રસ્વામી પ્રતે, એમ કહ્યું છે તાહિ	૨૩
જો ભદ્ર બાહુ કૃત એ હોય, તો વજ્ર સ્વામી પ્રતિ જેહ	
નમસ્કાર કિણ વિધ કરે, દેખોજી ચિત દેહ	૨૪
વલિ નિયુકતીમાં કહ્યો, બાલ્ય અવસ્થા માંહિ વરસાદ પડતાં દેવતા, આહાર નિમંત્ર્યો તાહિ	૨૫
પણ તે આહાર ઇચ્છીયો નહોં, સીખ્યો વિનય આચાર અહેવા વજ્ર સ્વામી પ્રતે, નમસ્કાર કરું સાર.	૨૬
નગર જિજેષ્ણીને વીધે, જન્મક નામે દેવ કરી પરીક્ષા ને પછી, સ્તવ્યો તાસ સ્વયમેવ	૨૭
લખ્ધી અક્ષીણ માહણસી, તેહ તણે ધરણ્ણહાર સાહ ગીરી પ્રશંસીયો, વંદુ તે અણુગાર	૨૮

પહાસારણી લખધી જેને, હશપુર નગર મઝાર	
મહીમા ઈધી દેવતા, કર તેને નમસ્કાર	૨૯
જેહ કુસુમપુરને વીષે, ધનનો શેઠ જેહ વાર	
ધન વળી કન્યાએ કરી, નીમંત્ર્યો ઘર ખ્યાર	૩૦
નવ જોખન વચને વીષે, વળ રૂપી ગણધાર	
નમસ્કાર તેહને કરં, એમ કહ્યો નીચુંકતીમઝાર	૩૧
બદ્રખાહુ શ્યામી પછી, બહુ વર્ષે અવધાર	
વળ શ્યામી મોડા થયા, દેખો ન્યાય વિચાર	૩૨
નીમીત્રીયો કન્યા ઘને, એમ અહીયાં આખ્યાત	
પણ નીમંત્રસી એમ નથી કહ્યો, દેખો સુગુણ	
સુજાત	૩૩
મહીમાં ઈધી દેવતા, એમ અહીયા આખ્યો સોય	
સુર કરસ્યે મહીમા એસો, વચન કહ્યો નહી કોય	૩૪
તે કારણ એ નીચુંકતી. બદ્ર કૃત નાંચ	
વલી એ નીચુંકતી. વીષે, વચન બહુ વીરૂધ્ધ દેખાય	૩૫
ઉવવાહી મે આખીયો, ઉત્કૃષ્ટી અવગાહ	
ધનુષ પાંચસોની હોય તે, સીજે એ જીન વાય	૩૬
આવશ્યક નીચુંકતી મે, મરૂ દેવી માય	
સવા પાંચસે ધનુષ્ય તનુ, એ વચ કેમ મીલાય	૩૭
ઠાણાંગ ચોથે ઠાણા વીષે, પ્રથમ ઉદ્દેશા માંહી	
સનત કુમર ચક્રી કહી તણી, અંત કૃયા કહી તાહી	૩૮
આવશ્યક નીચુંકતીમા, ચક્ર સનત કુમાર	
ત્રીજે સુર લોકે ગયો, એ વચ વીરૂધ્ધ વીચાર	૩૯

રૂપભ બાહુ બળ આભિષે, પુર્વ ચોરાસી લક્ષ	
સમવાયંગમે આખીએ, પાઠ માંહી પત્યક્ષ	૪૦
આવશ્યક નીચુકતી મે, રૂપભ બાહુ બળ રાય	
એક સમય શીવગત લહી કેમ મળે એ વાય	૪૧
જાતા અધ્યયન આઠમે, મલ્લી નાથ જીનરાય	
પોશ સુદ અગીઆરશ દીને, ચારીત્ર કેવળ પાય	૪૨
આવશ્યક નીચુકતીમાં, ચારીત્ર કેવળ નાજી	
માગશર સુદ એકાદશી, વીરુદ્ધ વચન એ જાજી	૪૩
નેવુ ગણધર અજીતના, સમવાયંગ વિષેહ	
આવશ્યક નીચુકતીમાં, કહ્યા પંચાણુ જેહ	૪૪
તુર્યઅંગ જીન સુવીધના, છયાસી ગણધાર	
આવશ્યક નીચુકતીમાં, અઠયાસી અધીકાર	૪૫
ચોથે અંગ શીતળ તણા, ત્યાસી સુવીચાર	
આવશ્યક નીચુકતીમાં એકયાસી ગણધાર	૪૬
તુર્યઅંગ બાસઠ કહ્યા, વાસુ પુજ્ય ગણધાર	
આવશ્યક નીચુકતીમાં, છાસેઠ કહ્યા તે વાર	૪૭
ગણધર અનંત પ્રભુ તણા, સુત્રે ચોપન બાસ	
આવશ્યક નીચુકતીમાં, આખ્યા છે પચાસ	૪૮
ગણધર ધર્મ પ્રભુ તણા, સુત્રે અઠતાળીશ	
આવશ્યક નીચુકતી મે, તેતાળીશ વળી દીશ	૪૯
નેવુ ગણધર વળી શાંતીના, તુર્ય અંગ સુજગીશ	
આવશ્યક નીચુકતી મે, આખ્યા છે છત્રીશ	૫૦
પાશ્વ પ્રભુના તુર્ય અંગ, ગણધર આઠ ઊદાર	
આવશ્યક નીચુકતીમાં, આખ્યા દશ ગણધાર	૫૧

આવશ્યક નીચુંકતી મુની, કૃત પંચકમે કાત	
પંચ હાલના પુતળા, કરવા કહ્યા જે નીહાલ	૫૨
આવશ્યક નીચુંકતીમે, વતીકા વીરુદ્ધ અનેક	
ચતુર હોય તે ઝોળખી, છાંડે મતરી ટેક	૫૩
તેથી ચૌદ પુર્વ ધર, ભદ્રબાહુ અણુગાર	
તેની કીધી કેમ હુવે, એ નીચુંકતી વિચાર	૫૪
આવશ્યક નીચુંકતીમે, કારણથી અણુગાર	
ગ્રહણ કરે છ કાયને, કહીયે તે અધીકાર	૫૫
શપાદીક ડંસીયા છતાં, પૃથ્વી કાય પ્રતેહ	
પ્રથમ અચીત માગી લીયે, ગ્રહસ્થ સમીપે જેહ	૫૬
જે માગી મળે નહી, તો પોતે આણેહ	
કદાચ અચીત મળે નહી, તો મીશ્ર પૃથ્વી માગેહ	૫૭
મીશ્ર પૃથ્વી લાધે નહી, તો પોતે જાતેજાય	
અટવી આદીકથી મીશ્ર પૃથ્વી, લેઆવે મુનીરાય	૫૮
મીશ્ર કદા મળે નહી, માંગે જઈ ગૃહસ્થી પાસ	
સમીત પૃથ્વી કાય પ્રતી, માંગી લાવે તાસ	૫૯
જે માંગી સચીત મળે નહી, તો પોતે જાતે જાય	
આણુ અગર પ્રમુખ થકી, લઈ આવે મુનીરાય	૬૦
જે કામ આણી તીકે, કાર્ય કરીને તાય	
પૃથ્વી કાય જે ઉગરે, તેહ પરીકૃવે જાય	૬૧
એમ કારણથી ધુર અચીત, મીશ્ર સચીત અપકાય	
મુની હાતાર કને જઈ, માંગી લાવે તહાય	૬૨
જે માંગ્યે જાજ નહી મળે, તો પોતે જાય	
નહી તળાવાદીક થકી, અપ આણે મુની રાય	૬૩

સુલાદીક કારણ પડયા. એમ જ તેણિકાય	
અચીત મીશ્ર વળી સચીત પ્રતે, માંગે ગ્રહી પૈ જાય	૬૪
જો માંગી અગ્ની મળે નહી, તો પોતે જાતે જાય	
કુંભાર આદીક સ્થાનથી, લઈ આવે મુનીરાય	૬૫
સુલાદીક કારણ પડયા, એમ જ વાણિકાય	
અચીત મીશ્રવળી સચીત પ્રતી, ગ્રહણ કરે રૂપીરાય	૬૬
એમજ વનસ્પતી અચીત, મીશ્ર પુન સચીત	
મુનીરાય	
ગાઠા ગાઠ કારણ પડયા, ગ્રહે મુળા દીક તાય	૬૭
ત્રશ જે ઇન્દ્રીયાદીક પ્રતે, તનુ દેહાદીક હોય	
તાશ મટાડવા મુની ગ્રહે, જળોક આદી સુ જોય	૬૮
આવશ્યક નીચુંકતીમાં, પરીઠાવણીયા સુમતીતેહ	
આખી છે એ વારતા, કેમ માની જે એહ	૬૯

અથ વીસસુ નદી અધીકાર

કોઈ કહે નદી ઊતરે, મુની ઇરીયા સુમતી તેહ	
તીહાં જન આજ્ઞા તે ભણી, હીંસક તસુ ન કહેહ	૧
તેમ મે પણ પ્રતીમા ભણી, પુષ્પ ચઢાવા તેહ	
મને પણ જન આજ્ઞા છે, હીંસા તસુ ન કહેહ	૨
તસુ કહીયે સાધુ નદી, ઉતરે તીહા જન આજ્ઞા	
જો પુત્રમાં જન આજ્ઞા છે, તો મુની કેમ ન	
કરે જાણ	૩
વંદનાની પુછયા થકાં, મુની આજ્ઞા દે તેહ	
કુળ ચઢાવુ એમ કહ્યા, મુની આજ્ઞા નહી દેહ	૪

નદી ઉતરે જે મુની, દ્રવ્ય પુજા કરે તેમ	
હેતુ તે ઉપર કહુ, ચતુર સુણો ઘર પ્રેમ	૫
વીહાર વીધે જળ સહીત એક, નદી જોઈ મુનીરાય	
તે ટાળવાને કારણે, ચકરાવો પણ ખાય	૬
એક કૌશાદીક અંતરે, સુઠી નદી નીહાળ	
તેહ પ્રત્યે મુની ઉતરે, ઉદક સહીત દે ટાળ	૭
તેમ દશ દીનના કુળજે, સુકા તે અવલોચ	
એક બાબુ પુષ્પ વળી, તતક્ષણ તોડ્યા હોય	૮
કયા ચઢાવો કુળ તમે, તુજ લેખે એમ નીહાળ	
સુકા કુળ ચઢાવવા, લીલા દેવા ટાળ	૯
જે ચઢાવો તતકાળના, સુકા પુષ્પ ન ચઢાય	
ત્યારે તો કુળ નદી તણો, સરખો ન મળ્યો ન્યાય	૧૦
પાણી સહીત ટાળે નદી, મુની અવલાઈ ખાય	
તે કારણ હણવા તણા, તે કામી નહી તાય	૧૧
લીલા કુળ ચઢાવો તમે, શુકા કુળ ન ચઢાય	
એ કારણ હણવા તણા, તમે કામી એ ન્યાય	૧૨
તેહથી કુળ નદી તણો, નથી સરખો ન્યાય	
દ્રવ્ય પુજાની આણુ નહી, નદી જીન આજ્ઞા માય	૧૩
જીન આજ્ઞા દેવે જે, નીર્વાહ કારજ જાણુ	
જીન આજ્ઞા દેવે નહી, તે સાવહ કાર્ય માન	૧૪
સુર સુર્યાસ ભણી પ્રભુ, વન્દન આજ્ઞા ખ્યાત	
નાટકની પુછ્યા થકાં, આણુ ન દીધી નાથ	૧૫
મન મા ભલો ન જાણીયો, મૌન રહ્યા અવલોચ	
તેથી એ નાટક કીયો, તે સાવહય કાર્ય હોય	૧૬

પ્રભુજી જે નાટક તણી, આજ્ઞા દીધી નાય	
તો કેમ દ્રવ્ય પુજા ભણી, આજ્ઞા દે જીનરાય	૧૭
મુની દીક્ષા લેતા કર્યા, સાવધનના પચ્ચખાણુ	
ન કરે દ્રવ્ય પુજા તીકે, સાવધન કાર્ય માન	૧૮
સાવધન કાર્ય પ્રતે મુની, કરે કરાવે નાય	
અનુમોદે પણ નહી તીકે, નીર્મળ વીચારો ન્યાય	૧૯
જેહુ કામ અનુમોદીયા, મુનીને લાગે પાપ	
તો કરવા વાળો પહેલે કરણુ, તેહમાં ધર્મ ન થાય	૨૦
સાવધન કામ સર્વેહી, મુની ત્યાગે ખોટા જાણુ	
આજ્ઞા તેહની કેમ દીયે, વારુ કરો વીનાણુ	૨૧
દ્રવ્ય પુજા સાવધન છે, કે નીર્વંદ્ય કહેવાય	
સાવધન છે તો તેહમે, ધર્મ પુન્ય કેમ થાય	૨૨
જો પુજા નીર્વંદ્ય છે, તો મુની ન કરે કાંચ	
વળી સામયક પોસા મહે, તમે કરો કેમ નાંચ	૨૩
સામયક પોસા મહે, પચ્ચખ્યા સાવધન જોગ	
નીર્વંદ્ય તો ત્યાગ્યા નહી, દેખો દહ ઉપયોગ	૨૪
દ્રવ્ય પુજા આજ્ઞા મધ્યે, કે જીન આજ્ઞા બહાર	
જો આજ્ઞા બહાર કહો, તો ધર્મ પુન્ય મત ધાર	૨૫
જો એ છે આજ્ઞા મહે, તો મુની ન કરે કાંહી	
સામાયક પોશા મહે, તમે કરો કેમ નાહી	૨૬
દ્રવ્ય પુજા છે વૃત્તમે, કે અવૃત્તની માંચ	
જો અવૃત્ત માહે કહો, તો ધર્મ પુન્ય કેમ થાય	૨૭
દ્રવ્ય પુજા છે વૃત્તમા, તો મુની કેમ ન કરેહુ	
સામયક પોસા મહે, કેમ ન કરો તમે તેહ	૨૮

જો પુરી સમજ પડે નહી, તો રાખો પ્રભુ પ્રતીત
જીન આજ્ઞા બહાર ધર્મ કહી, ન કરવી એહ અનીત ૨૬

અથ એક વીશમુ દાન અધીકાર

અસયંતીને જાણુને. વા શ્રાવકને કોય
દીન દીધા સુ ફળ હુવે, તેનો ઉત્તર અવલોય ૧
આઠમા સતકે ભગવતી, છઠે ઉદ્દેશે જોય
ગૌતમ પુછ્યો વીર પ્રતે, હે પ્રભુ શ્રાવક કોય ૨
તથા રૂપ જે અસંજતી, તસુ સચીત અચીત
અસંજાદી
અણુવણી વળી એખણીક, પ્રતીક્ષાએ મુસંવાદી ૩
તેહને સ્યુફળ નીપજે, તબ ભાખે જીન રાય
એકાંત પાપ કહ્યો પ્રભુ, નીર્જરા કીંચીત નાય ૪
એકાંત પાપ કહ્યો પ્રભુ, પ્રગટ પાઠ મે જોય
તો તે દાન દીધા છતાં, ધર્મ પુણ્ય કેમ હોય ૫
વળી સાતમા અંગમે, પ્રથમ અધ્યેયન મઝાર
વીર ભણી આજ્ઞંદ કહ્યો, અન્ય તીર્થી પ્રતિધાર ૬
અન્ય તીર્થકનો દેવપ્રતિ, વળી જીનના મુનીરાય
અન્ય તીર્થકમાં જઈ મળ્યા, તેણે સંગ્રહ્યા તહાય ૭
એ ત્રણે પ્રતે વંદુ નહી, વળી ન કરૂ નમસ્કાર
પહેલા બોલાવુ નહી, એકવાર બહુવાર ૮
અશણ્ણાદીક નહી દહી તસુ, વળી દેવરાવુ નાહી
એહવો અભીગ્રહ આદર્યો. જુઓ આગમ માંહી ૯

- છ છંડી આગાર તે. રાખ્યો સાવઝ જાણુ
સામાયક પોસા મઝે. તેહના પણ પચ્ચખાણુ ૧૦
- દીધા અન્ય તીર્થક લણી, ધર્મ પુણ્ય જો હોય
તો આજુદે કેમ તજ્યો, હૈયે વામાસી જોય ૧૧
- ઊતરાધ્યયને ચૌદમે, ગાથા બારમી માય
ભગુ પ્રતે પુત્રા કહ્યો, સાંભલજો ચીત દયાય ૧૨
- વેદ ભણ્યા સુત જનમીયા, ત્રાણુ સરણુ નહી હોય
દીયાં (બાહણુ) જમાડયા તમતમાં, જાવે
એમ કહ્યો સોય ૧૩
- વૃત્તીકાર એહુ વીધ કહ્યો, નરક રોરવા દે ચ
તો તેને પેળ્યા છતાં, ઠીણુ વીધ ધર્મ કહેય ૧૪
- કેાઈ કહે એ ગૃહસ્થ હતાં, તેનો ઊતર અવલોય
તેહની ધુર ગાથા ત્રિષે, ચોથે પદે કહ્યું સોય ૧૫
- કુવર આલોચીને વહે, એમ કહ્યો ગણધર દેવ
તે માટે તેના સત્ય વચ, પણ નહી જુઠ કહેવ ૧૬
- વેદ ભણ્યા સુત જનમીયા, ત્રાણુ શરણુ નહી હોય
એ પણ ભગુ પ્રતે કહ્યું, એહુ પુત્રા અવલોય ૧૭
- એ વચ સાંચા તેહના, તેમ જાણુ મનમાહી
તો દીયાં જમાડયા તમતમાં, એ પણ સાંચી વાહી ૧૮
- દ્વીતીય સુગઠાંગે સખર, છઠ્ઠા ધ્યનરે માંહી
નીજ શ્રદ્ધા વીપ્રે કહી, આદ્ર મુનીને તાંહી ૧૯
- જમાડે દ્વીજ (બામણુ) હજાર જે, તેને પુણ્ય
ખંધ ખંધાય
તે પુણ્યથી સુર હુવે, વેદ વીષે એ વાય ૨૦

- આદ્ર મુની કહ્યો સહસ્ર જે, બ્રાહ્મણ જમાડે જેહ
તેહ નરકમાં ઉપજે, અતી અભી તાપ વીષેહ ૨૧
- પ્રગટ પાઠમે વાત એ, આદ્રમુની વચ જોય
તો અસંજતીના દાનમે, ધર્મ પુણ્ય કેમ હોય ૨૨
- કોઈ કહે છદ્મસ્થ હતા, આદ્ર મુની તેહવાર
કહ્યું તાણમાં તેહ વચ, કેમ કહીયે તસુસાર ૨૩
- તેને કહીયે આદર મુની, ચરચા કરી વીશાલ
ઐધ્ધમતી ગોશાળથી, સાગમતીથી નીહાળ ૨૪
- એક દંડીયા પ્રમુખને, ઊતર દીયા વીચાર
તે સત્ય જાણે તમે, તો એ પણ સત્ય ઉદાર ૨૫
- જો અન્ય પ્રતે સત્ય છે, બ્રાહ્મણ પ્રતી અવદાત
ઉત્તર અસત્ય કહો તમે, આ કયા લેખાની વાત ૨૬
- સુત્ર સુયગડાંગ અગીઆરમે, દાન પ્રસંસે સંત
વધવંછે છ કાયનો, એમ લાખ્યો લગવંત ૨૭
- તૃતીય કરણ પ્રશંસીયા, હીન્સક કહીયે તાહી
તો દાન દેવે તે ધુર કરણ, તે હીંસક કેમ નાહી ૨૮
- કરે પ્રસંસા કુશીલની, તેને કેમ બંધ થાય
તો સેવે તેતો પેહલે કરણ, શુ કહીયે તેને સોય ૨૯
- તેમ સાવદ્ય દાન પ્રશંસીયા, કર્મ તણો બંધ થાય
તો દાન આપે તે ધુર કરણ તેને પાપ બંધ
અધીકાય ૩૦
- દાન નીષેદયા વૃત્તીની, છેદ કરે એમ ખ્યાત
કહ્યો અર્થ મે કાળએ, વર્તમાનમે થાત ૩૧

મળતો અર્થ એ સુત્રથી, દેખો ન્યાય વીચાર	
ઠામ ઠામ સુત્રે કહ્યો, સાવહય દાન અસાર	૩૨
અસંજતીને દાન દે. પાપ એકાંત આખ્યાત	
સુત્ર ભગવતીને વીધે, દેખો તજ પક્ષપાત	૩૩
તે માટે વર્તમાન જ, કાળ વીધે જે મુન	
મુન કહે ત્રણ કાળમાં, શ્રદ્ધા તાસ જળુન (ખોટી)	૩૪
ખીજ સુગડાંગ વીધે, પાંચમા અધ્યયને પેળ	
દે તો લે તો એહવો, વર્તમાન મે દેખ	૩૫
પુણ્ય પાપ નહી કહે તીહાં, એહવુ વચ અવલોચ	
તે માટે વર્તમાન હીજ, કાલે મુન જ જોય	૩૬
કહ્યો ઉપાશક અંગયે, સુત સકડાલ ઉદાર	
ગોશાળા ને આપીયા, ફળગ સેજ્યા સંથાર	૩૭
કહ્યો પ્રભુના ગુણ કર્યા, તેહથી આપુ સોય	
પણ નીચ્યય નહી ધર્મતપ, એમ કહી દીધુ જોય	૩૮
દીધા ગોશાળક ભણી, નહી ધર્મ તપ સદ્ય	
તેમજ અનેરા ને દીયા, કેમ થાય પુણ્ય બંધ	૩૯
દુઃખ વીપાક માંહી કહ્યો, મૃગાલોહા દેખ	
ગૌતમ પુછ્યો વીર પ્રતે, પુત્રં ભવે ઇષ્ટપેખ	૪૦
શ્યુ દીધો શ્યું ભોગવ્યો, એમ પુછ્યો ગણીરાય	
તેથી દાન કુંપાત્રના, ફળ અતી કટુક કહાય	૪૧
પ્રદેશી કેશી ભણી, જોલ્યો એહવી વાય	
ચાર ભાગ એ રાજના, હુ કરસ્યુ મુનીરાય	૪૨
એક ભાગ રાણ્યા નીમીત, ખીજે ભાગ ખજાણ	
ત્રીજે હય ગય અર્થ હી, ચોથો દેવા દાન	૪૩

ચારે સાવઝ જાણીને મૌન રહ્યા મુનીરામ	
ત્રણ ભાગ જેમ ચોથો પણ, જાણી સાવધ તાય	૪૪
પણ ન કહ્યો ત્રણ ભાગનો, હેતુ અધની રાશ	
તુર્ય ભાગ તો પુણ્ય બંધ, એમ ન કહ્યો શુણ્ણતાસ	૪૫
ચારે ભાગ ભળાયને, પ્રદેશી રાજા ન	
ની જ લક્ષ્મી મેટી થયો, ધર્મ કરવા સાવધાન	૪૬
તુર્ય ભાગ દાન તાલકે, નીત પ્રત્યે ધાન રંધાય	
વણી મગ રાંક જમાડવે, ત્યાં જીવ હીંસા અધીકાય	૪૭
સાત હજાર જે ગામના ચાર ભાગ તેને કીધ	
દાન તાળકે થાપીયો, ચોથો ભાગ પ્રસીદ્ધ	૪૮
ધાન તાળકે ગામ હતા, સાડા સત્તર સો જેહ	
તેની હાંસલ ધાન રંધાયને, દાન શાળા માંડેહ	૪૯
રોજ હજારો મણુ તદા, ધાન રંધતા જાણુ	
થાય હજાર મણુ ત્યાં, અગ્ની, પાણી ધમસાણુ	૫૦
ઉદક વીષે કુવારાદીક કુન, વળી વનસ્પતી જળમાય	
લુણુ મણુ બંધ લાગતો, અનેક મુવા તશકાય	૫૧
વાયુ જીવ વીરાધના, તે પણ તેમા વીશેષ	
મોટો આરંભ એ સહી, દાન શાળામાં દેખ	૫૨
દીન દીન પ્રતે ખટકાય હણુ, અનંત જીવોની ઘાત	
ન ગીણુપાપ હીંસા તણુ, તેના ઘટમાંહી મીથ્યાત	૫૩
અસંયતી બહુ પોષીમા, કરે ખટકાય વીણુસ	
ધર્મ પુન્ય કેમ તેહમે, જીવો હૈયે વીમાશ	૫૪
ધર્મ હેતુ પ્રતી જીવને, હણ્યા દોષ ન કોય	
કહ્યું અનાય વચન એ, આચારંગે જોય	૫૫

કહ્યો ધર્મ ને નારણે, જીવ ન હુણવો કેય	
એ આર્થનો વચન છે. ધુર અંગે અવલોચ	૫૬
તેથી પરદેશી તણી, દાનશાળા પહીછાણ	
શ્રી જીન આજ્ઞા બહાર છે, સમજો ચતુર સુખાણ	૫૭
જ્ઞાતા અધ્યેયને તેરમે, જે નંદન મણીહાર	
નંદા પુષ્કરણી તણો, આખ્યો બહુ વિસ્તાર	૫૮
ચાર દીશે ચાર બાગ વળી, ચાર બાગ ચાર શાળ	
પુર્વ બાગ વીધે પ્રવર, ચીત્ર સભા સુગીશાલ	૫૯
વીવીધ રૂપ ચીત્ર્યા તીહાં, નયનોને સુખદાય	
નાટકના ધુંકાર બહુ, જન મન હુલસત થાય	૬૦
દાનશાળા દક્ષીણ વને, દીયે દાન દગ ચાલ	
જમાડે વણી મગરાંક બહુ, ભોજન વીવીધ રસાલ	૬૧
તીગચ્છા શાળા પશ્ચીમ વને, રાખ્યા વૈદ સુતામ	
ઓપધ કરી રોગી ભણી, કરે અધીક આરામ	૬૨
શુભ અલંકાર ઉત્તર વને, નાઈ પ્રમુખ બેશાય	
રોગી પ્રમુખ ભણી તીહા, હુજમત સનાન કરાય	૬૩
એમ બહુ અસંચતી ભણી, સુખ જ્ઞાતા ઉપજાય	
ઉપના છેડે સોળ ગદ, નંદનરે તનુ માય	૬૪
કાલ કરી દેડકો હુવો, નીજ પુષ્કરણી માય	
સાવજ કાર્યના કડવા ફળ, નીમંજ વીચારો ન્યાય	૬૫
જ્ઞાતા અધ્યેને આઠમે, જીઓ ચતુર સુમર્મ	
ચોખી સન્યાસણ કહ્યું દાન ધર્મ સુચી ધર્મ	૬૬
દાનધર્મ સુચી ધર્મ કર, નીર વીધ સ્વર્ગે જાય	
મઢી ભણી ચોખી કહી, એ નીજ શ્રદ્ધા તાય	૬૭

ત્યારે મલ્લી કહ્યો ચોખી ભણી, લોહીએ ખરડ્યો	
જેહ	
વસ્ત્ર લોહીથી ધોવતાં, શુદ્ધ હુવે કેમ તેહ	૬૮
તેમ અઠાર પાપ પ્રતે, સેવે જે કેઈ જંત	
તેહ નીમંજ કમ વીધ હુવે, દીધો એ દૃષ્ટાંત	૬૯
રૂધીરે ખરડ્યો વસ્ત્ર જે, જળ આદી કરી શુદ્ધ હોય	
તેમ હીસાદીક પાપ તજ્યા, જીવ નીમંજ હુવે સોય	૭૦
સચીત અચીત સહુને દીધા, પુણ્ય કહે છે જેહ	
કેડાયત ચોખી તણા, ન્યાય વીચારી લેહ	૭૧
દશમે ઠાણે જોઈ લો, પ્રભુ કહ્યા દશ દાન	
સંશેપે કહીયે તેને, સાંભળો ચતુર સુભણ	૭૨
સચીત અચીત જળ અન લુણ, અગ્ની જમી	
કંદ જાણ	
અનુકંપા આણી દેવે, તે અનુકંપા દાન	૭૩
બીજે દાન સંગ્રહ કહ્યો, પોણે બંદીવાન	
તથા છોડાવે દામ દે, ચોર પ્રમુખ ને જાન	૭૪
ગ્રહ કરડા જાણી કરી, થાવરીયાને જાન	
દેવે ભય આણી કરી, ત્રીજે ભયદાન	૭૫
ખચ કરે મુવા પછી કે, જીતીત કરીયા જાન	
શ્રાધ છ માસી પ્રમુખ, તે ચોથો કાલુણીદાન	૭૬
લોકની લજ્જાએ કરી, સમીત અચીત ધનધાન	
દેવે અસંજતીને જે, પાંચમે લજ્જાદાન	૭૭
મોસાળુ પેહરામણી, જશ અહંકારે જાન	
દીયે રાવલીયા પ્રમુખને, છઠ્ઠા ગર્વદાન	૭૮

કુશીળનો અર્થ છતો, ગણીકા દીકને જાન	
દેવે દ્રવ્ય તેને કહ્યું, સાતમુ અધર્મ દાન	૭૬
ધર્મ દાન વર આઠમું, ત્રણ લેદ છે તાસ	
સુત્ર સુપાત્ર દાન વળી, અભય દાન ગુણ રાસ	૮૦
આગમ અર્થ જતાવીને, તેનો મીઠાત્વ મીઠાય	
શુદ્ધ સમઠીત પમાડીયે, સુત્ર દાન કહીવાય	૮૧
પાંચ મહાવ્રતધારી સુની, દેવે સુજતો તાસ	
દાન સુપાત્ર તેને કહ્યો, બીજો લેદ સુવીમાસ	૮૨
ભય નહીં દે જંતુ ભણી, હણવાના પર્યખાણુ	
તે અભય એ લેદ ત્રણ, ધર્મ દાનના જાણુ	૮૩
સચીત્તા દીક જે દ્રવ્ય બહુ, દેવે ઉધારા જેમ	
ધ્યાન પાછો લેવા તણો, નવમો કાયેન્તી એમ	૮૪
લેણાયતને જેમ દીયે, હાંતી નેતા દેય	
દીધા પછી પાછા લીયે, દશમુ કાયન્તી તેય	૮૫
ધુર વહોરા જેમ ઉભયએ, દીધા પ્રથમ દે તેહ	
તે નવમું વળી દશમુ જે, દીધા પાછો દે જેહ	૮૬
ધર્મ દાન અઠમ તે છે, શ્રી જીન આજ્ઞા માંહી	
બાકી દાન નવ છે જે, જીન આજ્ઞામા નાહી	૮૭
અસંજતીને દાન દે તેને, કહ્યો અધ એકાંત	
નવ દાન તેહને વીધે, દેખોજી બુધવંત	૮૮
એ દશ દાન કહ્યા છે જે, ગુણ નીપ્પન્ન તેના નામ	
પણ જીન આજ્ઞા બાહીરા, તે સાવજ અધ ધામ	૮૯
વેશ્યાને દેવે તેને, પ્રત્યક્ષ અધર્મ પેખ	
દેખાય લોક વીધે તેને, અધર્મ નામ સંપેખ	૯૦

- ધર્મદાન વીન શેષ આઠ, તે પણ અધર્મ જાન
 ગુણ નીળપન એ નામ તેને, ભાખ્યા શ્રી ભગવાન ૯૧
- શ્રી જીનવર જે દાનની, આજ્ઞા નહીં દે કેય
 ધર્મ પુણ્ય નહીં તેહમાં, હૈયે વીચારી જોય ૯૨
- દશમે ઠાણે ધર્મ દશ, પાખંડ ધર્મ આખ્યાત
 પણ તે નહીં આજ્ઞા વીધે, તેમજ દાન અવદાત ૯૩
- સુત્રચારીત્ર જે ધર્મ એ, શ્રી જીન આજ્ઞા માંહી
 તેમજ જીન આજ્ઞા વીધે, ધર્મદાન કહેવાય ૯૪
- જીન આજ્ઞા જે ધર્મની, તે નીર્વંધ પહીંછાણ
 આજ્ઞા નહીં જે ધર્મની, તે તો સાવધ જાણ ૯૫
- જેમ આજ્ઞા જે દાનની, તે નીર્વંધ અવલોચ
 આજ્ઞા નહીં જે દાનની, તે સાવધ છે સોચ ૯૬
- દશમે ઠાણે સ્થવીર દશ, ભાખ્યા શ્રી ભગવાન
 સાવધ નીર્વંધ એલખો, જીન આજ્ઞા કરી જાન ૯૭
- તેમજ જીન આજ્ઞા કરી, સાવજ નીર્વંધ દાન
 એલખને નીર્ણય કરે, તે કહીયે જુદીવાન ૯૮
- નવ મે ઠાણે પુણ્ય બંધ, નવ વીધ સમુચ્ચેખ્યાત
 અન પુણ્ય વળી પાણુ પુણ્ય, લોણુ પુણ્ય ૯૯
- વીખ્યાત
- સયાણુ પુણ્ય વળી વસ્ત્ર પુણ્ય મન પુણ્ય નથ
 પુણ્ય કાય
- નમસ્કાર પુણ્ય નવમુ, સમુચ્ચેહી કહીવ.ય ૧૦૦
- કેઈ કહે અન્ન પુણ્ય એમ, સમુચ્ચય આંખ્યો સાંમ
 તે માટે સહુને હીધા, પુણ્ય બંધ છે તામ ૧૦૧

- એમ કહે તેને પુછીયે, અન્ન પુણ્ય આજ્યો સોય
તે શેક્યો દીધા પુણ્ય હુવે, કે કાચો દીધા હોય ૧૦૨
- કે અન્ન પુણ્ય રાંધ્યો દીધા, સમીત દીધા પુન્ય થાય
તથા અચીત્ત દીધા થકા, પુણ્ય બંધ કહેવાય ૧૦૩
- દીધા સુજતો પુણ્ય છે, અથવા અસુજતો દીયેહ
પાત્ર પ્રતે દીધા પુણ્ય છે. તથા કુપાત્ર વીણેહ ૧૦૪
- મુની પ્રતે દીધા પુણ્ય છે, તથા અસાધુ પ્રતેહ
ચોર કસાઈ ને દીધા, વળી ગણીકા પ્રતેજ દેહ ૧૦૫
- રાત્રે જ દીધા પુણ્ય છે, કે દીવસે દીધે જ
મનમાં હોય તે કહી દો, શરમ કેમ રાખે જ ૧૦૫અ
- સમુચ્ચય આજ્યો અન્ન પુણ્ય, તે માટે અવલોચ
સહુને દીધા પુણ્યનો, તુઝ લેખે બંધ હોય ૧૦૬
- એય તસકર ગણીકા દી જે, સહુને દીધા પુણ્ય
તેથી સઘળા પાત્ર છે, નહી કુપાત્ર જબુન્ય ૧૦૭
- પાણુ પુન્ય સમુચ્ચય કહ્યો, તે અચીત પાયા
પુણ્ય હોય
- કે સચીત ઉદક પાયાં થકાં, પુણ્ય બંધ તેને જોય ૧૦૮
- જો સચીત પાયાથી પુણ્ય હુવે, તો છાણ્યો પાવેહ
અથવા અણુછાણ્યા ઉદક પ્રતી, પાયા પુણ્ય કહેહ ૧૦૯
- વળી સુજતા ઉદક પ્રતે, પાયા તેને પુણ્ય હોય
અથવા ઉદક અસુજતો, પાયા પુણ્ય અવલોચ ૧૧૦
- પાત્રે દીધા પુણ્ય છે, તથા કુપાત્ર વીણેહ
મુની પ્રતે દીધા પુણ્ય છે, તથા અસાધુ પ્રતેહ ૧૧૧

- દીવસે પાયા પુણ્ય છે, કે રાત્રી વીવેહ
 શરધા હોય તે પ્રગટ કહો, શંકા કેમ રાખેહ ૧૧૧અ
 ચોર કસાઈને દીધા, વલી ગણીકા પ્રતી જોય
 તુમ લેખે સહુને દીધા, પુણ્ય બંધ અવલોચ ૧૧૨
 લયણ પુણ્ય સમુચ્ચય કહ્યો. તે જગ્યા નવી કરાય
 છ કાય હણી દે તેને પુણ્ય, કે તૈયાર દીધા થાય ૧૧૩
 સુપાત્રને દીધા પુણ્ય છે. તથા કુપાત્ર વીવેહ
 મુનીપ્રતે દીધા પુણ્ય છે, તથા અસાધુ પ્રતેહ ૧૧૪
 ગણીકા ચોર કસાઈ પ્રતે, દીધા પુણ્ય બંધાય
 સમુચ્ચય લયણ પુણ્યે કહ્યો, ઉત્તર દેવો તહાય ૧૧૫
 સયણ પુણ્ય સમુચ્ચય કહ્યો, ઝાડ કટાય કટાય
 પાટ બાળેટ કરાવીને, દીધા પુણ્ય બંધાય ૧૧૬
 કે તૈયાર દીધા પુણ્ય છે, પાત્ર કુપાત્ર લણીજ
 સાધુ અ સાધુને દીધા, તે કોણ મે પુણ્ય કહીજ ૧૧૭
 ગણીકા ચોર કસાઈ પ્રતે, દીધા પુણ્ય અવલોચ
 સમુચ્ચય સયણ પુણ્યે કહ્યો, ઉત્તર દેવો સોય ૧૧૮
 વસ્ત્ર પુણ્ય સમુચ્ચય કહ્યો, કપડા નવા વણાય
 ઘોવાય દીધા પુણ્ય છે, કે તૈયાર દીધા તહાય ૧૧૯
 પાત્રે દીધા પુણ્ય છે, તથા કુપાત્ર વીવેહ
 સાધુ અસાધુને દીધા, કોણ મે પુણ્ય કહેહ ૧૨૦
 ગણીકાચોર કસાઈ પ્રતે, દીધા પુણ્ય બંધાય
 સમુચ્ચય વત્થ પુણ્ય કહ્યો. ઉત્તર દેવો ન્યાય ૧૨૧
 મન પુણ્યે સમુચ્ચય કહ્યો, સાવજ અશુદ્ધ જબુન્ય
 મન પ્રવર્તાણ પુણ્ય છે, કે નીર્વંધ મનથી પુણ્ય ૧૨૨

પાંચ આશ્રવ સેવણ તણાં, મનથી પુણ્ય બંધાય	
પંચ આશ્રવ છોડણ તણાં, મનથી પુણ્ય બંધ થાય	૧૨૩
સમુચ્ચ મન પુણ્યે કહ્યો, સાવધ મન પ્રવર્તાય	
તેથી પુણ્ય બંધે કે નહી, ઉત્તર દેવો તાંય	૧૨૪
વચ પુણ્યસમુચ્ચ કહ્યો, સાવઝ અશુદ્ધ જખુન્ય	
વચ બોલ્યાથી પુણ્ય છે, કે નીવંધ વચથી પુણ્ય	૧૨૫
સમુચ્ચ વચ પુણ્યે કહ્યો, મુખથી બોલે ગાલ	
એક ગણે નવકાર શુદ્ધ, શેનાથી પૂણ્ય બંધ નીહાલ	૧૨૬
કાય પુણ્યે સમુચ્ચ કહ્યો, સાવઝ તન પ્રવર્તાય	
તેહ થઈ પુણ્ય બંધ હુવે, કે નીવંધ તનુથી થાય	૧૨૭
શીત તાપ શરીરે ખમે, તેથી પૂણ્ય બંધાય	
ધણે દળે મોળે હરી, તેથી પુણ્ય બંધ થાય	૧૨૮
હીંસા જુઠ અદત્ત વળી, ચોથો આશ્રવ તાહી	
સમુચ્ચ કાય પુણ્યે કહ્યો. તેનાથી પુણ્ય કે નાહી	
નમસ્કાર સમુચ્ચ કહ્યો. સીદ્ધ સાધુ પ્રતી જોય	૧૨૯
નમસ્કાર કીધા પુણ્ય છે, કે અન્ય પ્રતે કીધા હોય	
કુતરાબાઈ રામ રામ, કાગડાબાઈ રામ રામ	૧૩૦
એમ ચંડાળ બણી નમ્યા, પુન્ય છે કે નહી તામ	૧૩૧
વીનય કરે સગલા તણી, વીનય વાદી અવલોચ	
તેને પાખંડી પ્રભુ કહ્યો, સુત્રે એ વચ જોય	૧૩૨
જો નમસ્કાર સહુને કર્યા, પુણ્ય કહે મતી મંદ	
તે કેડાયત જાણવા, વીનય વાદીના અંધ	૧૩૩
અન્ન પુણ્ય સમુચ્ચ કહ્યો, તે માટે અવલોચ	
સહુને અન્ન દીધાં થકાં, પુણ્ય કહે જે કેાય	૧૩૪

- તેને લેખે સમુચ્ચય કહ્યા, મન પુણ્ય વચ પુણ્યકાય
એ પણ ત્રણે અસુધ થકી, પુણ્ય તણો બંધ થાય ૧૩૫
- જો સાવધ મન વચ કાયથી, પૂણ્ય બંધ નહી થાય
અન્ન પણ દીયા કુંપાત્રને, પૂણ્ય બંધે કૌણ ન્યાય ૧૩૬
- નમસ્કાર પુણ્યે અપી, સમુચ્ચય કહીયે પેખ
સહુને નમન કર્યા થકા, પુણ્ય બંધ તસુ લેખ ૧૩૭
- ગણીકા ચોર કસાઈ પ્રતી, હાથ જોડી નમસ્કાર
કીધા પણ પૂણ્ય બંધ હુવે, જૈન લેખે અવધાર ૧૩૮
- સર્વ લાજી જો અન્ન દીધા, વળી સહુને નમસ્કાર
કીધા પૂણ્ય તો જોઈ લો, સાતમા અંગ મઝાર ૧૩૯
- અન્ય તીથી ને નહી કર, વંદના ને નમસ્કાર
અશણ્ણાદીક પણ હઉ નહી, આજુંદ કહ્યું ઉઠાર ૧૪૦
- મુની વીન અન્ય પ્રતી અન્ન દીયા, વળી કીધા
નમસ્કાર
- પૂણ્ય હુવે તો કેમ લીધો, આનંદ અભીગ્રહ સાર ૧૪૧
- જેને અન્ન દીધા પુણ્ય હુવે, તેહને પણ શીરનામ
નમસ્કાર કીધા છતાં, પૂણ્ય હુવે છે તામ ૧૪૨
- તે નવેહી નીવંધ છે, સાધુને નમસ્કાર
કીધા પૂણ્ય છે તો તસુ, અન્ન દીધા પૂણ્ય સાર ૧૪૩
- જળ પણ નીરોશણ તસુ, અન્ન દીધાથી પૂણ્ય દેખ
જગ્યા પણ તેને સુઝતી, આખ્યાથી પૂણ્ય પેખ ૧૪૪
- સયણપાટ પ્રમુખ તેને, દીધાથી પુણ્ય જોય
વસ્ત્ર પણ નીરહોષણ તેને, દીધાથી પૂણ્ય હોય ૧૪૫

મન વચ કાયા પણ નળી, નીરવધથી પૂણ્ય બંધ	
નમસ્કાર પાંચ પદ પ્રતી, કીધાથી પૂણ્ય બંધ	૧૪૬
નીરવધને લેખે નવે, બોલ શરીખા શુદ્ધ	
નવે સરખા નહી કહે, શ્રદ્ધા તેની વીરુદ્ધ	૧૪૭
સાધુને કહ્યે છે જે, તેહીજ દ્રવ્ય આખ્યાત	
અનેરા દ્રવ્ય નહી કહ્યા, જુઓ તજ પક્ષપાત	૧૪૮
અજ્ઞ સાધુને જોઈએ, જળ પણ મુનીને તહાય	
ચાહીજે તે કારણે, પાણ પૂણ્ય કહેવાય	૧૪૯
જગ્યા પાટ બાળેટાદીકનો, પડે સાધુને કામ	
કપડા પણ સાધુ તણે, અવશ્ય જોઈએ તામ	૧૫૦
એમ કહ્યે સાધુ બણી, આખ્યા તેહીજ બોલ	
જુઓજુ જુઓ તમે, આંખ હૈયાની બોલ	૧૫૧
સાધુ વીના જો અન્ય પ્રતે, દીધા પૂણ્ય જો હોય	
તો ગાય પૂણ્ય કેમ નથી, કહ્યો, ભેશ પૂણ્ય પણ જોય	૧૫૨
સોના પુણ્ય રૂપા પૂણ્ય, હીરા પૂણ્ય ઉદાર	
મોતીને માણેક પૂણ્ય, ખેતી પૂણ્ય વીચાર	૧૫૩
ઈત્યાદીક મુનીવર બણી, નહી કહ્યે તે બોલ	
સુત્ર વીણે તે નવી કહ્યા, જુઓજુ દીલબોલ	૧૫૪
મુની પ્રતે નહી કહ્યે તે, એક પણ બોલ કહંત	
તો તમે કહેતા અન્ય પ્રતે, દીધા પણ પૂણ્ય હુન્ત	૧૫૫
ત્યારે કેાઇ કહે કહ્યો અર્થમા, પાત્રે અન્ન દીધેહ	
તીર્થકર નામાદી જે, પૂણ્ય પ્રકૃતી બંધેહ	૧૫૬
પાત્ર થકી જો અન્ય પ્રતે, દીધા અનેરી તાંહી	
પૂણ્ય પ્રકૃતી બંધ એવો કહ્યો, અર્થની માંહી	૧૫૭

તેને કહીએ જે પાત્રને, આખ્યા છતાં જ તેહ	
તીર્થંકર નામાદી જે, પૂણ્ય પ્રકૃતી બંધેહ	૧૫૮
આદી શબ્દમા તો બધી, પૂણ્ય પ્રકૃતી સહુઆય	
એક પણ બાકી નહી રહી, નીમંજ વીચારો ન્યાય	૧૫૯
રૂખવાદીક કહેવા થકી, જન ચોવીસે આય	
ગોતમાદીક ગણવા થકી, ચૌદ હજાર મુનીરાય	૧૬૦
તેમ તીર્થંકર નામાદી એમ, આદી શબ્દની માંય	
પૂણ્ય પ્રકૃતી આવી સહુ, બાકી ન રહી કાય	૧૬૧
પાત્ર થકી જો અન્ય પ્રતી, દીધા અનેરી જાણ	
પૂણ્ય પ્રકૃતી બંધે છે તે, અર્થ વીરૂધ્ધ પહીછાણ	૧૬૨
આદી શબ્દમાં તો બધી, પૂણ્ય પ્રકૃતી સહુ આય	
વળી અનેરી પુણ્યની, પ્રકૃતી કંઈ કહેવાય	૧૬૩
કોઈક ઠાણા અંગમાં, છે એ અર્થ જબુન્ય	
સહુ ઠાણા અંગમે નહી, પાઠ વીના અર્થ સુન્ય	૧૬૪
અન્ય પ્રત્યે દીધા અન્ન જે, પૂન્ય પ્રકૃતિ બંધેહ	
વૃત્તી વીષે એ નહી કહ્યો, અભેય દેવ સુરેહ	૧૬૫
પાત્રે અન્ન દેવા થકી, જે તીર્થંકર નામાદી	
પૂણ્ય પ્રકૃતીનો બંધ તે, અન્ન પૂણ્ય સંવાદી	૧૬૬
વૃત્તી વીષે એટલો જ છે, પણ અન્ય પ્રતી દીધા સોય	
બંધે અનેરી પૂણ્ય પ્રકૃતો, એહવુ કહ્યુ ન કોય	૧૬૭
પાઠ વીષે પણ એ નહી, વૃત્તી વીષે પણ નાંય	
સુત્ર થકી પણ નહી મળે, એ વીરૂધ્ધ અર્થ એ ન્યાય	૧૬૮

અભયદાન

રચનાર શ્રીમદ શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય ત્રેશઠ
સલાકા ચરીત્ર

મન વચન કાયાએ કરીને જીવનો વધ કરવો
નહી કરાવવો નહી અને કરનારની અનુમોદના કરવી
નહી તેનું નામ અભયદાન છે પાનુ. ૧૩ જીવ
વધનો ત્યાગ કરવો તેનું નામ અભયદાન છે.

લોકોત્તર દાન

શ્રી સીધ્ધ ચક્ર વર્ષ ખ્રીજી અંક ૧૨મો પાનુ
૨૮૫ પ્રશ્ન. ૬૫૩ શં. ૧૯૬૦ ફાગણ વદ ૭ તા.
૧૫-૩-૧૯૩૪ ગુરુવાર સમાધાન કાર શ્રી મદ સાગરા
નંદ સુરીશ્વરજી

શ્રી. પુત્ર. કણ્ણ (અનાજ) કંચનઆદી (પૈસા વીગેરે)
સંસારીક કાર્યમાં મદદે દેનારો શનેપાતવાળાને (દુધ)
શાકર દેનારની માફક શત્રુ રૂપજ છે.

લોકોત્તર જ્ઞાનદાન

સમાધાનકાર શ્રીમદ સાગરાનંદ સુરીશ્વરજી સીધ-
ચક્ર વર્ષ ૧, અંક ૧૩, પ્રશ્ન ૩૪૯, પાનુ ૩૦૮, તા.
૧૦-૪-૧૯૩૩

નવ તત્ત્વનું જ્ઞાન આપવામાં આવે તે જ્ઞાનદાન
કહેવાય તે સીવાય સોલીસીટર, બેરીસ્ટર વીગેરે વ્યવ-
હારીક જ્ઞાન તે જ્ઞાનદાન કહી શકાય નહી તે સાચુ

જ્ઞાન નહીં હોવાથી ખરેખર અજ્ઞાન દાન છે કારણ કે સંસારમાં ડુબાડવાનું પરમ કારણ છે.

લોકોત્તર દયા દાન

વીર શાશન જીનું વર્ષ. ૨૦ નવું વર્ષ, ૧૭ અંક ૨ જે પાનું ૨૧ શં. ૧૯૯૪ આશો સુદ ૧૩ શુકરવાર તા. ૭-૧૦-૧૯૩૮ રચનાર વાચક મુખ્ય શ્રી ઉમાસ્વાતી મહારાજ શ્રી તત્વાર્થ સુત્રમાં ફરમાવે છે.

સ્વ. પરોપકાર્યે અ પાણાદી સ્વ દ્રવ્યો નો પાત્રમાં અતી સર્ગ ત્યાગ કરવો તે દાન છે જે દાનની પાછળ સ્વ (પોતાના) પર (બીજાના) બિભય (બંન્નેના)ના ધર્મની અર્થાત આત્મિક કલ્યાણની જ આકાંક્ષા નથી કીંતુ લોકીક કલ્યાણની જ આકાંક્ષા છે તે દાન બહારથી દયા દાનનો ભાસ કરાવનાર હોવા છતાં દયા દાન પણ નથી.

સખાવતથી ધર્મની વૃદ્ધી થતી નથી કીંતુ અટકે છે આ વસ્તુ સમજવા જેવી છે.

અન્ન પુણ્યનો અર્થ સુધ્ધ, વૃત્તી વીધે કહ્યું સોય પાત્રે દીધા પૂણ્ય કહ્યું પ્રત્યક્ષ હી અવલોચ ૧૬૬
વૃત્તી માને તેને લેખે પણ, પૂણ્ય પાત્રેજ દીધે જેહ અર્થ ન માને એહ તેણે, વૃત્તી ન માની તેહ ૧૭૦
સુત્ર ભગવતી સુગઙ્ગ, ઉત્તરા ધ્યેયન ઉભસ અસંજતી પ્રતે દાનદે, કહ્યા અશુભ ફળ તાસ ૧૭૧
એમ બહુ બિતમ નરો, રાખો સુત્ર પ્રતીત શ્રી જીન આજી ઉત્થાપને, મત કરો કેાઈ અનીત ૧૭૨

ઠાણા અંગ ઠાણે તુર્યવર, ચોથા ઉદ્દેશા માય	
ચાર મેહ પ્રભુ આખીયા, સાંભળાને ચીત ત્યાય	૧૭૩
એક વર્ષે જે ખેત્રમેં, અખેત્ર વર્ષે નાંહી	
અખેત્ર વર્ષે એક પણ ખેત્ર ન વર્ષે તાંહી	૧૭૪
એક ખેત્રે પણ વર્ષે તેં, અખેત્રે પણ વર્ષાય	
એક ખેત્રે નહી વર્ષે તેં, અખેત્ર વર્ષે નાંહી	૧૭૫
એ દ્રષ્ટાંતે પૂરૂષની, ચાર જાતી કહેવાય	
દેવે પાત્ર વીશેજ એક, દેવે કુપાત્રે નાય	૧૭૬
એહવીધ કહ્યા કુપાત્રને, કુક્ષેત્ર જેવા મુખ્ય ન્યાય	
વાળ્યો જ્યાં ઉગે નહી, તે કુખેત્ર કહેવાય	૧૭૭
તે માટે જેમ કુપાત્રને, દીધા શુભ અંકુર	
ઉગે નહી તે કારણે, કહ્યા કુક્ષેત્રે ભુર	૧૭૮

અથ બાવીસમુ શ્રાવકને દીધા શ્યુ થાય
હોહરા

કોઈ કહે શ્રાવક ભણી, અશણ્ણાદીક આપેહ	
તેહને શું ફળ સંપન્ને, હવે તેનો ઉત્તર લેહ	૧
બીજા સુગડાંગે કહ્યો, બીજા અધ્યેયન વીષેહ	
અથવા પ્રથમ ઉવાર્ધમાં, પ્રશ્ન વીશમે લેહ	૨
ખાવું ને વળી પીવાણું, શ્રાવક તણો જ જ્ઞેય	
અવૃત માહે આખીયો, વળી ગેહણો અવલોય	૩
ત્યાગ ત્યાગ સહુ મત છે, રાખ્યો જે આગાર	
તેહને અમત આખીયે, વાડૂ ન્યાય વીચાર	૪
બીજો આશ્રવ ઠાખીયો, અમત ને જીનરાય	
ઠાણાંગઠાણે પાંચમે, વળી સમવાયંગ માંચ	૫

ભાવ શસ્ત્ર અવ્રત ભણી, ભાળ્યો શ્રી જગભાણુ	
શંકા હોય તો જોઈ લો, ઠાણાંગ દશમે ઠાણુ	૬
તેનાથી હૈયે વીચારીયે, શ્રાવકને અવલોચ	
અવ્રત સેવાયા છતાં, ધર્મ પૂણ્ય કેમ હોય	૭
શ્રાવક તે વ્રતે કરી, દેવ વીમાનીક થાય	
કહ્યું ભગવતો પ્રથમ સત, આઠમોદેશક માંય	૮
ગૃહસ્થને દેવો તજ્યો, સ્યુ જાણી મુનીરાય	
તે સંસાર ભ્રમણુ તણો, હેતુ જાણી તાય	૯
સુગડાંગ નવમે કહ્યાં, ગાથા તેવીસમા તાહી	
તેથી શ્રાવક આવીયો, પ્રત્યક્ષ ગૃહસ્થ માંહી	૧૦
પંદરમોદેશ નીશીયમે, મુની અન્ય તીર્થ પ્રતેહ	
અથવા ગૃહસ્થ વ્રતે વળી, અશણુદીક આપેહ	૧૧
વસ્ત્ર પાત્ર વળી કાંજળી, રજોહરણુ સુવીચાર	
એ આઠ જોલ દેવે તેનો, દંડ ચોમાસી ધાર	૧૨
હેતા પ્રતે અનુમોદીયા, દંડ ચોમાસી આય	
તે માટે ગૃહસ્થ વીધે, શ્રાવક પણ અહીયાં આય	૧૩
તેને મુની પોતે દે નહી, વળી જેને દેવે કોય	
અનુમોદે નહી તેહને, રૂપી આચાર સુ જોય	૧૪
ત્રીજે કરણુ અનુમોદીયા, દંડ ચોમાસી આય	
તો પહેલે કરણુ દેવે તેને, ધર્મ પૂણ્ય કેમ થાય	૧૫
પડમાધારી પણ અહીયા, આવ્યો ગૃહસ્થ વીધેહ	
તેને અસણુદીક નહી દેવે, મહા મુની ગુણગેહ	૧૬
તે પડમાધારી પ્રતે, ગૃહસ્થ દેવે, કોઈ આહાર	
તો મુની અનુમોદે નહી જુઓ ત્યાગ વીચાર	૧૭

હેતા પ્રતે અનુમોદીયા, મુનીવરને હંડ આય	
તો દેવાવાળાને ધર્મ કેમ, તેનુ ખાવુ અવ્રતમાય	૧૮
ગૌતમ પ્રતે સંચાર મે, આનંદ આખ્યો એમ	
હે ભગવંત હુ ગ્રહસ્થ છુ, ગ્રહી મઝે વસુ જ તેમ	૧૯
તે ગ્રહી મઝે વસતા બણી, એટલો અવધી ઉત્પન્ન	
પુવં દીશી લવણો દધી, જોયણ પાંચસે યોજન્ન	૨૦
દેખુ તે હુ ક્ષેત્ર પ્રતે, દક્ષીણ પશ્ચીમ એમ	
વળી ઉત્તર દીશીને વીધે, ચુલ હેમવંત તેમ	૨૧
ઉચો સૌધર્મ કલ્પ લગ, અધો નરક ધૂર તાસ	
સહસ્ર ચૌરાશી વર્ષ સ્થીતી, લોહુચ નરકાવાસ	૨૨
ગૌતમ બોલ્યા એવડો, મોટો અવધી ઉદાર	
ગ્રહસ્થ બણી નહી ઉપજે, હે આનંદ વીચાર	૨૩
તે માટે તુ એહની, લે આલોવણ સાર	
જાવ પ્રાયશ્ચીત એહનો, પડી વળયે ઘરં પ્યાર	૨૪
તબ આનંદ પુછ્યો ભદંત, જે વર સત્ય વહેહ	
આવે છે હંડ તેહને, શ્રી જીન વચણ વીધેહ	૨૫
ગૌતમ કહે નહી હંડ તેને, વળી આનંદ કહેવાય	
સત્ય પ્રવર વચ કહે તેને, પ્રાયશ્ચીત જો નાય	૨૬
તો તમે હીજ આલોવણ, જાવ પ્રાયશ્ચીત લેહ	
ઈત્યાદીક અધીકાર છે, દેખોજી ચીત દેહ	૨૭
એમ સાતમા અંગે કહ્યો, આણુશણુમે સુવીશેખ	
આનંદ (ઉપાશકદશા) આખ્યુ ગ્રહસ્થ હુ, તો	
પડીમાનો સ્યુપેખ	૨૮

વ્યાવચ ગૃહસ્થ તણી કહી, દશ વૈકાલીક માંહી	
અણાચાર અઠાવીસમે, તીજ અધ્યયને તાહી	૨૯
ગૃહસ્થની વ્યાવચ મુનિ નહીં કરે, નહી કરાવે જાણુ	
કરતાં અનુમોદે નહી, ત્રિવિધ ત્રિવિધ પચ્ચખાણુ	૩૦
ગૃહસ્થ પ્રતિ પુછે મુનિ, સુખ સાતા છે તો ચ	
અણાચાર તે સોલ મોં, દશ વૈકાલીક જોય	૩૧
સુખ પૂછ્યાં વંછી તિણે, સાતા તસું અણાચાર	
તો ગૃહીને સાતા ઈધાં, કેમ હુવે ધર્મ ઉદાર	૩૨
શાશ્રુત સ્કંધે જારમી, પડિમા મે સંપેખ	
જેજ જાંધન તુટો નહીં, જ્ઞાત તણે સુવિશેખ	૩૩
તે માટે કલ્પે તસું, જ્ઞાત તણે જે આહાર	
મેમ પેજ જાંધણુ ખાતે કહી, ભીક્ષાચરી તસુધાર	૩૪
જેજ જાંધણુના અશુભ ફલ, તે માટે અવલોચ	
તસું ખાતે ભીક્ષાચરી, તે પણ સાવધ જોય	૩૫
ગવતી આઠમા સતક વીધે, પંચમુદેશક જાન	
ગૌતમ પુછ્યો ગૃહસ્થે કરી, સામાયક મુની સ્થાન	૩૬
ના ભંડ તસ્કર અપહર્યાં, સામાયક ચીતાર	
કંઠનીકરે ગવેષણુ શ્રાવક તેહ તીંવાર	૩૭
પ્રભુ તે નીજ ભંડતણી, કરે ગવેષણુ સોચ	
પર ભંડની તે કરે, ગવેષણુ અવલોચ	૩૮
ભુ કહે કરે ગવેષણુ, નીજ ભંડ તણીજ તેહ	
જુ જે પરના ધન તણી, ગવેષણુ ન કરેહ	૩૯
લી ગૌતમ પુછ્યો પ્રભુ, સામાયકની માંહી	
ભંડને વેસરાવીયા, ભંડ અભંડ કહેવાય	૪૦

જીન કહે હંતા ગોયમા, ભંડ અભંડ કહાય	
વળી ગૌતમ પુછયો પ્રભુ, તસુ ભંડ કહો કેાણુ ન્યાય	૪૧
પ્રભુ કહે સામાયક વીધે, તે એવી ભાવના ભાય	
હીરણ્ય નહી એ માહરૂ, વળી મુજ સુવર્ણનાય	૪૨
કાંસુ નહી એ માહરી, નહી વસ્ત્ર મુજ એહ	
નહી મહારો વીસ્તીર્ણધન, કનક રત્ન મણી જેહ	૪૩
મોતીને વળી શંખ શીલ, પ્રવાળ મુંગ કહાય	
પદ્મ રત્ન આદીક છતાં, સાર દ્રવ્ય મુજ નાંચ	૪૪
એવી ચીંતવના પ્રવર, સામાયક મે જાણુ	
પણુ મમત્વ ભાવ જે ધન થઈ, ન કીધો તેણુ	
પચ્ચખાણુ	૪૫
તે અર્થ એમ આખીયો, નીજ ભંડ તણીજ જેહ	
ગવેષણુ પણુ પરતણુ, ભંડની નહી કરેહ	૪૬
પ્રગટ પાઠમાં એમ કહ્યો, તે માટે અવલોચ	
સામાયક મે ધન થઈ, મમત્વ ભાવ તેને જોય	૪૭
મમત્વ ભાવ પચ્ચખ્યો નથી, ગ્રહી સામાયક માંહી	
તો પડીમા માં ધન તણી, મમત્વ તજી કેમ તાહી	૪૮
મમત્વ તજી નહી તે ભણી, ધન તેહનોજ કહાય	
તેથી સામાયક મધ્યે, મુની પ્રત્યે દ્રવ્ય વહેરાય	૪૯
દ્રવ્ય અનેરાના હુવે, તે મુની પ્રત્યે જો દેહ	
તો તેહની આજ્ઞા થઈ, વહેરાવે શુભુગેહ	૫૦
પણુ મમત્વ ભાવ પચ્ચખ્યો નહી, તેથી તેનો દ્રવ્ય જોય	
વહેરાવ્યા આજ્ઞા તણો, કારણુ નહી છે કેાચ	૫૧

તેજ ઉદ્દેશે પુછીયો, ગૃહી સામાયક માંય	
કોઈ પુરૂષ સેવે તદા, તેની ભાર્યા પ્રતી આય	૫૨
હે પ્રભુ તે શ્રાવક તણી, ભાર્યા પ્રતી સેવેહ	
તથા અભાર્યા પ્રતી તદા, સેવે એમ પૂછેહ	૫૩
જન કહે તે શ્રાવક તણી, ભાર્યા પ્રતી સેવંત	
અભાર્યા પ્રતી સેવે નહી, વળી ગૌતમ પૂછંત	૫૪
હે પ્રભુ સામાયક વીષે, ભાર્યા અભાર્યા હોય	
જન કહે હંતા ગોયમા, ભાર્યા અભાર્યા જોય,	૫૫
કોણુ અર્થે પ્રભુ એમ કહ્યુ, ભાર્યા પ્રતી સેવંત	
અભાર્યા પ્રતી સેવે નહી, તખ ભાળે ભગવંત	૫૬
જન કહે સામાયક વીષે, એવી ભાવના ભાય	
માતા નહી એ માહરી, પીતા ન માહરો તાય	૫૭
ભાઈ તે મારો નહી, જહેન માહરી નાંહી	
જૈરી પણ મારી નહી, સુત મહારો નહી તાહી	૫૮
નહી છે મારી પુત્રીકા, સુતની વહુ વીમાસ	
તે પણ મારી છે નહી, કરે એમ ચીતંવણા તાસ	૫૯
પ્રેમ રૂપ બંધન વળી, તેને વિચિન્ન ન હુંત	
તે અર્થ કરી તેહની, ભાર્યા પ્રતી સેવંત	૬૦
એહ વીધ પ્રભુજી આખીયો, સામાયક રે માંહી	
પ્રેમ બંધન છેદ્યો નથી, માત પ્રમુખનુ તાંહી	૬૧
એમજ પડીમાને વીષે, માત પ્રમુખનુ સોય	
પ્રેમ બંધન તુટ્યો નથી, ન્યાય વીચારી જોય	૬૨
અગીઆરમી પડીયા મધ્યે, ન્યાતીલાનો આધાર	
પ્રેમ બંધન છુટો નથી, તેનાથી લે તેનો આહાર	૬૩

કહ્યુ દશા શ્રુત સ્કંધ એમ, તે મારે અવલોચ	
પેજજ બંધન ખાતે તસુ, આહારે લેવુ પણુ હોય	૬૪
પુછયા છન આશા નહે, લેણુવાલાને ન્દેય	
દેવાવાલાને પણુ નહી, છન આશા અવલોચ	૬૫
છન આશા બહારે નહી, ધર્મ પૂણ્યનો અંશ	
ધર્મ કહે આશા વીના, તેને કહીયે મતી બ્રંશ	૬૬
સુત્ર ભગવતીને વીણે, સાતમા સતકે મેવ	
પ્રથમ ઉદ્દેશાને વીણે. દાખ્યો શ્રી છન દેવ	૬૭
સામાયક માંહે કહી, શ્રાવકની સંપેખ	
આતમા તે અધીકરણુએમ, પ્રગટ પાઠમે લેખ	૬૮
શસ્ત્ર જે ખટ કાયનો, અધીકરણુ કહેવાય	
તેને તીખો કીધા છતાં, ધર્મ પુણ્ય કેમ થાય	૬૯
એમજ પડીમાને વીણે, શ્રાવક આતમ બાણુ	
અધીકરણુ ન્યાયે કરી, વારુ કરો વીનાણુ	૭૦
સામાયકમાં આતમા, તેની અધીકરણુ આખ્યાત	
તો જે સામાયક વીના, તેહ તણી શું વાત	૭૧
છ પોશા એક માશમાં, આઠ પહોરીયા કરેહ	
થયા ખો-તેર વર્ષમાં, સંવત્સરી એક લહેહ	૭૨
એહ તો-તેર દીન તણે, વ્યાજ તેને ઘેર આય	
વળી નફાટોટા તણે, તેહીજ ધણી કહેવાય	૭૩
ધર પુત્રાદી જનમીયા, હર્ષ હૈયે તેને આય	
ચીત ઉદાસ હુવે મુઆ, પેજજ બંધન એમ થાય	૭૪
તોટો મુણુ વીલખો હુવે, નફા મુણી વાકસાય	
સામાયક પોષા મઝે, મમત્વ ભાવ એ ન્યાય	૭૫

એમજ પડીમાને બીબે, હર્ષ સોગ ચી-ત આય	
પેજજ બંધણુ આખ્યો પ્રભુ, ન્યાતીલાથી તહાય	૭૬
એક લખપતી શેઠ જેને, માતપીતા પરીવાર	
સી પુત્રાદીક કોઈ નહી, એકલડો અવધાર	૭૭
લાખ રૂપીઆ રોકડા, મીત્ર બણી જ બળાય	
શ્રાવકની પડીમા વહી, એકાદશ લગ તાય	૭૮
મીત્ર તણે વૃત્ત પાંચમે; નીજ પોતાના બણુ	
સહસ્ર દામ ઉપરાંત તે; રાખવાના પચ્ચખાણુ	૭૯
પડીમા ધારીના જેતે; લાખ દામ રાખંત	
તેહ તણી અવૃત્ત તણો, અધ કોણુ ને લાગંત	૮૦
તથા રૂપીયા લાખ જે, કેના પરીશ્રહ માંહી	
પોતે રખવાલી કરે, પણુ તેનો પરીશ્રહ નાંહી	૮૧
પડમાધારીના પ્રગટ; પરીશ્રહ માંહી પીછાણુ	
અમ્રતનો લાગે તેને. પાપ નીરંતર જાણુ	૮૨
મમત્વ ભાવ પચખ્યો નથી, પડમામે એ ન્યાય	
સામાયક જેમ તેહનું, શરીર અધીકરણુ કહાય	૮૩
તથા લખપતી શેઠ એક, પુત્રાદીક નહી કોય	
ગુમાસ્તા બહુ તેહને, વેપાર કરે અવલોય	૮૪
દુકાન વાણોતર લણી, શેઠ બલાવી સોય	
શ્રાવકની પડીમા વહી, એકાદશ લગ જોય	૮૫
વ્યાજ આવે રૂપીયા તણો, તે કેના ઘરમાંહી	
વળી નફા તોટા તણો, કોણુ ધણી કહેવાય	૮૬
પડીમા ધારીના પ્રગટ, ઘરમાં આવે વ્યાજ	
નફા અને તોટા તણો, એહીજ ધણી સમાજ	૮૭

લાખ તણા બે લાખ થયા, પરીગ્રહો તેનો હીજ	
પચાસ હજાર રહ્યા છતાં; તોટો તેનો કહીજ	૮૮
પડીમામે પણ પાંચમુ, દેશ વૃત ગુણઠાણ	
જે જે તેને આગાર છે, તે તે અવ્રત જાણ	૮૯
આવુને પીવુ તેહનું, અવૃત માંહી જોય	
તેને અવૃત સેવરાવીયા, ધર્મ પુણ્ય કેમ હોય	૯૦
પડીમા ધારી આહાર હ્યે, તેને તો કહે પાપ	
તો આપે તેને ધર્મ કેમ, જુઓ થીર ચી-ત થાપ	૯૧
જો લેવાવાલાને પાપ છે, પાપ લગાવ્યો જાસ	
ધર્મ પુણ્ય કંઈ વીધ હુવે, જોવો હૈયે વીમાસ	૯૨
લેવાવાલાને જે હુવે, દેવાવાલાને તેહ	
જીન આજ્ઞા નહી બેઠી ભણી, બેઠીને પાપ બંધેહ	૯૩
જે પડીમા ધારી વીના, અન્ય તણા પણ દેખ	
ખાવો પીવો પહેરવો, અવ્રતમા સંપેખ	૯૪
તે માટે મુની દે ન તેને, દીધા આવે દંડ	
અનુમોદયાં પણ દંડ છે, સુત્ર નીશીથ સુમંડ	૯૫
શ્રાવક જમાડવા તણી, જીન આજ્ઞાદે નાંહી	
આજ્ઞા વીન નહી ધર્મ પુણ્ય, દેખોજી દીલ માંહી	૯૬
સમદષ્ટી શ્રધે સમો, જીન આજ્ઞા મે ધર્મ	
આજ્ઞા બારે ધર્મ નહી, એ જીન સાસન મર્મ	૯૭
કહી કહીને કેટલો કહ્યું, ધર્મ ન આજ્ઞા બહાર	
આજ્ઞા માંહી પાપ નહી, શ્રદ્ધ્યા સમ્યક્ત્વ સાર	૯૮
એમ સાંભળ ઉત્તમ નારો, રાખો જીન સુપ્રતીત	
આજ્ઞા બહારે ધર્મ કહી, કરવી નહી અનીત	૯૯

અથ તેવીસમો અનુકંપા અધીકાર દોહરો

કેાઈ કહે અસંજતી ભણી, જેહ બચાવે જાણુ	
સ્થુ ફળ તેને સંપન્ને, તેનો ઉતર પહી છાણુ	૧
જીવ છોડાવે દામ દે, જીન મુની નહી દે આણુ	
અનુમોદે પણ નહી તેને, સાવજ રા પચ્ચખાણુ	૨
મુની દીક્ષા લીધી તદા, સર્વ સાવધ પચ્ચખેય	
જીવ છોડાવે નહી તેઓ, નીજ વસ્ત્રાદીક દેય	૩
ગૃહસ્થ છોડાવે દામ દે, જો મુની અનુમોદેહ	
ત્રીજી કરણુ ભાગે તેનુ, પાપ કર્મ બંધેહ	૪
ત્રીજે કરણુ અનુમોદવે, ભાગે પાપ જળુન	
તો દામ દેવે તે ધુરકરણુ, કેમ હુવે તેને પૂણ્ય	૫
સામાયક પોષા વીધે, સાવધ પ્રતી પચ્ચખેહ	
જીવ છોડાવે નહી તેઓ, નીજ વસ્ત્રાદીક દેહ	૬
ખોટો સાવધ જાણુ કે, જે ત્યાગ્યો મુનીરાય	
ગૃહસ્થ તે સાવધ ઠીયાં, ધર્મ પૂણ્ય કેમ થાય	૭
એ વધ પાપ સહીત જે, સાવધ કહીયે તાસ	
અંતર આંખ ઉઘાડને, વારૂ ન્યાય વીમાસ	૮
નીશીથ ઉદેસે બારમે, મુની અનુકંપા આણુ	
તૃણાદીક દોરે કરી, જો બાંધે ત્રશખાણુ	૯
અથવા બાંધતા પ્રતે. જો અનુમોદે તાય	
ચેમાસી તેને પ્રાયશ્ચીત, પ્રગટ પાઠ મે વાય	૧૦

એમજ ખાંધ્યા જીવને, છોડે તો દંડ પાય	
છોડતા પ્રતી જે વળી, અનુમોદ્યાં દંડ આય	૧૧
એ પ્રત્યક્ષ પાઠ વીધે કહ્યો, અનુકંપાએ જાન	
સાવધ છે તે કારણે, દંડ કહ્યો ભગવાન	૧૨
છોડે તેને અનુમોદીયાં, ત્રીજે કારણ દંડ ખ્યાત	
તો છોડે તે ધુર કરણ, તેને ધર્મ કેમ થાત	૧૩
અસંજતીનો જીવણો, વંછે નહી મુનીરાય	
મરણો પણ વંછે નહી, એ રાગદ્રવે કહેવાય	૧૪
અસંજતીનો જીવણો, વંછ્યા ધર્મ જે હોય	
તો એ અનુકંપા તણો, પ્રાયશ્ચીત કેમ જોય	૧૫
સાવધ એ અનુકંપ છે, તેથી દંડ છે તાસ	
નીર્વંધનો દંડ હોય નહી, જીઓ હેયે વીમાસ	૧૬
અનુકંપાને અર્થેજ, શ્રી કૃણે ઇટ ઉપાર	
મુકી વૃદ્ધ તણે ધરે, અંતગટે અધીકાર	૧૭
રાણી ધારણી ગભની, અનુકંપાને અર્થ	
પશ્ચ્યઅનાદીક ભોગવ્યા, જ્ઞાતા માંહી તદર્થ	૧૮
સુત્રસાંની અનુકંપા કરી, દેવકીના સુત આણુ	
મુકયા હરણ ગવેષી સુર, અંતગડમે જાણુ	૧૯
અભયકુમાર તણી વલી, અનુકંપા ચી-ત આણી	
દોહલો પુર્યો મીત્ર સુર, જ્ઞાતા મે જીન વાણી	૨૦
રતન દ્વીપ દેવી તણી, જીન રીખી કર્ણા કીધ	
જ્ઞાતા નવમા અધ્યેન કહ્યું. સાવધ એહ પ્રસીદ્ધ	૨૧
ઇત્યાદીક અનુકંપની, જીન આજ્ઞા દે નાંહી	
તે માટે સાવધ છે તે, દેખોજ દીલમાંહી	૨૨

જીવ હણે મુંજ કારણે, ચીંતવ નેમ કુમાર	
તોરણથી પાછા ફર્યા, એ અનુકમ્યા સાર	૨૩
જીવ હણુંતા નેમના, વીવાહ નીમી-ત પીછાણુ	
તે ટાલ્યો પાપ પોતા તણો, જીન આજ્ઞા તીહા જાણુ	૨૪
ગજ ભવ સસલો નવી હણ્યો, કષ્ટ ભોગવ્યો આપ	
નીવંધ એ અનુકમ્ય છે. ગજ ટાળ્યો નીજ પાપ	૨૫
જિતરાધ્યેયન એક વીશમે, ચોર દેખ સમુદ્રપાલ	
છોડાવ્યો આખ્યુ નથી, ચરણુ લીયો સુવીશાલ	૨૬
બીજા શ્રુત સ્કંધ અંગધુર, ત્રીજા અધ્યેયન વીચાર	
પ્રથમ ઉદ્દેશ કહ્યો મુની, બેઠો નાવ મઝાર	૨૭
છીદ્ર કરી જળ આવતો, દેખી ગ્રહસ્થ પ્રતેહ	
ખતાવવો નહી જીન કહ્યો, પ્રત્યક્ષ પાઠ વીષેહ	૨૮
ઉઠક ભરાતી નાવ એ, દેવુ તુરત ખતાય	
એહવુ પણુ નવી ચીંતવે, મનમાંહી મુનીરાય	૨૯
આપ અને બહુ અન્ય જન, હુએ ઉઠક કરેહ	
સમભાવે બેઠો રહે, રાગ દ્વેષ ટાળે હ	૩૦
બીજા અંગમે આખીયો, શ્રુત અંધ બીજા વીષેહ	
પાચમા અધ્યેયને પ્રગટ, ત્રીશમી ગાથા જેહ	૩૧
જીવ સીંહ વ્યાઘ્રાદી વળી, હીંસક જોઇ સંત	
એહ મારવા યોગ્ય છે, એમ ન કહે ગુણવંત	૩૨
અથવા હીંસક દેખને, એહ હણવા જોગજ નાહી	
એહવુ પણુ કહેવુ નહી, નીપુણ વીચારો ન્યાય	૩૩
વૃત્તીકાર એહવું કહ્યું, વધવા જોગજ નાય	
એમ કહેતા તેના કમંની, અનુમોદના જ આય	૩૪

કહ્યા સીંહ વાઘાદી જે, આદી શબ્દની માંહી	
ઘાતક જે છ કાયના, તે સહુ આન્યા તાહી	૩૫
હણે કસાઈ અજ બાણી, તસુ તારણ અણગાર	
ત્યાગ કરાવે વધ તણા, દે ઉપદેશ ઉદાર	૩૬
પણ બકરાનું જીવવુ, વંછે નહી મનમાંય	
અસંજમ જીતવ વંછણો, વજરો છે જીનરાય	૩૭
દશમે અધ્યેયન બીજે અંગ, ચોવીશમી ગાહ	
જીવીત મરણ નહી વંછણો, અસંજમ જીવીત તાહ	૩૮
તેરમે અધ્યેયને બીજે અંગ, તેવીસમી જે ગાહ	
જીવીત મરણ ન વંછવો, અસંજમ જીવીત તાહ	૩૯
પંદરમે અધ્યેયન બીજે અંગ, દશમી ગાથા માહી	
અસંજમ જીવીત પ્રતે, મુની આદર ન દીયે તાહી	૪૦
ત્રીજા અધ્યયને બીજે અંગ, ચોથા ઉદ્દેશા વીષેહ	
જીવીત મરણ ન વંછણો, અસંજમ જીવીત તેહ	૪૧
ઈત્યાદીક બહુ સ્થાનકે, અસંજમ જીવીત તાય	
બાળ મરણ નહી વંછવો, ભાખ્યો શ્રી જીનરાય	૪૨
આપ તણો નહી વંછણો, અસંજમ જીવીત સોય	
તો પરનો વંછયા થકા, ધર્મ પુણ્ય કેમ હોય	૪૩
બાળ મરણ પણ આપરો, વંછે નહિ મુનીરાય	
પર નુ પણ વંછે નહી, વંછયા ધર્મ ન થાય	૪૪
પંડીત મરણ જ આપરો, વંછે મહા મુનીરાય	
પર નુ પણ વંછે તીકે, વીમળ વિચારો ન્યાય	૪૫
કહ્યો સાતમા અંગમે, પોષહ વિષે પીછાણ	
માત બચાવણ ઉઠિયો, ચુલણીપીયા બણ	૪૬

માતા તેને એમ કહ્યું, ભાગો પોસહ સોય	
વહી પ્રત ભાંગો કહ્યો, ભાંગ્યો નીચમ સુન્નેય	૪૭
માત ખચાવવા ઉઠીયો, ભાંગો પોસહ તાહી	
તો સાધુ ખચાવે તેહનું, ચારિત્ર ભાગે કીમ નાહી	૪૮
જેકાર્ય કીધે છતે, પોસહ ચારિત્ર ભાંગેહ	
તે કાર્યમે ધર્મ કીમ, ન્યાય વીચારી લેહ	૪૯
બીજા સુગડાઅંગે પવર, છઠ્ઠા અધ્યેનરે માંહી	
અઢારમી ગાઠા અમલ, આદ્ર મુની કહીવાય	૫૦
નિજ ક્રમ પ્રતે ખપાવવા, વા અન્ય તારણ તાહી	
ધર્મ દેશના પ્રભુ દીયે, નીર્મળ વીચારો ન્યાય	૫૧
અંસંજતી જીવ છે, તેને ખચાવા હેત	
વીર પ્રભુ ઉપદેશ દે, એમ નવી આખ્યો તેથ	૫૨
બીજા આચારંગને વીષે, બીજો અધ્યેને તાહી	
પ્રથમ ઉદ્દેશે પ્રભુ કહ્યો, ગૃહસ્થ લડે માંહોમાંહી	૫૩
દેખી નહી ચિંતવે મુની, મારો એહ પ્રતેહ	
અથવા એહને મતહણો, રાગ દ્વેષ વર્જેહ	૫૪
દ્વિતીય આચારંગને વીષે, દ્વિતીય અધ્યેન વિષેહ	
પ્રથમ ઉદ્દેશે ગૃહસ્થ તે, તેહ આરંભ કરેહ	૫૫
દેખી મન ચિન્તે ન મુની, અગ્ની ઉજાલો એહ	
અથવા અગ્નિ ઉજાલ મતિ, ઇમપણ નવિ ચિંતેહ	૫૬
તથા જુઝાવો અગ્નિએ, અથવા મત જુઝાવ	
એહવુ પણ નહી ચિન્તવે, રાખે મુનિ સમભાવ	૫૭
નવમે ઉતરાધ્યેને કહ્યું, મિથલા બલતી દેખ	
સાહસુ નહિ જોયો નમી, ટાલ્યો રાગ વિશેખ	૫૮

દશવૈ કાલીક સાતમે, પચાસમી જે ગાહ	
માંહો માંહી દેવ લડે, એમ મદુબ્ય માંહોમાંહિ	૫૯
તીર્થંથ માંહો માંહી લડે, એહની થાવો જીત	
ઇજુરી જ્ય થાવો મતી, મુની ન કહે એ રીત	૬૦
દશવૈકાલીક સાતમે, એકાવનમી ગાહ	
વર્ષાને વલી વાયરો, સીત ઉણુ અધિકાર	૬૧
રાજ વીરોધ રહિત કુન, થાવો દેશ સુકાલ	
ઉપદ્રવ રહિત હુવો વલી, ઇમન કહે મુની માલ	૬૨
એ સાતોં હુવો તથા, એ સાતોં મત હોય	
એ વિધ પણ ન કહે કદા, અમલ ન્યાય અવલોય	૬૩
દિશા મુઠ જે ગૃહસ્થને, માર્ગ જતાયા દંડ	
નિશીથ ઉદ્દેશે તેરમે, ચોમાસીક પ્રચંડ	૬૪
ઠાણુ અંગ ઠાણુ તીસરે, તૃતીય ઉદ્દેશક માંય	
આતમ રક્ષક તીન જે, આખ્યા શ્રી જીનરાય	૬૫
હિન્સાદીક દેખી કરી, દીયે ધર્મ ઉપદેશ	
અથવા મોન રહે મુની, સમભાવે સુવિશેષ	૬૬
અથવા ઉઠી ત્યાં થઈ, એકન્ત જગ્યા જાય	
આતમ રક્ષક એ કહ્યા, પણ છોડાવણુ કહ્યો નાય	૬૭
નિશીથ ઉદ્દેશે અગીયારમે, પરને ભય ઉપજાય	
ડરાવતા પ્રતિ અનુમોદે, દંડ ચોમાસી આય	૬૮
ગૃહસ્થની રક્ષા કરે, રક્ષા કારિ પ્રતેહ	
અનુમોદા પણ દંડ કહ્યો, નિશીથ તેરમે લેહ	૬૯
દશવૈકાલીક તીસરે, ગૃહસ્થ તણી મુનીરાય	
સાતા પુછ્યાં સોલમે, અણુચાર કહ્યો તાય	૭૦

ગૃહસ્થની વ્યાવચ કીધા, આઠવીશમું નહાલ
 અણ્ણાચાર મુનીવર ભણી, દાખ્યે પરમ કૃપાલ ૭૧
 કરે કરાવે જે નહી, કરતા પ્રતે અવત્રોચ
 મુની અનુમોદે પણ નહી, તો ધર્મ કહે કેમ સોચ ૭૨
 અશણ્ણાદિક ગૃહસ્થી ભણી, દીયાં મુનીને દંડ
 અનુમોદા પણ દંડ કહ્યું, નીશીથ પંદરમે મંડ ૭૩
 શસ્ત્ર છે ખટકાય નું, ગૃહસ્થ તણો જે શરીર
 તસું તીખો કરવા તણી, કેમ આજ્ઞા દે વીર ૭૪
 ઘાતિક જે ખટ કાયના, તાસ ખચાવે કોય
 તસું પ્રતે આજ્ઞા કેમ દીયે, ન્યાય વિચારી જોમ ૭૫

લોકોત્તર દયા

પ્રવચનકાર શ્રીમદ વિજય રામચંદ્ર સુરીજી મહારાજ
 વર્ષ. ૬ અંક. ૨૮ પાનું. ૨૯૧ તા. ૨૮,-૨-૧૯૩૮

પોતાના આત્માની દયા જેનામાં પ્રગટી નથી
 તેનામાં ખીજઓ પ્રત્યે સાચો દયા ભાવ પ્રગટવાનોજ નથી.

સીધચક્ર વર્ષ. ૧ અંક. ૫ પાનું. ૧૦૬-૭ તા.
 ૧૨-૧૨-૧૯૩૨ સમાધાનકાર શ્રીમદ સાગરાનંદ
 સુરીશ્વરજી મહારાજ.

નંદન મણીયાર શ્રાવક ને સાધુ સમાગમ તુટયો
 સીધો મીથ્યાત્વ પામ્યો તપશ્ચર્યા કરતા તૃષ્ણા તુર થયો
 પ્રભુ માર્ગ છોડ્યો એના મનમાંથી શાશનનો ભાવ દયા
 દ્રવ્ય દયાનો લેહ ભુસાર્ધ ગયો ચીઢરાજ લોકના

જીવેાની દ્રવ્ય દયા ફક્ત એકજ જીવનની ભાવ દયાની સાથે સરખાવીએ તો એક જીવની ભાવ દયાની ઠીમત વધી જાય ત્યાં જ થાપ આધી કે જે વસ્તુ દ્રવ્ય દયાની હતી તેને ભાવ દયા કરતા વીશીખટ માની લીધી આનુ નામ મીથ્યાત્વ.

હવે સાધુની આજ્ઞા બહારની ગ્રહસ્થ વ્યાવચ્ચ કરે તેનો ઉત્તર

કેાઇ કહે સાધુ તણી, વ્યાવચ્ચ ગ્રહસ્થ કરેહ
તેહ વિષે સ્યું ફલ હુવે, તસુ ઉત્તર હવે લેહ ૭૬

જે વ્યાવચ્ચ મુનીની કરે, તસુ આજ્ઞા પ્રભુ દેહ
નિરઢોપણ અશણાહિકર, તેહ વિષે ધર્મ લેહ ૭૭

જે વ્યાવચ્ચ મુનીની કરે, પ્રભુ આજ્ઞા નહી દેહ
તે વિષે નહિં ધર્મ પુન્ય, ન્યાય વીચારી લેહ ૭૮

સાધુના હરસ છેઘાં પુન્ય મુલ કીયા કહે તેહનું
ઉત્તર

સોલમે શતકે ભગવતી, તૃતીય ઉદ્દેશ વિમાસ
હરસ છેદે જે મુની તણી, કૃયા કહી પ્રભુ તાસ ૭૯

હરસ છેદું હું તુમ તણી, એમ પુછયા અણુગાર
આજ્ઞા ન દે ગ્રહસ્થી ભણી, તેથી આજ્ઞા બહાર ૮૦

કાર્ય કરાવે નહિ મુની, ગ્રહસ્થ કને જે અંશ
જખરીથી જો કેા કરે, તો ન કરે તાસ પ્રશંસ ૮૧

॥ સોરઠા ॥

ગૃહસ્થ મુનીની પેખરે, હરસ છેદેથી ધર્મ પુણ્ય	
તો મુનિના કાર્ય અનેકરે, તસું લેખે કીધાં ધર્મ પુન્ય	૮૨
મુની પગ કાંટો જાણુ રે, વલી કાંટો ચક્ષુ થકી	
ગૃહી કાઠે ત્રિણુ આંણુ રે, તે લેખે ગૃહી ભણી	૮૩
દુખે પેટ અપાર રે, મુનીચિત વ્યાકુલ દુઃખ ઘણો	
ગૃહી મશલે કર સાર રે, તેહને પણ પુણ્ય લેખે તણો	૮૪
પેટુચી (આંખોય) અતિ દુઃખરે, ફૂટી ભૂતી સમકહી	
ગૃહી મશલે કર સુખખ રે, તેહને પણ તસું લેખે પુણ્ય	૮૫
અટવી વિષે અચેત રે, હય ખર સગટ ખેશાડને	
આણે ગૃહી પુર તેથ રે, તેહને પણ પુણ્ય તસું મને	૮૬
મુનિ થાકા માગ માંહિ રે, જોજ ઘણો પોથી તણો	
પગભર ખસ્યો ન જાયરે, તો જોજ ઉઠાવ્યા પણ ધર્મ	૮૭
અરણ્ય વલીપુર માહિરે, સંત તૃષાતુર ચેત નહી	
સચિત પાણી ગૃહી પાયરે, તેહને લેખે ધર્મ તસું	૮૮
ઇત્યાદિક અવલોચરે, ગૃહી મુનીનાં કાર્ય કરે	
હરસ છેડ્યાં ધર્મ હોયરે, તે લેખે સદુમે ધર્મ	૮૯
મુનીની હરસ છેદંતરે, તેહને અનુમોદે મુની	
હંડ ચોમાસી હોયરે, તીજ ઉદેશ નીશીથ મેં	૯૦
ઐનુમોદયાથી પાપરે, તો ગૃહસ્થ છેઘાં પુણ્યકેમ	
જન આજ્ઞા ચિત્ત સ્થાપરે, આજ્ઞા વના નહી ધર્મ પુન્ય	૯૧
સામાયક પચ્ચ ખાણુરે, નિવંધ કાર્ય અન્ય વલી	
ગૃહસ્થ કરે કેઈ જાણુરે, તો મુનિ અનુમોદે તસું	૯૨

નિવંધ કાર્ય તાહિરે, ગૃહસ્થ કીધે ધર્મ પુન્ય તસું	
અનુમોદે મુનિ રાયરે, તેહને પણ ધર્મ પુન્ય છે	૯૩
વિશુજ અને વ્યાપારરે, સાવધ કાર્ય અન્ય વલી	
ગૃહસ્થ કરે તિવારરે, ધર્મ પુન્ય તેહને નથી	૯૪
સાવધ કાર્ય તાહિરે, ગૃહસ્થ કીધે પણ પાપ છે	
અનુમોદે મુનિરાયરે, પ્રાયશ્ચિત આવે તસું	૯૫
હરસ છેડવાની તાહીરે, આજ્ઞા જન મુનિ ન દિયે	
અનુમોદે પણ નાહિરે, તેથી તે સાવધ અછે	૯૬
ગૃહસ્થ પાસે જાણુરે, કાર્ય કરાવા મુનિ તણે	
જાવજીવ પચ્ચ જાણુરે, મણાંતે પણ નિયમ એ	૯૭
હરસ ગુરજડા આહિરે, ગૃહસ્થ પાસે છેદાવા તણા	
મુનિને ત્યાગ સંવાદરે, ગૃહસ્થ છેદે જખરી થકી	૯૮
મુનિ અનુમોદે નાહિરે, તે તસુ ત્યાગ ભાગે નહી	
પણ કામી કહિવાયરે, ત્યાગ ભંગાવાનો ગૃહી	૯૯
તેથી સાવધ એહરે, વલી અનુમોદે પણ નહી	
આજ્ઞા પણ નહી દેયરે, તે માટે નહીં ધર્મ પુન્ય	૧૦૦
જે કામી ગૃહસ્થી થાયરે, ત્યાગ ભંગાવા મુની તણે	
ધર્મ નહિં તિણ માંહિરે, ન્યાય દષ્ટિથી અવલોકીયે	૧૦૧
કિણ ગૃહસ્થી અકૃમ કીધરે, આહાર ચાર ત્યાગ કીધા	
વ્યાકુલ તૃષા પ્રસિદ્ધરે, થયાં અચેતન અન્ય ગૃહી	૧૦૨
ઉસનોદક તસુ પાયરે, કીયો સચેતન અધિક મુખ	
નેમ ભંગ તસું નાયરે, પણ કામી ત્યાગ ભાગણુ તણે	૧૦૩
તેમ ઇડાં અવલોકાયરે, નેમ ભંગ મુનિનો નથી	
પણ કામી ગૃહસ્થી હોયરે, ત્યાગ ભંગાવા મુની તણે	૧૦૪

- કેઈ ગ્રહસ્થ પચ્ચ ખાણુરે, હરસ છેદાવાનાં ઠીયા
જખરીથી પહિછાણુરે, વૈદ હરસ છેદે તસું ૧૦૫
- નેમ ભંગ તસું નાહિરે, પણુ ત્યાગ ભંગ કરવા તણો
કામી વૈદ કહેવાયરે, તેથી ધર્મ નહી તેહને ૧૦૬
- તેમ મુનીને પચ્ચ ખાણુરે, હરસ છેદાવા ગૃહસ્થી કને
જખરીથી પહિછાણુરે, વૈદ હરસ છેદે તસું ૧૦૭
- નિયમ ભંગ તસું નાહીરે, પણુ ત્યાગ ભંગ કરવા તણો
કામી વૈદ કહેવાયરે, તિણુસું નહી તસું ધર્મ પુન્ય ૧૦૮
- વૈદ હરસ છેદેહરે, અનુમોદે નહી જે મુનિ
કેમ તેને ધર્મ કહેહરે, ન્યાય વિચારી દેખલ્યો ૧૦૯
- અનુમોદાથી પાપરે, તો છેદે તેને પુન્ય કેમ
ત્રીજે કરણુ અધ સ્થાપરે. પ્રથમ કરણુ તો અધિક અધ ૧૧૦
- પાપ હુવે પહેલે કરણુરે, તે અધની અનુમોદના
ત્રીજે કરણુ ઉચ્ચરણુરે, તે લેખે તસું પાપ છે ૧૧૧
- પ્રથમ કરણુ પુન્ય હોયરે, તે પુન્યની કરણી પ્રત્યે
અનુમોદે જે કોયરે, તેને પાપ કિણુ વીધ હુવે ૧૧૨
- કરણુવાલાને પુન્યરે, તે અનુમોદના પાપ કહે
પ્રત્યક્ષ વચન જખુન્યરે, ન્યાય દષ્ટી કરી દેખીયે ૧૧૩
- છેદે તિણુને પુન્યરે, તે પુન્યની કરણી પ્રતે
અનુમોદા જે પુન્યરે, તેને પાપ કિણુ વિધ હુવે ૧૧૪
- ધર્મ વીના પુન્ય નાહિરે, શુભ જોગથી નીજરા
પુન્ય બંધ પણુ થાયરે, જેમ ગહું પાછલ ખાખલો ૧૧૫
- ખીજા આચારંગ માયરે, તેરમા અધ્યનને વીધે
પાઠ કહ્યા જીનરાયરે, ગ્રહસ્થ કરે સાધુ તણાં ૧૧૬

- મુનિ તનુ કૈલસો ધાયરે, ગૃહસ્થી છેડે શસ્ત્રે કરી
મુનિ મન કરી વાંછે નાયરે, ન કરાવે વચ્ચ કાય કરી ૧૧૭
- પ્રજ્ઞ છેદીને તાહિરે, રૂધિર પડ્ડ કાઢે ગૃહી
મુનિ મન કરી વાંછે નહીરે, ન કરાવે વચ્ચ કાય કરી ૧૧૮
- ગૃહસ્થી મુનિ પગ વલી કાયરે, તેલ ચોપડે મહાન કરી
મુનિ મન કર વાંછે નાયરે, ન કરાવે વચ્ચકાય કરી ૧૧૯
- ગૃહસ્થી મુનિ પગથી તાહિરે, ખીલો કાંટો કાઢીયાં
મન કરી વાંછે નાહીરે, ન કરાવે વચ્ચ કાય કરી ૧૨૦
- મુનિ મસ્તકથી તાહીરે, ગૃહસ્થી કાઢે જુગીખ પ્રતે
મન કરી વાંછે નાહીરે, ન કરાવે વચ્ચ કાય કરી ૧૨૧
- બોલ ઇત્યાદિક તાહિરે, ગૃહસ્થ કરે સાધુ તણાં
વાંછે નહી મુની રાયરે, ખીજા આચારંગ તેરમે ૧૨૨
- મુનિ અનુમોદે નાહીરે, તો ગૃહસ્થ કરે એ રૂપિ તણાં
ધર્મ પુન્ય તિણ માંહિરે, કોઈપણ બોલ વીધે નથી ૧૨૩
- મુનિ તનુ પ્રજ્ઞ (કૈલસો) છેદાંતરે, ધર્મ કહે
એક બોલમે
- તો તે લેખે હોતરે, ધર્મ સર્વ બોલા મઝે ૧૨૪
- ધર્મ પુન્ય નહિ હોયરે, તે સધલા બોલાં મઝે
તો પાપ ગૃહસ્થી નેજેયરે, જીન આજ્ઞા નહિ તે બણી ૧૨૫
- તેમ તે હરસ છેદાંતરે, અશુભ ક્રીયા તે વૈદને
મુની નહિ અનુમોદાંતરે, ધર્મ પુન્ય કીણ વીધ હુવે ૧૨૬
- હરસ છેદાં શુભ કર્મરે, તો આચારંગમે કહ્યા
ત્યાં સધલામે ધર્મરે, કહેવો તિણરે લખ એ ૧૨૭

ધર્મ નહિ અન્ય માંહિરે, તો છેદે ફેલાદિ ગૃહી	
તેમાં પણ પુન્ય નાંહિરે, એ સાવધ આજ્ઞા નથી	૧૨૮
હરસ છેદાં ધર્મ હુન્તરે, તો મુની માયાથી ગ્રહી	
જીએ પણ કહાડંતરે, તેમાં પણ તસું લેખ પુન્ય	૧૨૯
વલી મુનિ વરની સોયરે, પગ ચમ્પી મહંન કરે	
કરે જો આપધ કોયરે, તસું લેખે પુન્ય સહુ મધ્યે	૧૩૦
વૃત્તિ વીધે એમ વાયરે, ધર્મ બુદ્ધિ છેદાં થકાં	
કીયા હુએ શુભ તાયરે, અશુભ કૃયા લોભાદિ કરી	૧૩૧
વિરુદ્ધ અર્થ છે એહયે, સુત્ર થકી મલતો નથી	
મુનિ નહી અનુમોદેહરે, તે કીય શુભ કેમ હુવે	૧૩૨
એમ શુભ કીયા જો હોયરે, તો આપધ તેલાદિ કરિ	
મુનિ તનુ મદે કોયરે, તેની કીયા પણ શુભ હુવે	૧૩૩
વલી મુની પગથી તાયરે, ખીલો કાંટો કાઢીયાં	
તસું લેખે કહિવાયરે, તેહને પણ હુવે શુભ કૃયા	૧૩૪
વલી મુનિ શીરથી સોયરે, જીએ લીખો કાઢીયા	
તસું લેખે અવત્રોયરે, તેહને પણ હોય શુભ કીયા	૧૩૫
મુનિ અતિ તૃષા અચેતરે, સચિત અચિત જલ	
પાય કર	
કીધો ગૃહસ્થ સચેતરે, તસું લેખે હુવે શુભ કીયા	૧૩૬
થાકો મુનિ ઉભડરે, ગાડે ઘોડે ગધે ચઢાય કરી	
લાવે ગામ મઝારરે, તસું લેખે હુવે શુભ કીયા	૧૩૭
મત્યાદિક અવલોયરે, મુનિને જે કદપે નહી	
તે કરે કાય ગૃહસ્થી કોયરે, તસું લેખે પણ	
શુભ કીયા	૧૩૮

જો યાં જોવારે માંહિરે, ન હુવે ગૃહસ્થીને શુભ કીયા
 તોહરસછેઘાં પણ તાહીરે, કેમ શુભ કીયા કહીજીએ ૧૩૯
 હરસ છેદણુરી તામરે, જીનમુનિ આજ્ઞા નહી દિયે
 જીન આજ્ઞા વિન કામરે, કીધા નહિ છે ધર્મ પુન્ય ૧૪૦

॥ ઇતિ ॥

ચોવીસમું સુભદ્રા અધિકાર

॥ દોહા ॥

કાંટેા કાડયા આંખથી, સતી સુભદ્રા જેહ
 કેાઈ સુત્રમાં એ નહી, કથા વિષે છે એહ ૧
 જો સુભદ્રાને ધર્મ છે, તો મુનિના અવલોચ
 અન્ય કાયં બાઈ કીયાં, તસું લેખે ધર્મ હોય ૨
 હુખે પેટ મુની તણી, મોત ઘાત અવલોચ
 બાઈ મશલે ઉદરતો, તસું લેખે ધર્મ હોય ૩
 વલી કેાઈ સાધુ તણી, ટલી પેટુચી તામ
 બહુ દુઃખ આડા પણ ઘણા, અન્ન નહિ ભાવે આમ ૪
 તે પેટુચી મુનિ તણી, બાઈ મશલે કોય
 તો તેહને લેખે તદા, તણુ મેં પણ ધર્મ હોય ૫
 કેાઈ મુનીનો ગોલો ચઢયો, બહુ દુઃખ બાઈ દેખ
 ગોલો મશલે તેહનું, ધર્મ હુઈં તસુ લેખ ૬
 અગ્નિ વિષે પડતા, પ્રતે, બાઈ હાથ પકડેહ
 બહાર કહાડે તેહને, તો ધર્મ તસું લેખેહ ૭
 ઉચાથી પડતો મુની, બાઈ ગાલે તામ
 તિણુ માંહી પણ ધર્મ છે, તેહને લેખ વિમાસ ૮

પડી જતાં મુનિ ભણી, બાઈ પકડી રાખેહ	
પડતા ને બેઠો કરે, હુવે ધર્મ તસું લેખેહ	૯
માંથો દુખે મુનિ તણો, બાઈ માથું દાબેહ	
મલમ લગાવે દુખવે, તસું પણ ધર્મ કહેહ	૧૦
પાટો બાંધે દુખણે, મુચ્છી પણ મુંશલેહ	
ઈત્યાદિક બહુ મુનિ તણા, બાઈ કાય કરેહ	૧૧
દુઃખી દેખી સાધુ ભણી, મરતો દેખી તાંચ	
પીડાણો દેખી કરી, સાતા કરે સવાય	૧૨
કાંટો કાડ્યો સુભદ્રા, ધર્મ થશે જો તાસ	
તો યાને પણ ધર્મ છે, તેહને લેખ વિમાસ	૧૩
સાધુના કારજ કરે, બાઈ જે જીજ્ઞ રીત	
તિમ કારજ ભાઈ કરે, સમણીનાં ઘર પ્રીત	૧૪
જે સુભદ્રાને ધર્મ છે, તો શ્રમણીનો જોય	
ભાઈ કાંટો આંખથી, કાડ્યા પણ ધર્મ હોય	૧૫
વલી કાંટો પગ માંડીથી, સમણી તણો જ સોય	
ભાઈ કાઢે તેહમે; તસું લેખે ધર્મ હોય	૧૬
વલિ ગોલો શ્રમણી તણો, પેટ પેટુચી જોય	
ભાઈ મશલે તેહમે, તસું લેખે ધર્મ હોય	૧૭
માથુ દાબે સાધવી તણું, મરદ તેનું દુઃખ દેખ	
એમ મુચ્છી (પેહુ) મશલે તસું, ધર્મ હોશી તે લેખ	૧૮
મલમ લગાવે દુખણે, વલી આરજ પડતી જોય	
મરદ પકડે તેહને, તસું લેખે ધર્મ હોય	૧૯

પડતીને બેઠી કરે, ઇત્યાદિક અવલોચ	
સાધવી ના મરદ કરે, તે લેખે ધર્મ હોય	૨૦
સાધુ ના બૈરી કરે, તાસ ધર્મ છે સોય	
તો શ્રમણીના મરદે ક્યાં, તીજુમે (પાપ) કીમ હોય	૨૧
સુભદ્રા કાંટેા કાઢિયો, જો તેમાં ધર્મ હોય	
તો બધામાં ધર્મ છે, ન્યાય સરિખો જોય	૨૨
જો આ સહુ બોલાં મધે, જીન આજ્ઞા દે નાંહિ	
તો ધર્મ પુન્ય પણ કી નહિ, ધર્મ જીન આજ્ઞા માંહિ	૨૩
જે મુનિવરને ત્યાગ છે, તે કાર્ય અવલોચ	
ગૃહસ્થ કરે કોઈ મુની તણાં, તાસ ધર્મ નહિ હોય	૨૪
જીજુ રીતે જીજુવર કહ્યો, તિજુ રીતે અવલોચ	
આરજને મુનીવર લણી, બચાવીયા ધર્મ હોય	૨૫
જે પ્રજુ શીખવે નહી, ન કરે તેની પ્રશંસ	
આજ્ઞા પણ આપે નહી, તેમાં ધર્મ તણો નહિ અંસ	૨૬

॥ ઇતિ ॥

મોહ લોકીક માર્ગ

સીધચક્ર ૨૬-૧૦-૧૯૩૨ પાનુ ૪૭ વર્ષ ૧ લું
અંક ૮ મો શ્રીમદ સાગરાનંદ સુરીશ્વરજી
જીન પક્ષીત મોહ પામી પાછું જીએ છે જીન
પક્ષીતનું મૃત્યુ થાય છે.

મોહ શ્રી મહાવીરદેવનો અભિગ્રહ

દીક્ષાનું સુંદર સ્વરૂપ પાનું ૧૪૧, ૧૪૨ શ્રીમદ
સાગરાનંદ સુરીજી મહારાજ શંકા સમાધાનકાર પ્રથમ

તો તે અભીચ્છદુ ધર્મ રૂપ નથી મોહના ઉદયરૂપ છે તે
વાત અષ્ટકજીની ટીકામાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવી
છે તે મોહથી આત્માનું કલ્યાણ થયું નથી.

લોકીક માર્ગ મોહ

શ્રી મહાવીર તત્ત્વ પ્રકાશ પાનુ ૪૩ પ્રકરણ ૪ આ
જીવમાં એટલી બધી અજ્ઞાનતા છે કે જેને લઈને તે
માને છે કે હું જીજ્ઞાસુ મારીશ મેં જ જીજ્ઞાસુ માર્યો
મેં અમુકને જીવાડ્યો, હું અમુકને જીવાડું છું અથવા
જીવાડીશ હું જીજ્ઞાસુ છું કે હું જીજ્ઞાસુ કરું છું, કયા
કરીશ આમ મારવા કે જાણવાના નીમી-તે તે જીવના
પરણામોમાં રાગદ્વેષ ઉત્પન્ન થાય છે અને આ રાગદ્વેષે
કરીને કરેકં ક્ષણે આ જીવ નવીન કર્મને બંધ કરે
રહે છે જીજ્ઞાસુ હાથે જીવવાના, મરવાના કે પીડાવવાના
અથવા જીજ્ઞાસુ મદદ કરવાના, મારવાના, જીવાડવાના
કે હું જીજ્ઞાસુ કરવાના વીચારો કે બુધ્ધી થવી તે જીવને
કેવલ મોહથી ઉત્પન્ન થતી કલ્પનાઓ જ છે.

૨૫મું ગોશાલા ચિકાર

॥ દોહા ॥

કોઈ કહે છન્નસ્થ પ્રભુ, ચાર જાની હતા જેહ
કેમ ચુકા કહે વીરને, તેનો ઉત્તર હવે લેહ ૧
વલી તુમે કહે ગોશાલને, દીક્ષા દીધી સ્વામ
તે કીણુ મુત્ર વીધે કહ્યું, તમું ઉત્તર પણ તાંમ ૨

વલી અનુકંપા કરી પ્રભુ, રાખ્યો જે ગોશાલ	
તેહ વિષે પણ રચું થયું, તસું ઉત્તર પણ નહાલ	૩
શતક પંદરમે ભગવતી, આળ્યા સાવત્રી સ્વામ	
ઉત્પતિ ગોશાલા લણી, ગૌતમ પુછી તાંમ	૪
વીર કહે સુણ ગોયમા, ગૌની શાલા માંય	
એ જન્મ્યો તિણુ કારણે, નામ ગોશાલ કહાય	૫
હું ત્રીસ વર્ષ ઘરમે રહી, ગ્રહ્યું ચરણ સુખ રાશ	
પ્રથમ વર્ષ પખ પખ સુતપ, અઠ્ઠી ગામ ચોમાસ	૬
તપ માસ માસ બીજે વર્ષ, નગર રાજગ્રહ વાર	
નાલંડા પાડા મજઝે, ચોમાસો સુવીચાર	૭
તંતુવાય શાલા વીધે, હું તપ કરત વીશેષ	
આય રહ્યો ગોશાલ પણ, તે શાલા એક દેશ	૮
પ્રથમ માસનું પારણો, વિજય તણે ઘર કીધ	
પ્રગત હુવા જે પાંચ દ્રવ્ય, મહિમા દેખ પ્રસિદ્ધ	૯
ગોશાલો કહ્યો મુજ બણી. તમે ધર્માચાર્ય સોય	
ધર્માન્તેવાસી (ચેલો) પ્રભુ, હું તુમ તનો અવલોય	૧૦
તબ મે તેહના વચનને, આદર ન દિધો કેય	
મનમે બલો ન જાણિયો, ધારી મૌન સુ જોય	૧૧
બીજા માસનો પારણો, આજુદ ને ઘર કીધ	
તેમજ ગોશાલો કહ્યો, મે આદર નહીં દીધ	૧૨
ત્રીજા માસનો પારણો, કીયો સુદર્શણુ ગેહ	
તિમહિજ ગોશાલો કહ્યો, મેં આદર નહીં દેહ	૧૩
ચોથા માસનો પારણો, કેલ્લાક સંનિવેશ	
પ્રાણજી બહુલ તણેઘરે, કરી આલ્યો સુવિશેષ	૧૪

તંતુવાય શાલા વિષે, ગોશાલો તિહવાર	
મુજ પ્રતિ તિણ દેખ્યો નહીં, જોયોભ્યન્તર ખાર	૧૫
મુજ અણુ દેખ્યેં નિજ ઉપાધ, બ્રાહ્મણને દે તહાય	
મૂંડી દાડી મૂંછ પ્રતિ, મિલ્યો જ મુજ મું આય	૧૬
ત્રણ પ્રદક્ષણા દધ કરી, નમસ્કાર કરી કહે મુજજ	
તમે ધર્માચાર્ય માહરા, હું ધર્મ અંતેવાશી તુઝ	૧૭
ત્યારે મે ગોશાલા તણાં, એ અર્થ પ્રત્યે સોય	
અંગીકાર કીધો તદા, પાઠ વીધે એમ જોય	૧૮
વૃત્તિકાર કહ્યું એહવા, અજોગને પણ જોહ	
અંગીકાર કીધો પ્રભુ, તે અક્ષીણ રાગ પણેહ	૧૯
વળી તેના પરીચય થઈ, ઇષંત થોડી જાણ	
સ્નેહ ગભાં અનુકમ્પના, સદલાવે પહી છાણ	૨૦
પ્રભુ છદમસ્થપણે કરી, જોહ અનાગત કાળ	
તેહ વિષે જે દોષના, અજાણવાથી નહાલ	૨૧
અવશ્ય હોણહાર ભાવથી, કીધા પ્રભુ અંગીકાર	
અભય દેવ સુરે કહ્યો, વૃત્તિ વીધે એ સાર	૨૨

તે ટીકા કહે છે

અભયુપ ગચ્છામિ યચ્ચે તસ્ય અયોગ્ય સ્થાપ્ય ભ્યુગમનં
ભગવત સ્તદક્ષીણ રાગતયા પરિચયે નેષત્સેહ ગભાંતુકંપા
સદભાવત છદમસ્થ તયાડનાગત દોષા નવગમા દડ વસ્યં
ભાવીત્વાચ્ચે તસ્યાર્થેતિ ભાવનીયં ।

દોહરા

ત્યાર પછી હું ગોયમાં, ગોશાલાની સાથ
લોગવીયા છ વર્ષ લગ, લાભ અલાભ સજ્જાત ૨૩

મુખ દુખ ને સત્કાર વળી, અસત્કાર વળી સોય	
અનિત્ય જાગરણા જાગતો, હું વીચર્યો અવલોચ	૨૪
માગશર માશે એકદા, હું ગોશાલા સાથ	
જે સીધારથ ગામથી, કુર્મગામ પ્રત્યે જાત	૨૫
તલનુ ઝાડ એક જોઈને, મુઝ પ્રત્યે તે ગોશાલ	
એ તલ નીપજશે કે નહી, એમ પુછ્યો તે કાળ	૨૬
સાત જીવ તલ પુષ્પના, મરી મરીને તાય	
ઢીઢાં ઉપજશે હે પ્રભુ, ત્યારે હું બોલ્યો વાય	૨૭
નીપજશે તલ ઝાડએ, કુલ જીવ એ સાત	
મરી મરી એ એકને, તલ ઝાડ વીષે વીખ્યાત	૨૮
એક ફલી જે તલ તણી, તેહ વિષે અવલોચ	
એ તલ સાત મશે સહી, એમ મેં બાખ્યો સોય	૨૯
ત્યારે ગોશાલે મુઝ વચન, શ્રદ્ધે નહી મનમાંહી	
પ્રતિતીયો ચણુ નહી તેણે, રાચવીયો પિણુ નાંહી	૩૦
મને ઝુંઠા પાડવા, ધીરે ધીરે તાસ	
પાછો વળી ને આવીઓ, તે તલ ઝાડ પાશ	૩૧
માટી મુલ સહીત તીણુ, તુરત ઉપાડી જેહ	
એકાંતે નાંખ્યો તદા, તે તલ ઝાડ પ્રતેહ	૩૨
તતક્ષણ થોડા વધો થકી, ઉલો તલ ઝાડ તે સ્થાન	
થયા સાત તલ કુલચવી, એક ફલી એ આણુ	૩૩
ગોશાલા સાથે તદા, હું આવ્યો કુર્મ ગામ	
તેહીજ નગરને બાહીરે, બાલ તપસ્વી તામ	૩૪
નામે વેશિયાવિણુ તીકો, તમ છઠ્ઠુ છઠ્ઠુ કરેહ	
સુરજ સામે આ તપના, બિહાં લે તે વિચરેહ	૩૫

તેના માથામાંથી રવી તાપ કરી, જુઓ ભુમિ પડંત	
તાશ હયા અમેં તિકે, વલી વલી માથે ધરંત	૩૬
ત્યારે ગોશાલો મુઝ પાસથી, બાલ તપસ્વી પાય	
ખીરે ખીરે આપને, બોલ્યો એહવી વાય	૩૭
સ્થું તુમુની તપસ્વી છે, ત્યા તત્વનુ જાણુ	
જતી તથા તું કદાચહી કેળુ સજ્યાતર માણુ	૩૮
ગોશાલાના વચનને, તેણે આદર નહી દીધ	
મનમેં ભલો ન જાણીયો, સાધી મૌન પ્રસિધ્ધ	૩૯
એ ત્રણ વાર ગોશાલ તવ, બોલ્યો તેમજ ત્રણ	
સ્થુતુ મુની તપસ્વી છે. જાવ જુઓ નો સ્થાન	૪૦
બાલ તપસ્વી શીઘ્ર, તબ, કેપ ચઢ્યો અસરાલ	
જે આતાપન ભુમિથી, પાછો વલીયો નહાલ	૪૧
સમુદ્ર ઘાત તેજસ પત્યે, કરે કરી અવલોચ	
સાત આઠ પગ તે તદા, પાછો જઈ સોચ	૪૨
મંખલી પુત્ર ગોશાલને, હણવા કાજે જાણુ	
કાઠે તેજ શરીરથી, એ તેણુ ઉજાણુ પીછાણુ	૪૩
તે અવસર હુ ગોયમા, ગોશાલકની જેહ	
તે મંખલી પુત્રની, અનુકંપા અથેંહ	૪૪
બેસિયાયણુ નામેં તિકે, બાલ તપસ્વી જેહ	
તેહ તણી જે તેજ પ્રતિ, દુર હરહ અથેંહ	૪૫
તાપશને ગોશાલરે, ઇહાં વચમાં નહાલ	
શીતળ તેણુ લેશ્યા પ્રતે, મે મુઠી તે કાલ	૪૬

ચોપાઈ

જાય મુજ શીતલ તેજુ દેશં, તે દેશ્યા કરીને સુ વીશેષં	
બેસિયાયણુ તાપશની જાણી, ઉન્હી તેજુ દેશ્યા હણાણી	
બેસિયાયણુ તપસ્વી તે અવસર, મુજ શીતલ તેજુ દેશ્યા કરી	૪૭
પોતાની જે ઉજ્જુ પીછાણી, તેજુ દેશ્યા હણાણી જાણી	૪૮
ગોશાલાના શરીરને તાહયો, જાણ્યો ધીચીત પીડ ન પાયો, દેખ્યું છવિછેદ અણુ કરતો, તે ઉજ્જુ તેજુ દેશ્યા સંહરતો	૪૯

દોહરા

ઉજ્જુ તેજુ પ્રતિ સંહરી, મુજ પ્રતિ જોલ્યો વાય જાણ્યા ભગવાન આપને, જાણ્યા જાણ્યા તાહિ	૫૦
આપ તણા પ્રસાદથી, દગ્ધ હુવો નહિ એહ સંજમથી ગત શખ્દને, વાર વાર ઉચરેહ	૫૧

ગીતક છંદ

કહ્યુ વૃત્તિ મેં ગોશાલનો, ભગવંત સંરક્ષણુ ઠીયો સરાગ ભાવે કરિ પ્રભુ, એક દયા રસથી રાખીયો જે ઉભય મુની નવી રાખસ્યે, તે વીતરાગપણે વૃત્તિ વળી લખ્ધી અણુફેડણુ થકી, વળી અવસ્ય ભાવી ભાવથી	૫૨
---	----

અત્ર ટીકા

ઈહ્યયદ્ ગોશાલકસ્ય સંરક્ષણું ભગવતાઃ કૃત તત્સ
રાગત્વેન વધે કરસત્વાદ ભગવતઃ યચ્ચ સુ નક્ષત્ર
અર્વાણ્ણુતિ મુનિ પુંગ્વ વયોનં કરિણ્યતિ તદ્વાતરાગત્વેન
લબ્ધિનૃપ જીવ કત્વાત અવશ્યં ભાવિત્વાદેત્ય
વસેયં ॥ ઇતિ ॥

ટોહરા

ગોશાલો તે અવસરે, મુજ પ્રત્યે બોલ્યો વાય
જીં સજ્યા તરિયે ઠીસું, તુજ પ્રતી ભાખે તાય ૫૩
જાણ્યા ભગવંત તો જાણી, જાણ્યા જાણ્યા સોય
ત્યારે હું ગોશાલા પ્રતે, એમ બોલ્યો અવલોચ ૫૪
હે ગોશાલા તુ ઇહાં, બેસિયાયણ નામે હ
બાલ તપસ્વી પ્રતી તંદા, જોઈ નેત્ર કરે હ ૫૫
ધીરે ધીરે ઉસરી, મુજ પાસાથી તાહી
જ્યા બેસિયાયણ તીહાં, જઈ બોલ્યો એમ વાય ૫૬

ચોપાઈ

સ્થું તું મુનિ તપસ્વી છે. કેઈ, તથા તત્વનો
જાણુ સુટેય
સ્થું તું ચતી કહા ગ્રહી કહીયો, કે તુ જીનો
સીજ્યા તરીયો ૫૭
બેસિયાયણ તપસ્વી તેહવારં, તુજ વચ આદર
ન દીયેલગાર
મનમે પણ લલો ન જાણુ, રહ્યો મુનધરી
તે તાણુ ૫૮

અહો ગોશાલા તુ તમહેર, તે બાલ તપસ્વી
 પ્રત્યે જ ફેર
 તુ નિ કે જાવ જીં સેજા તરીયો, એમ જે
 ત્રણ વાર ઊચરીયો ૫૯
 ત્યારે બાલ તપસ્વી શીઘ્ર કેાખ્યો, જાવ પાછો
 ઉસર ચિત્ત રોખ્યો
 તુજ હણવા તેજી મુકેહ, તખ હું તુજ
 અનુકંપા અર્થેહ ૬૦
 તેના ઉજી તેજી હણવા નહાલ, મુઠી શીતલ
 તેજી અશ રાલ
 ત્યારે બાલ તપસ્વી ચિત્ત ડાણી, ઉજી તેજી
 હણાણી જાણી ૬૧
 પીડ તુજ તનુ નવી દેખેહ, ઉજી તેજી લેશ્યા
 સંહેરહ
 ત્યારે મુજ પ્રતે બોલ્યો વાય, જાણ્યા જાણ્યા હે
 ભગવંત તાય ૬૨

ઢોહરા

તે અવસર ગોશાલ તે સાંભલ વચ મુજપાશ
 બીહધો પાવત પામીયો, અતી ભમ મન ત્રાશ ૬૩
 મુજ પ્રતે વંદન નમજી કરી, એમ બોલ્યો
 અવલોચ
 સંક્ષિપ્ત વીસ્તીર્ણ પ્રભુ, તેજી લેશ્યા કેમ હોય ૬૪
 તે અવસર હું ગોયમા, ગોશાલા પ્રતી તાહી
 તેહ મંખણી પુત્ર પ્રતિ, બોલ્યો એહ વીધ વાય ૬૫

એક મુંઠી ઉડદે કરી, વળી જે ઉણુ જલેહ	
એક પુશલી તપ છકુ છઠે, અન્તર રહીત કરે હ	૬૬
ઉંચી ખાંહ આતાપના, સુર્ય સન મુખ લેહ	
તસુ છોડે છ માશરે, તેણુ લેશ્યા લહે તેહ	૬૭
ગોશાલક તે અવશરે, એ મુજ અર્થ પ્રતેહ	
સમ્યક પ્રકારે વીધય કરિ, અંગી કૃત કરેહ	૬૮
તે અવસર હું ગોયમા, ગોશાલક સંઘાત	
અન્ય દીવસ કુર્મ ગ્રામજે, નગર થકી વીખ્યાત	૬૯
સીધાર્થ વલી ગ્રામજે, નગરે આવત તામ	
જે તલ ઝાડ મુજ પુછિયો; ઝટ આવ્યો તે ઠામ	૭૦
ત્યારે ગોશાલો મુજ પ્રતે, બોલ્યો એહ વીવાય	
મુજને પ્રભુ તમે ત્યારે કહ્યું, તલ નીપજશે તાંહે	૭૧
તેમજ સાત પુષ્પ જીવ ચવી, એક સાંગલીમાય	
હશે સાત તલ તેહવચ, મિથ્યા પ્રત્યક્ષ દીખાય	૭૨
તે તલ ઝાડ ન નીપનો, સાત પુષ્પના જીવ	
ચવી સાત તલ ન થયા, એક સાંગલીમાં અતીવ	૭૩
તે અવશર હું ગોયમા, ગોશાલક પ્રતીવાય	
બોલ્યો ને મુજ જદ વચન, શ્રદ્યો નહી મનમાય	૭૪
પ્રતીતીયો નહી રોચ્યો, એહ અર્થ અવલોચ	
મનમે અશ્રદ્ધ તો છતો, જુઠો પાડવા મોચ	૭૫
એ મીથ્યા વાદી હુવો, એમ મન કરી વીચાર	
મુજથી પાછો નીકલી, ધીરે ધીરે ધાર	૭૬
જ્યાં તલ ઝાડ તીહાં આવીને, યાવત એકાંત ઠામ	
નાંખ્યો તે ઉપાડને, હે ગોશાલક તાંમ	૭૭

તતક્ષણ વાહલ આકાશે દેખ્ય, પ્રગટ થયે તે વાર
 એ વાહલ તે શીઘ્રહી, તેમજ ચાવત ધાર ૭૮
 તેહ તલના ઝાડની, એક સાંગલી માંહી
 તે ઉપજ્યા સાત તલ, જેમ કહ્યુ તેમ તાંહી ૭૯
 હે ગોશાલ તેહએ, તલનું ઝાડ નીરુપન્ન
 નથી તે અણનીપનુ, નીશ્ચય કરી સુજન્ન ૮૦
 તેહ સાત પુષ્પ જીવ ચવી, એ તલ ઝાડની જાણ
 એક ફલી ને વીણે, થયા સાત તલ આણ ૮૧
 એમ નીશ્ચય ગોશાલકા, વનસ્પતિ રે માંહી
 પકટ પરિહાર કરે તીકે, મરિ મરિ તસુ તન આય ૮૨

ટીકા

પરિવૃત્યર મૃત્વાર યસ્તસ્યૈવ વનસ્પતિ શરીરસ્ય
 પરિહારઃ પરિભોગ સ્તત્રે વોત્યાદો સો પરિવૃત્ય
 પરિહારસ્તા

વાર્ત્તિકા

વનસ્પતિ કહતાં વનસ્પતિના જીવ જે પરિવૃત્યરક
 મરી મરીને એહી જ વનસ્પતિના શરીરનો પરિહારક.
 પરિભોગ તે તીહાં ઇજ ઉપજવુ તે પરિવૃત્ય પરિહાર
 હીએ તે પ્રતિ પરિહરતિ કહતાં કરો.

હોહરા

અવશર ગોશાલ તે, મુજે એમ કહે છતેહ
 અથ' શ્રધે નહી, નહી પ્રતીત ન રથેહ ૮૩

એહ અર્થ અણુશ્રધ તો, જ્યાં તલ ઝાડ ત્યાં આય	
તે તલ ઝાડથી તે તણી, સીગ તોડી તાંચ	૮૪
તે તલ સીગ તોડને, કરતલ વીધે જ સોય	
સાત તલ કાઢીતદા, પ્રગટપણે સુ જોય	૮૫
તે અવસર ગોશાલને, ગણુતા તે તલ સાત	
એહવુ મનમાં ચીંતવ્યું, જાવ સમુત્પન્ન જાત	૮૬
એમ નિશ્ચય સહુ જીવપણુ, પડિટ પરિહાર કરિહ	
હે ગૌતમ ગોશાલનુ, પડિટવાદ કહ્યું એહ	૮૭
હે ગૌતમ ગોશાલનુ, મુજ પાસાથી જેહ	
આત્મએ કરકે તસુ, પડવુ જુદો કહેહ	૮૮

વર્તિકા

આયાએ પાઠનો અર્થ વૃત્તીકાર આયાએ પાઠના એ અર્થ ઠીયા. ભગવંત કહે મારા પાસાથી આયા એ કહતા આત્માએ કરી અપક્રમ તે જુદો પડયો નીસર્યો અથવા આયાએ કહેતાં આદાય તેજુ લેશ્યાનુ ઉપદેશ અહણુ કરીને જુદો પડયો.

ઇતિ આયાએ પાઠનુ અર્થ

તે અવસર ગોશાલતે, એક મુઠી ઉડદેહ	
એક કશલી ઉણ્ણો દકે, છઠ યાવત વીચરેહ	૮૯
તે અવસર ગોશાલતે, છ માસે અવલોય	
સંક્ષિપ્ત વિસ્તર્યુ તીકા, તેજુ લેશ્યાવંત હોય	૯૦
તે અવસર ગોશાલ પે, પાર્શ્વનાથના જોય	
છ સાધુ ભાગલ હતા, તે આવી મહ્યા સોય	૯૧

ગોશાલાને ગુરૂપણે, પડિવજ્જ રહીતા જેહ	
તે સાણે તેમજ સહુ, પુર્વ કહ્યા તેમ લેહ	૯૨
યાવત એ અણન છતો, પણ્ણ ણન શબ્દ ઉચાર	
પ્રકાશમાન છતો જ એ, વીચરે છે એહુ વાર	૯૩
મોટી પ્રવંદાને વીધે, વીર કહી એ વાત	
ગોશાલો સુણુ કોપીયો, નિજ સંધ પ્રતિ લે સાથ	૯૪
વીર સમીયે આમને, બોલ્યો એહુવી વાય	
બલો કહેરે કાશવા, આછો કહેરે તાય	૯૫
રે કાશવ તુ એમ કહે, મંખલી સુત ગોશાલ	
ધર્માન્તે વાસી માંહરો, પણ્ણ હું નહીં તે નહાલ	૯૬
મંખલી પુત્રને ગોશાલ તે, ધર્માન્તે વાસી તોય	
તે તો કાલ કરી ગયો, સુર લોકે અવલોય	૯૭
મહાકલ્પ ચોસસી લક્ષ, સપ્ત દેવ બવસાર	
સપ્ત સંયુથા સન્નિ ગર્ભ, સપ્ત પઉટ પરિહાર	૯૮
ધર્માદીક નીજ શાસની, વર્તિકા કહી બનાય	
જીવ ઉદ્ધાધ નામ હું, પણ્ણ ગોશાલો નાંચ	૯૯
ગોશાલોરે શરીર વીધે, અમે કીધું પ્રવેશ	
સપ્તમ પૌટ પરિહારએ, ધર્માદીક જે અશેષ	૧૦૦
ચોર તણુ દ્રાવ્ઢાંત પ્રભુ, ગોશાલાને દીધ	
ત્યારે ગોશાલો બોલીયો, અગલ ડગલખ હુ વીધ	૧૦૧
શ્રવાનું ભુતિ મુનિ તદા, ગોશાલા પાસે આય	
બગવંતને અનુરાગ કરિ, બોલ્યો એહુવી વાય	૧૦૨
સમણ્ણ માહણ પાસે એકપણ્ણ, આર્યવય ધારેહ	
તો પણ્ણ તેને વાંદે નમે, યાવત સેવ કરેહ	૧૦૩

તો સ્યુ' કહેવો ગોશાલ તુજ, ભગવંત પ્રવજ્યા દીધ	
નિશ્ચય ભગવંત મુંડીયો, શિષ્ય પણે સુપ્રસિધ્ધ	૧૦૪
વૃત્તિ પણે કરીને વલી, સેન્યો ભગવંત તોય	
શીખાવી ભગવંત તુજે, તનુ લેશ અવેલાય	૧૦૫
વળી ભગવંત બહુ શ્રત કીયો, ભગવંત થકી જે	
સોય	
ભાવ અનાથ પડિવજિજ્યો, તે માટે અવલોય	૧૦૬
મતી એમ હે ગોશાલ તુજ, કરણ યોગ નહી એહ	
તેહીજ છાયા તાહરી, નહી અનેરી જેહ	૧૦૭
સુણુ ગોશાલો કોપીયો, તેણુ લેશ્યા કરી તામ	
શ્રવાનુ ભુતિ મુનિ પ્રતે, ભરમ કીયો તીજુ ઠામ	૧૦૮
બીજીવાર ગોશાલ વળી, કઠણ વચન અધિકાય	
નષ્ટ વિષ્ટાદીક કહ્યા, તખ સુનક્ષત્ર મુનીરાય	૧૦૯
જેમ શ્રવાનુભુતિ કહ્યો, તેમજ કહ્યો વિચાર	
ગોશાલો તખ તેજ કરી, પરિતાપે તહેવાર	૧૧૦
પ્રભુ પૈ આવી વંદી નમ, મહાવ્રત પ્રતિ આરોપ	
સંત સત્યાં ને ખામને, કીધો કાળ અકોપ	૧૧૧
ત્રીજીવાર ગોશાલ વળી, પ્રભુ પ્રત્યે નીહુર વહેહ	
ત્યારે પ્રભુ ગોશાલ પ્રત્યે, મુનિ કહ્યો તેમજ કહેહ	૧૧૨
હે ગોશાલ તો ભણી, મે પ્રવજ્યા દીધ	
યાવત મે બહુ શ્રતિ કીયો, મ્લેચ્છ ભાવ તે કીધ	૧૧૩
ગોશાલો સુણુ કોપીયો, શરીરથી કાઢે તેજ	
પ્રભુ શરીર પરિતાપે તહા, પણ તનુ નહી પેસેજ	૧૧૪

ગોશાલાના શરીર વીધે, પાછી પેઠી આથ લાગી અગ્ન શરીર મેં, બોલ્યો પ્રભુ પ્રતિવાય	૧૧૫
છદમસ્થ થકો છ માંસમાં, કાશવ કાલકરેહ પ્રભુ કહે હું વધ સોલલગ, ગંધ હસ્તી	
જેમ વીચરે હ	૧૧૬
તે મુઠી તે જ તિકા, પેઠી તુજ શરીર નીહાળ તેથી સાતમી રાત્રી મઝે, તુ કરસી છદમસ્થ કાળ	૧૧૭
પુર મેં લોકો કહે બંને જીન, બોલે માંડો માંડે વાય	
કેણુ સાંચો જુઠો કેણુ, આશ્રય એ અધિકાય	૧૧૮
ગોશાલો નિજ સ્થાન જઈ, સાતમી રાત્રી સુવીચાર સમ્યક્ત પામી આત્માનિંદ, કાલ કીયો તેહ વાર	૧૧૯
પ્રભુ વેદના છ માશ સહી, પછી કાલા પાક લીધો તનુ પ્રાકૃય વધ્યો, પ્રભુજી હો ગયા ચાક	૧૨૦
ગોયમ ત્યારે બે મુની તણી, ગતી વળી પુછેહ અંતે વાશી આપરો, કુશિખ્ય ગોશાલક જેહ	૧૨૧
કાલ કરી ને કીંહા ગયો, પ્રભુ બાળ્યો સુવીશાલ અંતે વાસી માંહરો, કુશિખ્ય ગોશાલક નીહાલ	૧૨૨
શ્રમણ ઘાતક છદમસ્થ થઈ, કાલ કરી સુજગીસ અન્યુત કદપે ઉપન્યો, સ્થિતી સાગર બાવીસ	૧૨૩
ભગવતી સતક પનરમે, છે બહુ તો વિસ્તાર અહીંયા સંક્ષેપથી કહ્યો, ગોશાલક અધિકાર	૧૨૪
કહો સુત્રમે તેમજ કહ્યું, હવે તેનો કહીયે ન્યાય પ્રભુ શિખ્ય કીયો ગોશાલને, વળી બચાવ્યો તાય	૧૨૫

ગોશાલની વારતા, પ્રભુજી મૂળથી ખ્યાત	
માસ માસ તપ બીજે વંધ, મે કીધો સુવીખ્યાત	૧૨૬
પ્રથમ માસને પારણે, વીજય તણે ધર કીધ	
ગોશાલો કહ્યો આપ ગુરુ, હુ તુજ શિષ્ય પ્રસિધ્ધ	૧૨૭
તેને અંગીકાર મે નવી કીધો, બીજે માસને જાણુ	
પારણે ગોશાલે કહ્યું તીજુહી જ રીત પીછાણુ	૧૨૮
અંગીકાર ન કીધો તદા, ત્રીજે માસરે જેહ	
પારણે વળી ગોશાલ કહ્યું, પણ મેં અગી કૃત ન	
કરેહ	૧૨૯
જે શિષ્ય કરવાની રીતે હુવે, તે પ્રથમ વાર હી પેખ	
અંગીકાર કરતા પ્રભુ, ન્યાય વીચારી દેખ	૧૩૦
ચોથે માસને પારણે તેમજ કહ્યું ગોશાલ	
મુજ ધર્માચાર્ય તમે, હુ ધર્મ અંતે વાશી નીહાલ	૧૩૧
મે અંગીકાર કીધો તસુ, એમ કહ્યો સુત્ર વિષેહ	
વૃત્તિકાર એહવો કહ્યું, સાંભલ જે ચિત્ત દેહ	૧૩૨

ગીતક છંદ

અક્ષીણુ રાગ પણુ થકી, પરિચય કરીને જાનીયં
 ઇષત સ્નેહ અનુકંપના, સદ ભાવથી પીછાનીયં
 અથવા અનાગત દોષના, અજાણુવાથી આદતં
 વળી અવસ્થ ભાવી ભાવથીજ, અજોગ
 પ્રતિઅંગી કૃતં

દોહરા

અક્ષીણુ રાગ પણે કરી, અંગીકાર પ્રતિખ્યાત
 તે રાગ ભાવ મેં ધર્મ કેમ, સમજે સુગણુ સુજાત ૧૩૪

- વળી પરિચય કરીને કહ્યો ઇષત સ્નેહ અનુકંપ
એહ કાર્ય સારા હુવે, તો એ વીધ કેમ પયંમ્ય ૧૩૫
- અક્ષીણ રાગપણુ વિષે, પરિચા વિષય સુન્નેય
સ્નેહ અનુકંપાને વિષે, બલો કાર્ય કેમ હોય ૧૩૬
- વહી અનાગત દોષના, અન્નણુવાથી જોય
અંગીકાર દીધો કહ્યો, તે દોષ કયો અવલોય ૧૩૭
- એ તલ નીપજસે કહ્યો, તેણે નાંખ્યો તરત ઉપાડ
હીંસા છવેની થઇ, એ અવગુણ અવધાર ૧૩૮
- વલિ લખિય ફેાડ ગોશાલનો, રક્ષણ દીધો તાય
તેણે બહુ મીઠ્યાત વધાનીયો, એ પણ
અવગુણ થાય ૧૩૯
- વળી તેણુ દેશ્યા પ્રતે, શીખાવી ભગવાન
તે દેશ્યા એ સુનિ હુડ્યા, એ પણ અવગુણ જાન ૧૪૦
- વળી પ્રતાપના પ્રભુ ને કરી, તેણુ દેશ્યા કરેહ
વેદના અતિ છ માશ સહી, પ્રત્યક્ષ અવગુણ એહ ૧૪૧
- વહી તલ જાડ નીપજ્યો, એમ કહ્યો ભગવાન
તત્ક્ષણ તેણે ઉપાડ્યો, એ પણ અવગુણ જાન ૧૪૨
- એમ અનાગતે દોષના, અન્નણુવાથી નીહાલ
પ્રભુ છદમસ્થપણે દીધો, અંગી કૃત ગોશાલ ૧૪૩
- જે એ અવગુણ જાણતા, તો કેમ કરે અંગીકાર
પણ ઉપયોગ દીધો નહીં, વારું ન્યાય વીચાર ૧૪૪
- જે અપર અનાગત દોષ હુવે, તો કહીયે તસુ નામ
પ્રગટ વૃત્તિમાં આખીયો, દોષ અનાગત તામ ૧૪૫

કેાઈ કહે ગોશાલને, અંગીકાર કૃતખ્યાત	
પણ દીક્ષા દીધી ઇસે, કીહાં પાઠ અવદાત	૧૪૬
અવાનુભુતિ મુની કહ્યો, હે ગોશાલા તોય	
પ્રવળ્યાં દીધી પ્રભુ, વળી પ્રભુ મુંડયો સોય	૧૪૭
વૃતિપણે સેવો પ્રભુ, શીખાવ્યો ભગવાન	
વલિ બહુ શ્રુતિ પ્રભુ કીયો, પ્રગટ પાઠ પહીછાન	૧૪૮
એમજ સુનક્ષત્ર મુનિ કહ્યો, એમ પ્રભુ કહ્યો પ્રસિદ્ધ	
હે ગોશાલા તો ભણી, મેજ પ્રવળ્યાં દીધ	૧૪૯
યાવત મે બહુ શ્રત કીધો, મુજ સેતી એહવાર	
ભાવ અનાય પડી વળ્યો, એમ ભાખ્યો જગતાર	૧૫૦
ત્યારે ગોશાલે જન ઉપરે. મુંકી તેજુ લેશ	
પ્રભુ છ માશ લગી સહી, વેદના અધીકી વીશેષ	૧૫૧
જે છ માશ થયા પછી, પ્રભુ શરીર થયો નીરામ	
ગૌતમ પુછ્યો કુશિખ્ય તુજ, મર ઉપજ્યો	
કેાણુ ઠામ	૧૫૨
પ્રભુ કહ્યો અંતેવાસી મુજ, કુશિખ્ય ગોશાલ જગીશ	
અન્યુત્કલ્પે ઉપજ્યો, સ્થિત સાગર બાવીશ	૧૫૩
નવમે સતકે ભગવતી, તેત્રીશમે ઉદ્દેશ	
ગૌતમ પુછ્યો વીરપ્રતિ, સાંભલજે સુવીશેષ	૧૫૪
અંતેવાસી કુશિખ્ય તુજ, જમાલી અણુગાર	
કાલકરી કહાં ઉપજ્યો, પ્રભુ ભાષે તહેવાર	૧૫૫
અંતેવાસી કુશિખ્ય મુજ, જમાલી અણુગાર	
લંતક કલ્પે ઉપજ્યો, કિલ્લિષ પણે વિચાર	૧૫૬

જમાલી ને કુશિખ્ય કહ્યો, તેમજ કુશિખ્ય ગોશાલ	
તે માટે બેહુ શિખ્ય હતા, જુઓ નયણ નિહાલ	૧૫૭
અંતે વાસી બંને લણી, આખ્યા શ્રીજગન્નાથ	
વળી કુશિખ્ય બંનેને કહ્યા, જુઓ તજ પક્ષપાત	૧૫૮
કપુત કહીયે પૂત ધુર, તેહી જ રીત પીછાણ	
કુશિખ્ય કહેવે શિખ્ય ધુર, સમજે ચતુર સુખણ	૧૫૯
અંગીકૃત આખ્યો પ્રથમ, શ્રવાનુ ભુતિ ખ્યાત	
કહ્યો સુનક્ષત્ર મુનિ વળી, પુન પ્રભુ કહ્યો વિખ્યાત	૧૬૦
તેને કુશિખ્ય કહ્યો વળી, એ પંચમ ઠામ પહીછાન	
દીક્ષા ગોશાલા તણી, દેખોજી બુધધીવાન	૧૬૧
નવમે ઠાણે વૃતિ મેં, જીન છદમસ્થ સુજ્ઞેય	
દીક્ષા ન દીયે એમ કહ્યો, શિખ્ય વર્ગને સોય	૧૬૨
અથ ઠાણાંગ નવમે ઠાણે દીક્ષામે કહ્યો છે તીર્થંકર	
છદમસ્થ થકા દીક્ષા ન દીયે તે ગાઠા લખીએ હૈયે	
ન પરોવએ સિયા નય, છઉ મત્યા પરોવએ	
સંપિ દિવિનય સીસ વગ્ગાં, દિરકન્તિજીજ્ઞા જહા સવ્વે	
કેવલ ઉપજ્યાં વીના, દીક્ષા દીધી આપ	
અક્ષીણરાગ પણે કરા, પરીચય સ્નેહ પ્રતાપ	૧૬૩
બલી અજાણ પણાયકી, જેહ અનાગત દોષ	
વૃત્તિકાર પણ એમ કહ્યો, તો મુજથી કયુ અફસોસ	૧૬૪
અજોગને અંગીકાર કૃત, એમ કહ્યું વૃત્તિકાર	
જે દિક્ષા દેવા ચોખ્ય નહી, તેહ અજોગ વીચાર	૧૬૫
અક્ષીણ રાગપણે કહ્યો, તે રાગ ભાવરે માંહી	
આણું કેવલીની અણે, અથવા અજા નાંહી	૧૬૬

વલી પરિચય કરિને કહ્યો, તે પરિચય પહિછાન સારો છે અથવા ભુરો, ન્યાય વિચાર સુખન	૧૬૭
ઇષત સ્નેહ ગર્ભાનુકમ્, સભાવથી અવલોચ અંગીકૃત કહ્યું વૃત્તિમેં, તાસ ન્યાય હવે જોય	૧૬૮
જે અનુકમ્પાને વિષે, સ્નેહ રહ્યો છે તાય સ્નેહ ગર્ભ અનુકંપ તે, મોહ અનુકંપ કહાય	૧૬૯
ભાવે સ્નેહ અનુકંપ કહો, ભાવે મોહ અનુકંપ શ્રી જીન આજ્ઞા બહાર છે, સાવધ તે પ્રપંચ	૧૭૦
મોહ કર્મના ઉદયથી, સ્નેહ રાગ એ હોય તેથી સ્નેહ અનુકંપને, મોહ અનુકંપા જોય	૧૭૧
સ્નેહ કોઇથી કરવો નહીં, ભાખ્યો શ્રીજીનરાય ઉત્તરાધ્યેયન આઠમેં, બીજી ગાથામાંય	૧૭૨
ઇષત સ્નેહ અનુકંપ કહી, તે અનુકંપા સોય સાવધ પાપ સહિત છે, અથવા નિર્વંધ જોય	૧૭૩
જો નિર્વંધ અનુકંપએ, તો ઇષત કયું ખ્યાત પૂરણ કૃપા કરિ પ્રભુ, એમ કહેતા અવદાત	૧૭૪
ઇષત સ્નેહ અનુકંપએ, જો સાવધ છે સોય તો સાવધમાં ધર્મ નહી, હૈયે વીચારી જોય	૧૭૫
ઇષત લોભ ભલો નહીં, ઇષત ભલો ન માન ઇષત માયા નહી ભલી, તેમ ઇષત સ્નેહ જાન	૧૭૬
ઇષત ક્રુદ્ધ ભલો નહી, ઇષત ભલો ન ક્રોધ ઇષત અદત ભલો નહી, તેમ ઇષત સ્નેહ અશુદ્ધ	૧૭૭
ગોતમને જીન સ્નેહથી, અટક્યો કેવલ જ્ઞાન તો ગોશાલાના સ્નેહથી, ધર્મ પુણ્ય નહી જાન	૧૭૮

કાલ અનાગત દોષ પણ, વૃત્તિકાર આખ્યાત	
તો પ્રશંસવા યોગ્ય એ, કાયં કેમ કહાત	૧૭૬
હોણુહાર નિશ્રય હતુ, ટાલ્યો નહી ટલંત	
તે કારણ ગોશાલને, દીક્ષા દીધી ભગવંત	૧૮૦
વૃત્તિકાર પણ એમ કહ્યો, તમને પણ તે રીત	
કહીવુ તેહીજ ઉચીત છે, વારં વચન વદીત	૧૮૧
કોઈ કહે એ વૃત્તિને, તમે ન માનો કોય	
તો વાત વૃત્તિની કેમ કહો, હવે ઉતર અવલોચ	૧૮૨
ભગવતી શતક અઠારમે, પ્રભુજી ભણી પ્રત્યક્ષ	
સોમીલ પ્રશ્ન પુછીયા, શરસવ ભક્ષ અભક્ષ	૧૮૩
જીન કહ્યો જે બ્રાહ્મણ તણા, શાસ્ત્ર વિષે આખ્યાત	
સરસવના જે ભેદ છે, ઇત્યાદીક અવદાત	૧૮૪
તો બ્રાહ્મણના શાસ્ત્ર પ્રતે, રયું માન્યું જગન્નાથ	
પણ તેહને સમજાયવા, તેના મતની કહી વાત	૧૮૫
તેમ મલતી એ વાર્તા, વૃત્તિ તણી આખ્યાત	
જે વૃત્તિ માને તેહને, સમજવા કહી વાત	૧૮૬
વળી પ્રભુ ગોશાલા તણી, અનુકંપા ચિ-તલાય	
શીતલ તેણુ ફેાડવી, રક્ષણ કીધો તાય	૧૮૭
વૃત્તિકાર એમ આખીયો, તેહ સરાગ પણેહ	
જોકે દયાના રસ થઈ, રક્ષણ કીધો એહ	૧૮૮
જે મુનિને ન બચાવસી, ત્યારે વીતરાગ ભાવેહ	
લખિંધ અણુફેાડવા થકી, અવસ્ય ભાવી એહ	૧૮૯
અહીયા સરાગ પણ કહ્યો, તે સરાગપણની માંય	
ધર્મ પુણ્ય કીણવીધ હવે, જીઓ વીચારી ન્યાય	૧૯૦

સરાગપણે કહીને પછી, દયા એક રસખ્યાત
 જેવો સરાગપણે હુવે, તેવી દયાએ થાત ૧૬૧
 સરાગ ભાવ નીર્વંધ નહી, તેમ દયા ન નિર્વંધ એહ
 ખંન્ને સાવધ જાણવા, ન્યાય વિચારી લેહ ૧૬૨
 જે સાધુ નવી રાખિયા, તે વીતરાગ ભાવેહ
 દયાવંત પણ ત્યારે હતા. પિણ સાવધ દયાન તેહ ૧૬૩
 વીતરાગ થયા પછી, ભાવ સરાગ ન હોય
 તેમ વીતરાગ થયા પછી, સાવધ દયા ન કોય ૧૬૪
 કોઈ કહે સાવધ દયા, ઠીહાં કહી છે તામ
 ન્યાય કહું છું તેહનો, સાંભળો ચિ-ત રાખી ઠામ ૧૬૫
 હેમિ નામ માલા વિષે, આઠ દયાના નામ
 દયા શૂક કારણ્ય વળી, કરણા, ધૃણા જુતામ ૧૬૬
 કૃપા અને અનુકંપ કુન, વલી અનુકેશ કહાય
 નામ એકાથ આઠએ, તૃતીય કાંડની માંચ ૧૬૭
 અથ હેમી નામ માલામાં આઠ દયાના નામ
 કહ્યા તે લખીયે છેયે

॥ સુરતોય દયા, શુક; કારણ્ય, કરણા, ધૃણા,
 કૃપાનુ કમ્પાનુ કેશો ॥

જન રીખ સામો જોઈયો, રતનદ્વીપની જેણુ
 દેવોની કરણા કરી, જ્ઞાતા નવમે અધ્યેયન ૧૬૮
 કરણા નામ દયા તણે, તે માટે સુવિચાર
 એ દયા સાવધ છે, શ્રી જન આજ્ઞા ખહાર ૧૬૯
 ચિ-તરાધ્યેયન બાવીસમેં નેમનાથ ભગવાન
 જીવ જોઈ અનુકેશ મન, પાઠ વિષે પહીછાન ૨૦૦

- અનુક્રેશ તે કરણા કહી, અવિચુરી મે અર્થ
તે માટે કરણા દયા, નિર્વંધ એહ તદર્થ ૨૦૧
- તેથી ભાવ સરાગની, દયા જ સાવધ સોય
અષ્ટા દશમે જોઇલો, દશમુ રાગ સુજોય ૨૦૨
- લખિધ અણુક્રેડવવા થઈ, વીતરાગ ભાવેહ
એ સાધુ નવિ રાખસ્યે, એપણુ વૃતિ વિષેહ ૨૦૩
- તેથી સરાગ ભાવ કરી, શીતલ તેજુ લેશ
લખિધ ક્રેડવી રાખીયો, ગોશાલક સુવિશેષ ૨૦૪
- ગોશાલક હણવા ભણી, બાલ તપસ્વી જેહ
ઉણુ તેજુ લેશ્યા પ્રતે, મુંઠી પાઠ વિષેહ ૨૦૫
- તેભગવંત અનુકંપ કરી, લેશ્યા શીતલ તેહ
મુંઠી ગોશાલક ભણી, રક્ષણુ કરણુ કહેહ ૨૦૬
- ઉણુ તેજુ લેશ્યા કહી, શીતલ તેજહી લેશ
તેજુ લેશ્યે બેહું કહી, પાઠ વિષે શુ વિશેષ ૨૦૭
- ઉણુ તેજ લેશ્યા પ્રતે, તાપસ મુંઠી સોય
લેશ્યા શીતલ તેજ પ્રતિ, પ્રભુ મુંઠી અવલોચ ૨૦૮
- તેથી તેજુ લખધિ પ્રતિ, ક્રેડીને ભગવાન
ગોશાલાને રાખીયો, છદમસ્થ થકાં પીછાન ૨૦૯
- કેવલ જ્ઞાન થયા પછી, લખિધ ક્રેડવણી નાહી
બહુ ઠામે વણુપ્રભુ, જુઓ સુત્રની માંહિ ૨૧૦
- પદ છત્રીસમે પન્નવણા, વૈકીય લખિધ જ તાય
ક્રેડયાં ક્રિયા જધન્ય ત્રણુ, ઉત્કૃષ્ટ પંચહી પાય ૨૧૧
- એમજ આહારિક લખિધ પ્રતિ, ક્રેડયાથી પહીછાન
જધન્ય ત્રણુ કોયા કહી, ઉત્કૃષ્ટ પંચહી જન ૨૧૨

એમજ તેજુ લખિ પ્રતિ, ફેડે તેહને જોય	
જાધન્ય ત્રણ કીયા કહી, ઉત્કૃષ્ટ પાંચ જ હોય	૨૧૩
તેજુ લખિ જે ફેડવી, પ્રભુ છદમંત્ર પણેહ	
કેવલ લહ્યાં કીયા કહી, વૈકીયની પરે એહ	૨૧૪
સરાગ ભાવ કરી કાર્યકૃત, તાસ થાપ સ્યુ હોય	
કેવલ લહ્યાં પછી કહ્યો, તાસ થાપે છે સોય	૨૧૫
કોઈ કહે અનુકંપ કરિ, પ્રભુ રાખ્યો ગોશાલ	
તે માટે અહીયા ધર્મ છે, ઉતર તાસ નીહાલ	૨૧૬
વૃદ્ધ તણી અનુકંપ કરિ કૃષ્ણે ઇંટ ઉપાડ	
તેને ઘેર મેલી કહી, અન્તગડે અધિકાર	૨૧૭
સુલસાંની અનુકંપ કરિ, પુત્ર દેવઘીનાં જ	
મુંકયા હરાણુ ગવેવિસુર, સુત્ર અન્તગડ સાજ	૨૧૮
પથ્ય ધારણી ભોગવ્યો, ગભં અનુકંપાઆણુ	
અભય અનુકંપા સુરકરી, દોહલો પુર્યો જાણુ	૨૧૯
હરકેશી મુનીવર તણી, અનુકંપા કરિયક્ષ	
રૂધિર વમંતા છાત્રકૃત, ઉત્તરાધ્યયન પ્રત્યક્ષ	૨૨૦
વલિ મુનિની વ્યાવચ અર્થ, છાત્રાં ને દુઃખ દેહ	
તે પણ સાવધ જાણવી, તેમ અનુકંપ કહેહ	૨૨૧
અનુકંપા ત્રસજીવની, આણીને મુનીરાય	
બાંધે બાંધતા પ્રતિ, અનુમોદાં દંડઆય	૨૨૨
એમજ છોડે છોડતાં પ્રતિ, મુનિજે અનુમોદેહ	
નિસીધ ઉદ્દેશે બારમે, દંડ ચોમાસી કહેહ	૨૨૩
અનુકંપા એ સહુ કહી, પાઠ વિષે પહિછાણુ	
જિન આજ્ઞા નહિ તેહમે, તેથી સાવધ જાણુ	૨૨૪

તેમ પ્રભુ ગોશાલાતણી, અનુકંપા ચિત્તઆણુ	
તેણુ લખિધ ફેડવે, તેથી આવધ જાણુ	૨૨૫
આહારિક લખિધ ફેડવે, અધિકરણુ કહ્યો તાસ	
સતક સોલમે ભગવતી, પ્રથમ ઉદ્દેશ વિમાસ	૨૨૬
વૈકીય લખિધ ફેડવે, કહ્યો વિરાધક તાહિ	
ભગવતી તીજે શતકમે, ચોથે ઉદ્દેશામાંહી	૨૨૭
જંગા વિદ્યાચારણા, લખિધ ફેડવી જાય	
તે થાનક વિન પડિકમ્યાં, કહ્યા વિરાધક તાય	૨૨૮
ભગવતી ગોતમ ગુણ મજે, તેણુ લેશ્યા પ્રતિતાહિ	
સંકેતે તે ગુણ કહ્યો, ફેડયાં ગુણ કહ્યો નાહિ	૨૨૯
ઇત્યાદીક બહુ સુત્રમે, તેણુ વૈકીય આદ	
મુનિને લખિધ ન ફેડણી, જુઓ ધર અહલ્લાદ	૨૩૦
જે લખિધ ફેડ ગોશાલને, રાખ્યાં ધર્મ જ હોય	
તો જે મુનિ પ્રતિ રાખ્યા ન કયું, ન્યાય વિચારી જોય	૨૩૧
જ્યારે કહે જે મુનિવર તણો, મૃત્યુ જાણુ ભગવાન	
તે કારણુ રાખ્યા નહિં, હવે તમુ ઉત્તર જાણુ	૨૩૨
વૃત્તિકાર તો એમ કહ્યો, વીતરાગ ભાવેહ	
લખિધ અણુ ફેડયાં થકી, વહી અવશ્ય ભાવી છે એહ	૨૩૩
શીતણુ તેણુ લખિધ પ્રતિ, અણુ ફેડવાથી ખ્યાત	
તેથી શીતણુ તેણુ પણ, કેમ ફેડે જગન્નાથ	૨૩૪
જે પ્રભુ જે મુનિવર તણો, જાણ્યો મૃત્યુ જીવાર	
તો મુનિ ગોતમ આદિત્યાં, કયું નહિ કીધી સાર	૨૩૫
ગોતમ આદિ વિષે હતી, શીતળ તેણુ લેશ	
ત્યાં લખિધ ફેડ રાખ્યા ન કયું, જે મુનિ પ્રતિ	
સુવિશેષ	૨૩૬

ત્યારે કહે ગૌતમ આદિ પ્રતે, વર્જ્યા પ્રભુજી તાય	
તેથી મુનિ રાખ્યા ન બે, સાંભળેા તેહનો ન્યાય	૨૩૭
પ્રભુ તો આનંદ ને કહ્યો, તું મુનિ પ્રતે કહેહ	
ધર્મ પ્રતિ ચોયણુ મત કરો, ગોશાલકથી જેહ	૨૩૮
પણુ મુનિ પ્રતે ન બચાવણુ, એમ તો આખ્યેા નાંચ	
તેથી ગૌતમ આદી જે, મુનિ નહિ રાખ્યા કાંચ	૨૩૯
પિણુ જે લખિધ ફેાડણુ તણી, શ્રીજીન આજ્ઞા નાંચ	
તેથી સીતલ તેજુ પ્રતિ, કેમ ફેાડે મુનિરાય	૨૪૦
લખિધ ફેાડ ગોશાલને, રાખ્યેા શ્રી ભગવાન	
ત્યારે છદમસ્થ પણે હતા, મોહ રનેહ વશજન	૨૪૧
જળથી નાવ ભરી જતી, જોઇને મુનીરાય	
ગહસ્થી પ્રતે બતાવવી નહી, બીજા આચારંગ માંચ	૨૪૨
ડુબે આપ અને વટી, જે ડુબે બહુ જીવ	
તેની અનુકંપ કરે નહી, રહે સમ ભાવ અતીવ	૨૪૩
માત બચાવા ઉઠીયેા, ચુલણિપિયા પીછાણુ	
તેનો પોષો ભાગેા કહ્યો, સાતમા અંગે જાણુ	૨૪૪
મિથિલા બળતી જોઇ નેમિ, સામે જોયેા નાંહી	
જુઓ ઉત્તરાધ્યેયનમે, નવમે અધ્યયને તાહી	૨૪૫
દશ વૈકાલિક સાતમે, દેવ મનુષ્ય તીર્થસ્થ	
વિગ્રહ લડતા પરસ્પર, જોઇને મુનિસન્ન	૨૪૬
એહની હોવે જીત વળી, એની હોવે હાર	
એહવુ ન ધારે મહામુની, હિવે તમુ ન્યાય વિચાર	૨૪૭
હાર જીત નવિ વાંછવી, તોતાસ વિચે પડે સંત	
કેમ કરાવે હાર જય, જુઓજી મતિ વંત	૨૪૮

છેદે હરશમુનિ તણી, કોયા વેદને ખ્યાત	
શતક સોલમેં ભગવતી, ત્રીજા ઉદ્દેશ સજ્જાત	૨૪૬
આશા શ્રીજીનવર તણી, જે કાર્ય મેં નાંચ	
તે કાર્ય કીધા છતાં, ધર્મ પુણ્ય કેમ થાય	૨૫૦
તેમજ લખિધ ફોડણ તણી, શ્રીજીન આણુન દેહ	
ધર્મ પુણ્ય કેમ તેહમેં, ન્યાય વિચારો એહ	૨૫૧
કોઈ કહે છદ્મસ્થ પ્રભુ, ફોડી લખિધ જે હુવાર	
હંડ લિધો સ્થું તેહનો, હવે તેનો ઉત્તર સાર	૨૫૨
રાજમતીને બોલીયો, વિષય વચન રહનેમ	
પ્રાયશ્ચિત ચાલ્યો ન તસુ, પિણુ લીધો હશે ઘરપ્રેમ	૨૫૩
જળ વિચ પાત્રી નાવ જેમ, આદ્ર મુતે રૂપી કીધ	
પ્રાયશ્ચિત ચાલ્યો ન તસુ, પણુ લીધો હુસે પ્રસીદ્ધ	૨૫૪
મોહ વશે સીહો મુની, રોયો મોટે સાદ	
પ્રાયશ્ચિત ચાલ્યો ન તસુ, પણુ લીધો હશે સંવાદ	૨૫૫
ધર્મ ઘોષના સંત જે, આવી ચોટા માંહી	
નાગ શ્રી હેલી નીંદી, તેનો હંડ ચાલ્યો નાંહી	૨૫૬
હણુસે હય નૃપ સારથી, નામ સુમંગલ સંત	
પ્રાયશ્ચિત ચાલ્યો ન તસુ, શતક પંદર મે ઉદંત	૨૫૭
કોઈ કહે આલોચણા, પડિકમણા કહી તાસ	
તેથી એ હંડ તેહનુ, હવે ઉત્તર સુ વિમાસ	૨૫૮
ચર્મ સમયનુ પાઠ એ, અંધક ધન્નો આદિ	
બહુ મુનિનો સમુચ્ચય કહ્યો, તેમ એ પણુ સંવાદ	૨૫૯
જંગા વિદ્યા ચારણા, તરસ ઠાણુરસ સોય	
આલોચ પડીકમીય, એહવે પાઠ સુ જોય	૨૬૦

લખિય ફેાડી તે સ્થાન પ્રતિ, આલોવી ગુણવંત	
વલી પડીકમે તે મુનિ, પદ આરાધક હુંત	૨૬૧.
મુની સુમંગળ સ્થાનકે, તસ્સ ઠાણુસ્સ નાંહી	
તેણુમું લખિય ફેાડણુ તણેા, દંડ કહ્યો નહી તાહી	૨૬૨
પણુ નૃપ હય અરૂ સારથી, હણુસે, દંડ જ તાસ	
તેહ મુની લેશે સહી, કહ્યું સન્નઠ સિદ્ધવાસ	૨૬૩.
ઇત્યાદીક બહુ ઠામ હી, પ્રાયશ્ચિત ચાલ્યો નાંહી	
પણુ લીધા હશે મહામુની, ગુણી દેખોજી દીલમાંહી	૨૬૪
તેણુ લખિય જે ફેાડવે, તાશ કીયા ત્રણુ પંચ	
કેવલ લહ્યા કહ્યો પ્રભુ, તીણુસુ દંડ સુસંચ	૨૬૫.
કંપાતીત હતા પ્રભુ, છે એ સાચી વાણુ	
પણુ ફેાણુ ગુણુ ઠાણુ તિકે, કહીયે ચતુર સુખણુ	૨૬૬
પ્રભુજી ચરિત્ર લીધા પછી, શ્રેણી ચઢયા પહલાંજ	
સાતમે ગુણુ છકે વલી, જે ગુણુ ઠાણુ સમાજ	૨૬૭.
સાતમા ગુણુ ઠાણુ તણી, ઉત્કળી અવલોચ	
અંતર મુકુરત સ્થિતિ છે, છકે બહુ સ્થિત જોય	૨૬૮
છઠ્ઠા ગુણુ ઠાણુ વિષે, આખી ચાર કષાય	
છલેશ્યા સંજા ચિહું, અશુભ જોગ પણુ આય	૨૬૯
પરિચય સ્નેહ અનુકંપ કરી, અક્ષીણુરાગ પણેહ	
સરાગ ભાવ વળી લખિયનુ, ફેાડવવુ પણુ લેહ	૨૭૦
પ્રથમ છઠ્ઠા ગુણુ ઠાણુના, પ્રગટ ભાવ એ પેખ	
નિર્વાંધ કેમ કહીયે તસુ, ન્યાય વીચારી દેખ	૨૭૧
જેહ કાર્યની કેવલી, આજ્ઞા ન દીયે કોય	
ધર્મ પુણ્ય નહી તેહમેં, હીયે વીમાસી જોય	૨૭૨.

- જેહ કાયની કેવલી, આજા દેવે આપ
ધર્મ પુણ્ય છે તેહમેં, તીહાં નહીં કીચિત પાપ ૨૭૩
કોઈ જન આજામેં પાપ કહે, ધર્મ જન
આજા બહાર
- એઉ વિધ અશુદ્ધ પરપવે, કેમ પામે ભવપાર ૨૭૪
જન ધર્મ જન આજા દીયે, જન ધર્મ
શીખાવે આપ
- જે ધર્મ કહે આજા વિના, તે કોણ પરખ્યો થાપ ૨૭૫
આજા બહારે ધર્મનો, કોણ ધણી અવલોચ
હાથ જોડી પુછ્યાં થકાં, કોણ આજા દે સોચ ૨૭૬
દેવ ગુરૂ તો મૈન રહે, નહીં અનુમોદે અશંભાત
તો આજા બાહીર ધર્મની, ઉત્પતિનો કોણ નાથ ૨૭૭
- સંવર ને વલી નીજંરા, જે પ્રકારે ધર્મ
જન આજા મેં એ જોઉ, તેથી શીવ સુખ પર્મ ૨૭૮
જે પ્રકારે ધર્મ વલી, શ્રુત વલી ચારીત્ર પીછાણ
જન આજાએ જે વિષે, સમજો સુગણ સુખણ ૨૭૯
પાંચ મહાવ્રત સાધુના, શ્રાવકના વ્રત બાર
જન આજામાં એ જોઉ, આજા બહાર અસાર ૨૮૦
તેથી જૈન આજા તણી, રાખો સુગણ પ્રતીત
ધર્મ જન આજા ધારિયો, તે ગયા જન્મારો જીત ૨૮૧

અથ હિત સિક્ષા

- હુઃખ બહુ નરક નિગોદના, સદ્યા અનંતિવાર
ધર્મ જન આજા શિરધરે, થાય તાસ નિસ્તાર ૨૮૨

મનુષ્ય જન્મ દેહિલે લહ્યો, લહી સામર્થો સાર
પાંચ મહાવ્રત આદરી, આરાધ્યાં ભવપાર ૨૮૩
જે ચારીત્ર ધર્મ લઈ નહી શકે, તે

શ્રાવકના વ્રત બાર

નિર અતિચારે પાલિયાં, પામે ભવ દધિપાર ૨૮૪
જે બાર વ્રત લઈ ન શકે, તે સમદ્રષ્ટ ઉદાર
દેવ ગુરુ ધર્મ ઓલખ્યાં, સુખ પામે શ્રીકાર ૨૮૫
જે પુરી સમજ પડે નહી, તે ગુણવંતના ગુણ ગાય
ઢોઢક રસાયણ આવીયાં, પાતિક દુર પુલાય ૨૮૬
ચોતે વ્રત પાલે નહી, પાલે જ્યાંથી દ્વેષ
જેવડો મુખ તેને કહ્યો, પડેલો આચારંગ દેખ ૨૮૭
ગુણવંતની નીંદા કીધા, કર્મ તણું બંધ હોય
તે કર્મથી દુઃખ લહે, નરક નિગોદે સોય ૨૮૮
તેહથી હિત સિક્ષા લલી, ધારે સુગણ સુખણ
રાગ દ્વેષ છાંડી કરી, આરાધે જીન આણ ૨૮૯

ગીતકે છંદ

જીન વચણ ગુણમણી રચણ સાર ઉદાર દેખી સંગ્રહ્યા
અવિ તથ્યપથ્ય સુઅર્થ જે મુજ જ્યાસ નામે જેમ કહ્યા

સાચી પ્રભુ પૂજા

પ્રવચનકાર શ્રીમદ રામચંદ્ર સુરીજી મહારાજ
પ્રભુની આજ્ઞા મુજબ વર્તવાની તત્પરતા એજ
સાચી પ્રભુ પૂજા છે.

સાધુ ઉપદેશ આપે નહિ

શ્રી સીધ ચક્ર વર્ષ ૨ અંક ૧૯ પાનુ ૪૫૧ સંવત
૧૯૬૦ જેઠ વદ ૦) તા. ૧૧-૭-૩૪ બુધવાર સમાધાન
કાર શ્રીમાન શ્રી સાગરાનંદ સુરીશ્વરજી પ્રશ્ન ૬૬૩
સુયગડાંગ સુત્રમાં સ્પષ્ટ પણે જણાવ્યું છે કે ચૈત્ય
અને ઉપાશ્રયને અંગે પણ છ કાયનો આરંભ થાય
તેથી તે હીંસાનો ઉપદેશ સાધુ આપે નહી.

આરંભના ઉપદેશની મનાઈ છે

વ્યાખ્યાનકાર શ્રીમદ વિજય રામચંદ્ર સુરીશ્વરજી
માહરાજ જૈન પ્રવચન વર્ષ ૧૦મુ અંક ૮મો પાનુ ૧૦૨
સં. ૧૯૭૪ આશો સુદ ૨ તા. ૨૫-૬-૧૯૩૮

શ્રી જીનેશ્વર દેવના સાધુઓને બહુ આરંભનો તેમ અદ્ય
આરંભનો ઉપદેશ કરવાની પણ મનાઈ જ છે.
અતિ શ્રેષ્ઠ મિષ્ટ ગરિષ્ઠ પ્રવર વિશિષ્ટ જન વચ
આદત

વચ વિરુદ્ધ કેા આયો હુવે, મજ તાશ મિથ્યાદુઃકૃત ॥૧॥
ઉગણીસે તેત્રીશ વર્ષ વદ બારસ કાગણ વહી
વરસેહર બીદાસર વિશે હુદ શ્રમણ એકાવન સહી
વળી આર્જ એકશેા તીહાંગણીઆણ સંપ્રતી શોમતી
વરસમય સાર ઉદાર, નીણુંય કીધ જય જશ
ગણપતિ ॥૨॥

હોહરા

ભિક્ષુ બારી માલ વળી, ત્રીજે પાટ રૂપીરાય
તાશ પસામે સુગણ વૃદ્ધી, જય જશ હર્ષ સવાય ॥૩॥

તે કાલે ભિક્ષુગણે, મુનિવર સિ-તેર દોય
એકસો ત્રાણ આજીંકા, ગણી આજી અવલોય ॥૨॥

ઉત્તર તમે મંગાવીયા, હમે લખાવ્યા નાંય
તે માટે એ પ્રશ્નના, ઉત્તર દોહરા બણાય ॥૩॥

દોહરા ગૃહસ્થ કંઠે કરી, નિજમતી થકી લખેહ
તેમાં ખોટજો લખી, તે મુજ દોષ મત દેહ ॥૪॥

અથ છત્રીશમુ પ્રતિમા વૈરાગ્યનો હેતુ કહે તેનો

ઉત્તર

દોહરા

કોઈ કહે વૈરાગ્યનો, હેતુ પ્રતિમા એહ
જન પ્રતિમા જોઈ કરી, વર વૈરાગ્ય લહેહ ॥૧॥

તે માટે વંદનીક છે, નીજ પ્રતિમા જગમાંય
હવે તેહનુ ઉત્તર કહુ, સાંભરજો ચિન્ત લાય ॥૨॥

બળદ જોઈ પ્રતિ બુજીયો, કરકંડુ નર રાય
હમુહ ઈન્દ્રધન્ય સ્થમ્બ પ્રતે, જોઈ સંવેગ સુપાય ॥૩॥

ચુડીથી પ્રતિ બુજીયો, નમિ નૃપતિ તેહ કાલ
આંખો જોઈ પ્રતિ બુજીયો, નગઈ નામે ભુપાલ ॥૪॥

ઉત્તરાધ્યયન એકવીશમે, સમુદ્ર પાલ સંવેગ
પામ્યો ચોર જોઈને, જીવો તજ ઉદ્વેગ ॥૫॥

સંવેગ પાઠ વણો અર્થ, અવિચુરી મેંજ્યાત
સંવેગ ના હેતુ બણી, સંવેગ ચોર કહાત ॥૬॥

મુત્ર ગાથા

તપસિ ઊણું સમ્ભવેગં, સમુદ્ર પાલો ઇણુ ભન્વી
અહો અસુહાણુ કમ્પાણું, નિજભણું પાવગં ઇમં ॥
ભિત્તરાધ્યેયયન ૨૧ વે ગાથા ૬મી

અત્ર અવિચુરી

તમિતિ તથા વિધ દ્રવ્ય દ્રવ્દ્રા સંવેગ સંસાર
વૈમુખ્ય તે મુક્ત પભિલાપસ્ત દેતુત્વાત્સો પિસંજેગસ્ત
સમુદ્રપાલ ઇદં વક્ષમાણું અપ્રવીત યથા અસુભાનાં
પાપકાનાં કમ્મંણુ મનુષ્ટાનાનાં નિયાનં અવસાનં
પાપકં અશુભં ઇદ્રં પ્રત્યક્ષ અસૌ વરાકૌ વદ્ધાર્થ
મિત્યંનીય તે ઇતી ભાવ.

વાત્તિકા

અહીયા કહ્યોતં કહતાં તે, તથા વિધ દ્રવ્ય દેખીને
સમ્ભવેગ તે સંસાર વિમુખપણે મુક્તિની અભિલાષા તે
સંવેગનાં હેતુપણાથકી, સોપિ કહતાં તિકે ચાર પિણુ
સંવેગ, નિમ પાપકારી કમ્મ તે અનુષ્ટાનના છેહડે
અશુભ એ પ્રત્યક્ષ રાંક વધને અથે ઇહ વીધ લેખાય
છે એટલે સમ્ભવેગનો હેતુ ચારને દેખીને સમુદ્રપાલ
બાલ્યો અશુભ કમ્મના ફલ એ ભોગવે છે.

ટોહરો

સંવેગનો હેતુ કહ્યો, તસ્કરને અવલોચ
યણુ ગુણ નહી તે ભણી, વંદન યોગ્ય નકોચ ॥૭॥

વૃષભાદિક જોઈ કરી, કરકંડુ આ દેહ
 બૂઝયા પણ વૃષભાદિતે, વંદનીક ન કહેહ ॥૮॥
 મુનિ વેષે જે પાત્સથો, તેને જોઈને સોય
 વૈરાગ્ય પામે પણ તિકો, વંદન યોગ્ય ન કોય ॥૯॥
 તેમ જીન પ્રતિમા જોઈને, પામે જે વેરાગ
 પણ તે વંદન યોગ નહી, જીવેા મત પક્ષ ત્યાગ ॥૧૦॥
 જ્ઞાન દર્શન ચારીત્ર તણા, ગુણ નહીં જેમાંય
 તે સંવેગનો હેતુ હુવે, પણ વંદનીક નહી થાય ॥૧૧॥
 મુનિવર પ્રતિ જોઈ કરી, દ્વેષ ધરેમન કોય
 દ્વેષ તણો હેતુ મુનિ, પણ નિંદનીક નહિં હોય ॥૧૨॥
 શ્રવાનુભૂતિ મુનિ તણા, વચન સુણી ગોશાલ
 કોખ્યો શીઘ્ર ઉતાવલો, ભસ્મ કિયો તેહ કાલ ॥૧૩॥
 કોપ તણો હેતુ મુની, પણ ગુણ સહિત સુસંત
 તેમાટે નિંદનીક નહી, દેખોજી બુદ્ધિવંત ॥૧૪॥
 સુનક્ષત્ર ના વચન સુણી, ધર્યો ગોશાલ દ્વેષ
 દ્વેષ તણો હેતુ તિકો, પણ નિંદનીક નહિ પેખ ॥૧૫॥
 વીર પ્રભુના વચન સુણિ, કોખ્યો શીઘ્ર ગોશાલ
 કોપ તણો હેતુ પ્રભુ, પણ નિંદનીક મત નીહાલ ॥૧૬॥
 છદમસ્થ વીર પ્રતિ જોઈને, લોક બહુ દ્વેષ ધરેહ
 દુઃખ દીધા અતિ આકરા, આખ્યો ધુર અંગેહ ॥૧૭॥
 દ્વેષ તણો હેતુ પ્રભુ, પણ તે ગુણ સહીત
 તેથી તે નિંદનીક નહી, જીવેાજી ધર પ્રીત ॥૧૮॥
 વસ્તુ જે ગુણ સહીત પ્રતી, જોઈ દ્વેષ લહેહ
 દ્વેષ તણો હેતુતિકા, પણ નિંદનીક નહી જેહ ॥૧૯॥

વસ્તુ જે ગુણ હીણ પ્રતિ, જોઈ સંવેગ લહેહ
સંવેગનો હેતુ તિકા, પણ વંદનીક નહીં તેહ ॥૨૦॥

લિપી અધિકાર

અથ સત્તાવીસમો આહમો લિપી અધિકાર
હોહરો

કોઈ કહે અંગ પાંચમે, આહ્યોની લીપીસાર
નમસ્કાર તેહને કયું, હવે તસુ ઉત્તર ધાર ॥૧॥
નમો વંભીએ લીવીએ, લિપીકર્તા નાભેય
અરણ્ય સહિત જન ધુલિપીક, અથ ધર્મસીએહ ॥૨॥
પાથા ના કર્તા ભણી, પાથો કહી એ તાહી
એવં ભુતનયને મતે, અનુયોગ દ્વારને માંડી ॥૩॥
અથવા લિપી જે ભાવ લિપી, જે મુનિને આધાર
નમસ્કાર છે તેહને, એહવુ દીસેસાર ॥૪॥
તીર્થ નામ જેમ સુત્રનું, તે સંધને આધાર
તેથી સંધ ને તીર્થ કહ્યું. તેમ ભાવ લિપી સાર ॥૫॥
વૃત્તિકાર દ્રવ્ય લિપી કહી, તેહ લિપી ગુણ સુન્ધ
નમસ્કાર તેહને કરે, તે તો વાત જળુન્ય ॥૬॥
દ્રવ્ય નિદેષો ગુણ રહિત, વંદન યોગ્ય ન તામ
સમવાયંગે જોઈલો દ્રવ્ય ભાવ જન નામ ॥૭॥
ભરત એરવત ખેત્રના, અનાગતે જન નામ
સમયે ચોવીશ નામજન, વંદે પાઠ ન નામ ॥૮॥
વળી એધવત ક્ષેત્રની, ચોવીસી વર્તમાન
ઠામ ઠામ વંદે કહ્યું એ ગુણ સહીત સુજન ॥૯॥

વર્તમાન ચોવીસ એ, ભરત ક્ષેત્રની તાંદિ
 ઠામ ઠામ વંદે કહ્યો, જોવો લોગસ્સ માંહી ॥૧૦॥
 તે લેખે દ્રવ્ય લિપી ભણી, દ્રવ્ય સુત્રને સોય
 નમસ્કાર કેમ કીજયે, હેયે વિમાસી જોય ॥૧૧॥
 વૃત્તિકાર દ્રવ્ય લીપી ભણી, થાપ્યો છે નમસ્કાર
 સુત્ર થઈ મલતો નથી, એ અર્થ અવધાર ॥૧૨॥
 તથા પત્રમેં જે લખ્યા, અક્ષરના આકાર
 વંદનીક જો તે હુવે, તે લિપી અષ્ટાદશ ધાર ॥૧૩॥
 અષ્ટાદશ લિપીને વિષે, વેદ પુરાણ સંપેખ
 કુરાન જોતિષ પણ હુવે, વંદનીક તુમ લેખ ॥૧૪॥
 અષ્ટાદશ લિપીને વિષે, વર્ણ સંજ્ઞા સંપેખ
 સહુ પુસ્તક મેં જે લખ્યા. વંદનીક તુમ લેખ ॥૧૫॥
 વેદક વિકથા વારતા, મંત્ર જંત્ર વળી તંત્ર
 કેક સામુદ્રિક શાસ્ત્ર એ, લિપીમાં સહુ આવંત ॥૧૬॥
 પાપ શાસ્ત્ર યોગણુત્રીશ વળી, વર્ણ સ્થાપના લેખ
 એ અઠારે લિપી વિષે, વંદનીક તુમ લેખ ॥૧૭॥
 વીતરાગ તો તેહને, પાપ શાસ્ત્ર આખ્યાત
 દ્રવ્ય લિપી કહિએ તેહને, વંદનીક કેમ થાત ॥૧૮॥
 જો વંદનીક દ્રવ્ય લિપી હુવે, દ્રવ્ય લિપી કહી અઠાર
 તે વિષે સહુ આવીયા, કેમ વંદે અણુગાર ॥૧૯॥
 તે માટે તે ભાવ લિપી, અથવા કરતા નાલેય
 રૂપભચર્ણ ગુણયુક્તને, નમસ્કાર સુશુણ્દ ॥૨૦॥

વાત્તિકા

કેાઈ કહે ભગવતીને આદીમેં નમો ખંભીએ લિવીએ
 એ શબ્દ કહી પછી કહ્યો નમો સુચસ્મ તે લિપીને
 નમસ્કાર કરી સુત્રને નમસ્કાર કર્યું તે ભાવ શ્રુતને
 નમસ્કાર કયે છે તે તે ભાવ સુત્રને વિષે ભાવ લિપી
 પણ આવી ગઈ તો પૂર્વ ભાવ લિપીને નમસ્કાર કિધે
 તેહનુ સ્યું કારણ નમો વંભીએ લિવીએ અને નમો
 સુચસ્મ એ બે પદ કેમ કહ્યા તેહનુ ઉત્તર દશવૈકાલીક
 અધ્યયન આઠમેં ગાથા ૪૧ મીએ કહ્યો કુમ્ભુવં આદિલણ
 પલિલણ ગુ-તો, કાછવાની પરે, આદિલણ તે ઇષત ગુપ્ત
 પલિલણ તે પ્રકૃષ્ટ લીન ઘણે ગુપ્ત ઇહાં બે પદ કહ્યાં
 તથા દશવૈકાલીક અધ્યયન ચોથે કહ્યો પૃથ્વીકાય ઉપર
 ન લિહિજ્ઞ કહિતાં થોડોસો અથવા એકવાર લિખે
 નહીં નવિ લહિજ્ઞ કહિતાં બહુ વાર લિખે નહિ
 ઇહાં પણ બે પદ કહ્યા તથા ઉત્તરાધ્યયન પહેલે
 આ લખંતે વા ન સિએજ્ઞ કયાઈ વિ ગુરૂ ઇ,
 આલખંતે કહિતાં એકવાર બોલાવ્યો વાતે અથવા લખંતે
 કહિતાં વાર વાર બોલાવ્યો નં. શિષ્ય બેઠો રહે નહીં
 કહાચિત પિણુ ઇહાં પણ બે પદ કહ્યા તથા ઉત્તરાધ્યય
 ન અગ્યારમેં નાશીલે કહિતાં સર્વથા ચારિત્રની વિરાધ
 ન નથી વિસીલે કહિતાં થઈ ચારિત્રયની વિરાધના નથી
 ઇહાં પણ દેશ અને સર્વ એ બે પદ કહ્યા તથા બૃહ-
 ત્કલ્પ ઉદ્દેશે ત્રીજે અંતર ધરને વિષે સાધૂને ન કલ્પે
 નીદ્રાઈત એવા કહેતા થોડી નાદ લેવી પયલાએત

એવા કહીતાં વિશેષ જાણવો ઇહાં પણ એ પદ
કહ્યા ઇત્યાદિક અનેક ઠામે એ પદ કહ્યા તેમ
ઇહાં એ પદ જાણવા લિપી શબ્દે ભાવ લિપી
તે દેશવકી શ્રુતજ્ઞાન અને નમો સુચસ્સ તે સર્વ શ્રુત-
જ્ઞાન કહ્યો તથા લિપી ના કરતા રૂપભ દેવને લિપીક
કહિએ તે ચારીત્ર યુક્ત પ્રથમ જનને નમસ્કાર.

અત્ર ટીકા

અચંચ પ્રાગ વાજ્યાતા નમસ્કારાદિકા ગ્રંથ વૃત્તિ
કૃતાન વ્યાખ્યા તો કુતોપ કારણા દીતી, એ ભગવતીની
વૃત્તીમા અભય દેવ સુરે કહ્યો.

સોરઠા

નમસ્કારાદિક તાહીરે, રચના પુર્વ કહી જકા
મુલ વૃત્તિરે માંહિરે, ન કહી કેણુ કારણુ તિકા ॥૧॥
એમ કહ્યો વૃત્તિકાર રે, તે માટે હવે તેહનુ
પ્રવર ન્યાય જે સાર રે, બુદ્ધિવંત હૈયે વિચારજો ॥૨॥
ઇતિ શ્રીમદ્ જ્યાચાચૈ કૃત હિત શિક્ષાવલી પ્રશ્નોત્તર
તત્વબોધ.

નવકડાની શ્રી મહાનશીથ, સુત્રની દાલ

દોહરો

દુક્ષમ આરે પાંચમે, ઘણી ગથડખથડ જાન
તેમાં લેખ ધારી થશે ઘણા, કુડકપટની ખાન ॥૧॥

તે કુખુદ્ધિ ઘણી ચલાવશે, આ સાધુના વેષમાય
વળી હિંસા ધર્મ પડપશે, પડશે નરકમાં જાય ॥૨॥

તેના ભોળા શ્રાવક શ્રાવીકા, તેઓ કરે ખોટી પક્ષપાત
તેને કુખુદ્ધિ કદાગરો શીખવી, તેને પણ લઈ
જશે સાથ ॥૩॥

તેને અંધ કુવામાં નાંખશે, તેને દિવસ તેવીજ રાતે
ધુવડ જેવા થઈ રહ્યા, દીન દીન વીશેષ મીથ્યાત ॥૪॥

તે નવ આંકના નવકડા, જશે નરક મઝાર
શ્રી મહાન શીથમાં સુષ્યા, તે સાંભળો વિસ્તાર ॥૫॥

૧૬૮

દાદ

આચારજ ને સાધુ સાધવી, વહી શ્રાવક શ્રાવીકા
જાણે રે

શુભ્ર વગર નામ ધરાવીને, નરક જશે તેને
પરમાણે રે ॥એ વીધ ઓલખે નવકડા ॥૧॥

પંચાવન કરોડ લાખ પંચાવન, વળી પંચાવન
હજારો રે

પાંચસો પંચાવન ઉપરે, આચારજ જશે નરક
મજારો રે ॥એના ૨॥

છાસેંઠ કરોડ લાખ છાસેંઠ, વળી છાસેંઠ હજારો રે
છસો છસો ઉપરે, સાધુ જશે નરક મજારો રે
॥એના ૩॥

સી-તો-તેર કરોડ લાખ સી-તો-તેર, વળી સી-તોતેર
હજારો રે
સાતસે સી-તોતેર ઉપરે, સાધવી જશે નરક
મજારો રે ॥એના ૪॥

અઠ્યાસી કરોડ લાખ અઠ્યાસી, વળી અઠ્યાસી
હજારો રે

આઠસો અઠ્યાસી ઉપરે, શ્રાવક જશે નરક
મજારો રે ॥એના ૫॥

નવાણું કરોડ લાખ નવાણું, વળી નવાણું હજારો રે

નવસો નવાણુ ઉપરે, શ્રાવીકા જશે નરક મઝારે રે
 ॥એ૦॥ ૬॥

આચારજ સાધુ સાધવી, પદવીધર કહેવાય
 મહોટા રે

તે નરકે જશે આ વેષમાં, તેના લક્ષણ ધણા
 છે ખોટા રે ॥એ૦॥ ૭॥

તે બ્રહ્મ થયાં આચારથી, વળી શ્રદ્ધામાં મુળ
 મીથ્યાત્વીરે

પહેરે વેશ સાધુતણો, પણ છે ચણાના છોતરાના
 સાથીરે ॥એ૦॥ ૮॥

ખાઈ પી દીવસે સુખે સુખ રહે, વળી શરીરમાં
 બન્યા છે ઝાડા રે

ગોચરી વિહાર કરે ત્યારે, જાણે રાજ્યના કુંદતા
 ઘોડા દોડયા રે ॥એ૦॥ ૯॥

તે તો ફરતા વિમન ખોલે ધણા, વળી કુદકપટમાં
 રાચે રે

ચર્ચા કરે તે અવસરે, જાણે નાગાઉઘાડા નાચે રે
 ॥એ૦॥ ૧૦॥

ન્યાય નિષ્ક્રિય કર્યા વિના, કરી રહતા ફેલ દીતુરા રે

જે સુત્રની ચર્ચા કરે તો, દગલે દગલે પડ જાય

કુરા રે ॥એ૦॥ ૧૧॥

કુડકપટ કરે મત રાખવા, તે તો પેટ ભરાઈ કાઝેરે
આચારમાં ઢીલા ધણા, તો પણ નિર્લજ મુળન
લાજે રે ॥એ૦॥ ૧૨॥

તે સાધુ નામ ધરાવીને, ઠામ ઠામ અપસરા
થાનક કરાવે રે

તે ઉપદેશ દઈ ટીપ ભરાવીને, છકાય જીવ
મરાવે રે ॥એ૦॥ ૧૩॥

સાધુ માટે કરાવેલા ભોગવે, વહી વેષ સાધુનો
ધરીયોરે

છ કાયાના જીવે મરાવતા, પીયર નામ પુરો
પરીયોરે ॥એ૦॥ ૧૪॥

પકદા પરેય બંધાવતા, ચંદરવા પુઠીયા ને ટાટારે
વળી છાપરા લીપણુ કરાવતા, તેના જ્ઞાનાદીક
ગુણુ નાથારે ॥એ૦॥ ૧૫॥

એમ અપાશરા થાનક કારણે, જીવ મરાવે વારંવારોરે
એવા અપશરા થાનક સાધુ ભોગવે, તે જાય
જન્મ બીજારોરે ॥એ૦॥ ૧૬॥

સાધુ થઈ ઉદ્દેશીક ભોગવે, વળી વેચાતો લેવરાવે
આહારોરે

નીત્ય પીડ વહોરે એક ઘેરથી, તે જશે નરક
મઝારોરે ॥એ૦॥ ૧૭॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યેયન વીશમે, શ્રી વીરનાવચન સંભાલોરે
 જે ઉદ્દેસીકાદીક ભોગવે, તે નિશ્ચે જશે નરક
 મઝારેરે ॥એ૦॥ ૧૮॥

ધી, ખાંડ, લાડુ, શાકર વેચાતા લે, ભરી મુકે ચાડારે
 તે વહેરાવે સાધુને, તે ગર્ભમાં આવશે આડારે
 ॥એ૦॥ ૧૯॥

ધી, ખાંડ લાડુ, શાકર વેચાતા લીધેલા જાણોરે
 વળી સાધુ કહેવાય આ લોકમાં, તે તો પુરઃ
 મુઠ અંજાણોરે ॥એ૦॥ ૨૦॥

જે ચેલો થતો હોય આપણો, તો તેને રોકડ
 રૂપીયા અપાવેરે
 પાંચમો મહાવ્રત ભાંગીને, સાધુનો નામ ધરાવેરે
 ॥એ૦॥ ૨૧॥

જીવાદીક જાણે નહી, તેને પાંચ મહાવ્રત ઉચરાવેરે
 સાધુનો વેષ પહેરાવીને, ભોળા લોકોને પગે
 લગાવેરે ॥એ૦॥ ૨૨॥

ખાળક જુઠો જુવે નહી, જે આવે તેને મુડેરે
 નામદારી કરવા કારણે, તે તો માન મોટાઈમાં
 જુડેરે ॥એ૦॥ ૨૩॥

વળી ચેલો કરવા કારણે, માંહોમાંહે લડાઈ માંડેરે,
 ફાડા તોડા કરતા લાજે નહી, આ સાધુના
 વેષને ભાંડેરે ॥એ૦॥ ૨૪॥

ગામ નગર સમાચાર મોકલવા, ઇશારા કરી
 ગૃહસ્થને બોલાવેરે
 કાગળ લખાવે તેની કને, વીગત પોતે બતાવેરે ॥એન્ના ૨૫॥
 ગૃહસ્થ પાશે વયાવચ્ચ કરાવીઆ, સાધુને કહ્યો
 અણુચારેરે
 શ્રીદશવૈકાલીક ત્રોજા અધ્યયને, કેઈ બુદ્ધીવાન
 કરજો વીચારેરે ॥એન્ના ૨૬॥
 ભાગલ તુટલ તેમાં ઘણા, તેનો કેાણુ કાઢે નીકાલેરે
 જો થોડા તેને છેડીયા, દેવે અણુહુતા આવેરે ॥એન્ના ૨૭॥
 પોતા જેવા કરવા માટે, ઉલટા દે ખોટા આજોરે
 તેને પરભવની પ્રીકર નહી, તેને જુઠનો નહી
 ટાજોરે ॥એન્ના ૨૮॥
 સુદ્ધ સાધુને માથે આળદે, તેના ટોળામાં
 કહેવાય સપુતોરે
 તે જુઠનો નિરણુ કરે નહી, તે નરક જવાના
 સુતોરે ॥એન્ના ૨૯॥
 જુઠા આળદે તેહને, પાયશ્ચિત ન દે તે લગારેરે
 તેની સાથે આહાર પાણી ભેગા કરે, તે ડુખી
 ગયા કાલી ધારેરે ॥એન્ના ૩૦॥
 રણાદેવીની કુગુરને ઓપમાં, તે સાંભલજ્યો
 ચીત્ત લાયેરે
 કુડ કપટ કરી પાપીયા, સુદ્ધ સાધુથી ભડ
 કાયેરે ॥એન્ના ૩૧॥

રેણાદેવી હક્ષિણના બાગમાં, અણુદુતો સરપ
બતાવ્યો રે

તેમ પોતાના કૃતવ્ય ઢાંકવા, તે બોલે છે
મુસાવાયો રે ॥એ॥ ૩૨॥

તેણે જનરીખ ને જનપાલ ને, ઘાલી શંકા
મોટી રે

પણ બુદ્ધીવંત જઈને જોઈયો, ત્યાં જાણી
રેણાદેવીને ખોટી રે ॥એ॥ ૩૩॥

તેમ કુચુર રેણાદેવી સરખા, શંકા સાધુની ધાલે રે
તે પોતાના કૃતવ્ય ઢાંકવા, શુદ્ધ સાધુ પાશે
જતાં વારે રે ॥એ॥ ૩૪॥

પણ બુદ્ધીવંતે પુછી નિર્ણય કર્યો ત્યારે જાણી
લીધા તેને ખોટા રે

જ્ઞાન કોયામાં ખોટ ઘણી, જાણે પાણી
તાણા પરપોટારે ॥એ॥ ૩૫॥

તે રેણાદેવી સામુ જોઈને, જનરીખ થયો ખુવારારે
તેમ કુચુરની પ્રતીતથી દુર્ગંતી જશે મનુષ્ય
ભવ હારે રે ॥એ॥ ૩૬॥

રેણાદેવીના કપટથી ઘણો, કુચુરનો કપટ છે
ભારી રે

પોતે કુબે બીજને કુબાવે, કોઈ થઈ જાય
અનંત સંસારી રે ॥એ॥ ૩૭॥

વેષ પહેરી સાધુ તણો, ખાધા લોકોના માલો રે
જપ તપ કીરીયા વગરના સાધુ, બની રહ્યા
કદા લાલો રે ॥એ॥ ૩૮॥

એમ સાંભલ નર નારીઓ, છોડી દો કુચર
સતાઓરે

સુધ સાધુની સેવા કરો, જો રાખવા ચાહો
ધજજતને આઝોરે ॥એ॥ ૩૯॥

સંવત અઠારસે ને ત્રેત્રીશ, જેઠ સુદ પુનમ
શુકર વારો રે

કહી છે કુચરાની નવકડી, રીયા ગામ મઝારો રે
॥એ॥ ૪૦॥

જુના, વીર શાશન તા. ૧લી કીસેમ્બર ૧૯૩૯
પાનુ-૧૪૩ લખનાર શ્રી પદ્મવિજયજી મહારાજ
ફરમાવે છે કે

ખાવત પીવત મોક્ષ જે માને
તે સરદાર સહુ જટમાં

અર્થાત=ખાવા પીવામાં જે મોક્ષ માને તે મુખાઓમાં
સરદાર છે.

વધુ માટે જુવો જૈન સાધુ ચોપડી.

સમાપ્ત

નીવેદન

પ્રીય વાંચનારાઓ આ અસાર સંસારમાં આ જન્મ અને બીજા જન્મના કુખો તીવ્રરથ કરે તે ધર્મ એટલે દુર્ગતી પડતા હોય તે ધારી ગાયે તે ધર્મ તેનાથી વંછીત સુખ પ્રાપ્ત થાય છે ધર્મ ધર્મ બધા કહે છે પણ ધર્મને યથાતથ ઓળખવો મહાકુશલ છે. સર્વે શાસ્ત્રોના સાર હોંસા, કુક, ચોરી, મૈથુન, પરિગ્રહ એ પાંચે આશ્રવદાર જેટલા જેટલા બંધ કરી પોતાના આત્માને સંવરે તેજ ધર્મ છે આગાર રાખો તે શોધીકે માર્ગ અધર્મ છે પહેલા છપ અછપ વીગિરે નવતત્વ ઓળખવા વૃત્ત અવૃત્ત ઓળખવા ત્યારે મીથ્યાત્વ અંધકારનો નાશ થઈ સમગ્રીત જ્ઞાન પ્રકાશ થશે મારે પ્રાચીન મહાત્માઓએ શ્રી જીનઆજ્ઞામાં ધર્મ અને આજ્ઞા બદાર અધર્મ શ્રી જૈન માર્ગમાં શ્રી ભોક્ષતર ધર્મનો તત્વ ખતાવ્યો છે પણ કેટલાક કુચુકની સંગતથી ઉપરોક્ત પાંચ આશ્રવદાર સેવરાવવામાં અને સેવતા હોય તેને શારો બાણુવામાં જૈન ધર્મ સમજે છે એ બ્રહ્મા-રીઓની સંગતનું કલ છે હજારો ધન્યવાદ છે મહાત્મા શ્રી જવાહરલાલજીએ ૧૭૫ સોદશ તથા વાર્તિકા શાસ્ત્રો અને શેષોત્તર સાક્ષી સહીત આ પ્રશ્નો-તર તત્વબોધ બતાવી મહાન ઉપકાર કર્યો છે જૈને તીર પક્ષી ભવી શુદ્ધ અદ્વાવત થઈ આત્મા કલ્યાણ કરે અને ધન્યવાદ છે જેપુરનીવાસી ગુલામચંદણ લુણીયા જવેરીને હમાય આગ્રહથી મહેનત કરી આ બાલ-બોધમાં છપાવ્યું છે.

આશા છે કે જ્ઞાનાર્થી ભવ્ય આ શરૂથી આખર તક વાંચી સમકલ્પ ચારીત્રનો લાભ ઉઠાવે.

આવક બાલુખડાસ હીરાલાલ આંચડીયા ધંધા શહેરનીવાસી
(બીકાનેર)

